

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KIRILGANLIĞI VE RİSKİ

TOPLUM İÇİN BİR REHBER
DEĞERLENDİRMELER,

EYLEM

PLANLAMASI VE UYGULAMA

İklim Değişikliği Hassasiyeti ve Riski - Topluluk Değerlendirmeleri, Eylem Planlama ve Uygulama Kılavuzu İlk olarak

2020 yılında BM-Habitat tarafından yayınlanmıştır
Telif Hakkı© Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı,
2020 Tüm hakları saklıdır
Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı (UN-Habitat)
P. O. Box 30030, 00100 Nairobi GPO KENYA
Tel: 254-020-7623120 (Merkez Ofis) www.unhabitat.org

HS Numarası:

HS/058/19E Yasal

Uyarı

Bu yayında kullanılan adlandırmalar ve materyalin sunumu, Birleşmiş Milletler Sekreteryası'nın herhangi bir ülkenin, bölgenin, şehrin veya alanın veya yetkililerinin yasal statüsü veya sınırlarının veya sınırlarının sınırlandırılması ile ilgili herhangi bir görüşünün ifade edildiği anlamına gelmez. Bu yayında ifade edilen görüşler, Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı, Birleşmiş Milletler veya Üye Devletlerinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Alıntılar, kaynak belirtmek koşuluyla izinsiz olarak çoğaltılabilir. **TEŞEKKÜRLER**

Yayın Koordinatörü: Bernhard Barth (BM-Habitat) Baş Yazar:

Begoña Peiró Salvador

Anahtar Katkıda Bulunanlar: İlk taslaklar Joris Oele ve Maeve McGandy tarafından geliştirilmiştir. Önemli katkılar ve vaka çalışmaları Alexei Trundle, Amaya Celaya, Avi Sarkar, Clara Alonso, Ian Hay, Katharina Rochell, Laidis Cea, Liam Fee, Marcus Mayr ve Silvia Gallo'dan alınmıştır.

Bu yayın, UN-Habitat'ın Asya ve Pasifik Bölgesi'ndeki gecekondü iyileştirme ve dayanıklılık projelerinin yanı sıra Afrika, Latin Amerika ve Karayipler'deki seçilmiş UN-Habitat girişimlerinin uygulanması yoluyla elde deneyimlerden yararlanmaktadır: En önemlisi, Avrupa Komisyonu'nun mali desteğiyle UN-Habitat tarafından uygulanan Afrika, Karayip ve Pasifik Devletleri Grubu'nun bir girişimi olan Katılımcı Gecekondü Yükseltme Programı, Şehirler ve İklim Değişikliği Girişimi, özellikle Fiji, Lao PDR ve Solomon Adaları'ndaki Adaptasyon Fonu tarafından desteklenen projeler ve Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen Myanmar İklim Değişikliği İttifakı ve İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı tarafından desteklenen topluluk düzeyinde dayanıklılık pilot girişimleri

Tasarım ve : Begoña Peiró Salvador

AYAĞA KALK:
Kent Yoksulları için
Dayanıklı Yerleşimler

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KIRILGANLIĞI VE RİSKİ: TOPLUM DEĞERLENDİRMELERİ İÇİN BİR REHBER, EYLEM PLANLAMA VE UYGULAMA

UN HABITAT
FOR A BETTER URBAN FUTURE

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

viii

1

GİRİŞ

1

1.1. Dayanıklılık için toplum odaklı yaklaşımlara duyulan ihtiyaç	3
1.2. Tüm yönetim düzeylerinde katılımın önemi	4
1.3. Bu kılavuzun amacı ve kapsamı	5
1.4. Hedef kitle	5
1.5. Bu kılavuz nasıl kullanılır	5
1.6. Verilerin önemi	7
1.7. İlgili araçlar ve yayınlar	7
1.8. Anahtar kavramlar	9

2

METODOLOJİ

11

2.1. Genel Bakış	13
2.2. Metodoloji	16

3

İÇİN HAZIRLANIYOR KIRILGANLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ & EYLEM PLANLAMASI

17

3.1. Nereden başlamalı	19
3.2. Dikkate alınması gereken girdiler	19
3.2.1. Çevresel ve sosyal koruma politikaları ile tutarlılık	20
3.2.2. Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası strateji ve standartlarla tutarlılık	22
3.3. Bağlam analizi	24
3.4. Paydaş analizi	25
3.5. Toplumla etkileşime geçmenin ilk adımları	27
3.5.1. Topluluk yönetişimi taraması	28

4

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

31

4.1. Güvenlik Açığı ve Risk Değerlendirmesi	33
4.2. Değerlendirmenin planlanması	34
4.3. Veri toplama	35
4.3.1. Topluluk taraması	36
4.3.2. Topluluk seviyesi: Transect yürüyüşü	38
4.3.3. Topluluk düzeyinde: Katılımcı tehlike ve maruziyet haritalaması	42
4.3.4. Topluluk düzeyinde: Odak grup görüşmesi	46
4.3.5. Hanehalkı düzeyi: Hanehalkı anketi	57
4.3.6. Hane seviyesi: Barınak değerlendirme	82
4.4. Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması	85
4.5. Güvenlik Açığı ve Risk Değerlendirme Raporu	86

5

EYLEM PLANLAMASI

87

5.1. Eylem Planlaması	89
5.2. Sorunlardan eylemlere	90
5.2.1. Sorunların teyit edilmesi ve tanımlanması	91
5.2.2. Hedeflerin belirlenmesi	94
5.2.3. Hedeflere dayalı eylemlerin tanımlanması	95
5.3. Eylemlerin önceliklendirilmesi	97
5.4. Bir izleme çerçevesi geliştirmek için nesnel göstergelerin belirlenmesi	100
5.5. Eylemlerin tanımlanması	100

6

UYGULAMA İÇİN PLANLAMA VE TASARIM

103

6.1. Paydaşların pozisyonlarının analiz edilmesi	105
6.2. Proje tasarımı	106
6.3. Çevresel ve sosyal risk ve fırsatların belirlenmesi ve yönetilmesi	106
6.4. İzleme ve değerlendirme	110
6.5. Bilgi paylaşımı ve şikayet mekanizmaları	110

KAYNAKLARIN LİSTESİ

Vaka çalışmaları

Vaka Çalışması 1. Ulusal stratejiler ve politikalarla uyum, Fiji	23
Örnek Çalışma 2. Topluluk transekt yürüyüşü, Solomon Adaları	41
Vaka Çalışması 3. Tehlike ve maruziyet haritalaması, Gana ve Fildişi Sahili	45
Vaka Çalışması 4. Odak grup görüşmeleri ve istişareler, Lao PDR	56
Vaka Çalışması 5. Mekânsal analiz, Solomon Adaları	71
Örnek Çalışma 6. Hanehalkı araştırması, Fiji	80
Örnek Çalışma 7. Hedeflerin belirlenmesi ve eylemlerin tanımlanması, Myanmar	96
Örnek Çalışma 8. Eylemlerin önceliklendirilmesi, Fiji	101
Örnek Çalışma 9. Uygulamanın tasarlanması ve planlanması, Haiti	107
Vaka Çalışması 10. Uygulama, Lao PDR	111

Şekiller, kutular ve tablolar

Şekil 1.1. IPCC 5. Değerlendirme Raporu risk ve kırılganlık çerçevesi	10
Şekil 2.1. Faz diyagramı	13
Şekil 2.2. Hassasiyet ve Risk Değerlendirme süreç akışı	13
Şekil 2.3. Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesi ve Eylem Planlamasına genel bakış	14
Şekil 2.4. Eylem Planlama süreç akışı	15
Şekil 3.1. Aşama diyagramı: Planlama ve profil oluşturma	19
Şekil 3.2. Çevresel ve Sosyal Koruma Önlemleri: Haklar ve ilkeler	29
Şekil 4.1. Aşama diyagramı: Zarar Görebilirlik ve Risk Değerlendirmesi	33
Şekil 4.2. Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesinin Aşamaları	33
Şekil 4.3. Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesine genel bakış: Veri toplama için kilit alanlar	35
Şekil 4.4. Toplum ve hane halkı düzeyinde veri toplamak için önerilen yöntemler	35
Şekil 4.5. M'Badon topluluk haritalaması, Fildişi Sahili	45
Şekil 4.6. Tanımlarla birlikte iklimle ilgili tehlike kartları	47
Şekil 4.7. Talunglalo, Ta Oy bölgesi, Salavan (Lao PDR) için bilgi grafiği	56
Şekil 4.8. Coğrafi etiketleme için kullanılan tablet teknolojisi	71
Şekil 4.9. Sanitasyon tesisleri haritası	71
Şekil 4.10. Tablet teknolojisi	80
Şekil 4.11. Fiji'deki gayri resmi bir yerleşim yerinde yapılan hanehalkı anketi analizinden bir parça	80
Şekil 4.12. BM-Habitat'ın Fiji'deki Gayri Resmi Yerleşimlerde COVID-19 için Hızlı Değerlendirmesi	81
Şekil 4.13. Güvenlik Açığı ve Risk Değerlendirmesine genel bakış: Analiz	85
Şekil 5.1. Aşama diyagramı: Eylem Planlama	89
Şekil 5.2. Eylem Planlama süreç akışı	89
Şekil 5.3. Eylem Planlama süreç akışı: Temel sorunların teyit edilmesi ve belirlenmesi	91
Şekil 5.4. Eylem Planlama süreç akışı: Sorunların hedeflere dönüştürülmesi	94
Şekil 5.5. Eylem Planlama süreç akışı: Eylemlerin tanımlanması	95
Şekil 5.6. Eylem Planlama süreç akışı: Eylemlerin değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi	97
Şekil 6.1. Aşama diyagramı: Uygulama için planlama ve tasarım	105
Şekil 6.2. Çevresel risklerin üst üste bindirilmesi	107
Şekil 6.3. Kenan Bölgesi Haritası	107
Şekil 6.4. Tasarım süreci mahalle planları	108
Şekil 6.5. Cnaan için katalitik projeler	108
Şekil A.1. Çevresel ve Sosyal Koruma Tedbirlerinin Sürece Dahil Edilmesi	112
Şekil A.6a. Labutta Kasabasında potansiyel iklim değişikliği etkilerine giden yollar (2050)	118
Şekil A.6b. Fonksiyon matrisi örneği	119

Kutu 1. Şoklar ve stresler	15
Kutu 2. Yeniden yerleşim süreci	21
Kutu 3. Özgür, Önceden ve Bilgilendirilmiş Onam	27
Kutu 4. Değerlendirme için yöntemlerin birleştirilmesi	34
Kutu 5. Çevresel ve sosyal koruma önlemlerine ilişkin temel politikalara uyumun sağlanması	109

Tablo 1.1. Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesi ve Eylem Planı: Farklı seviyelerdeki yaklaşımlar	4
Tablo 1.2. Önerilen okumalar	7
Tablo 3.1. Fiji Gayri Resmi Yerleşim Yükseltme Stratejisi (FISUS) ile Uyum	23
Tablo 5.1. Kısa listeye alınan eylemler, Bilo yerleşimi	101
Tablo 5.2. Kısa listeye alınan eylemlerin önceliklendirilmesi	102
Tablo A.2. Enformel yerleşimlerin iyileştirilmesi programları için ortaklıklar	113
Tablo A.5. Güvenlik açığı puanlaması	117
Tablo A.7. Halk Sürecinin Aşamaları	120

Araçlar

Araç Hazırlık 1 Politika, plan ve programlarla tutarlılık	22
Araç Hazırlığı 2 Kurallara, yönetmeliklere, standartlara ve prosedürlere uygunluk	22
Araç Hazırlık 3 Paydaş analizi	25
Araç Hazırlık 4 Paydaş haritalama	26
Araç Hazırlık 5 Paydaşların perspektiflerinin haritalanması	26
Araç Hazırlık 6 Topluluk yönetişimi taraması	28
Araç VRA 1 Topluluk taraması	36
Araç VRA 2 Transekt yürüyüşü	39
Araç VRA 3 Katılımcı tehlike ve maruziyet haritalaması	43
Araç VRA 4 Geçmiş yıllarda iklimle ilgili tehlikelerin ve önemli olayların tanımlanması	48
Araç VRA 5 Trend analizi	49
Araç VRA 6 İklimle ilgili en sorunlu tehlikeler ve mevcut etkileri	50
Araç VRA 7 İklimle ilgili en sorunlu tehlikeler ve gelecekteki etkileri	50
Araç VRA 8 İklim değişikliğine uyum	50
Araç VRA 9 İklimle ilgili olmayan şoklar ve stresler	51
Araç VRA 10 Etkileşimler ve karşılıklı bağımlılıklar	51
Araç VRA 11 Temel alan başına kaynaklar, sorunlar ve ihtiyaçlar	52
Araç VRA 12 Topluluk varlıkları ve kapasiteleri	54
Araç VRA 13 Afete hazırlık ve müdahale	55
Araç VRA 14 Hane halkı anketi - soru bankası	59
Araç VRA 15 Barınak değerlendirmesi	83
Araç VRA 16 Risk seviyesi	86
Araç AP 1 İklimle ilgili konuların kategorize edilmesi	93
Araç AP 2 Risk seviyesi ve önceliği	93
Araç AP 3 Sorunların hedeflere dönüştürülmesi	94
Araç AP 4 Eylemleri sektöre ve zaman çerçevesine göre düzenleyin	98
Araç AP 5 Faaliyetlerin önceliklendirilmesi	99
Araç AP 6 Hedef göstergeleri	100

Ekler

Ek 1 Çevresel ve Sosyal Güvenlik Tedbirlerinin (ÇSG) Anaakımlaştırılması	112
Ek 2 VRA/AP ve uygulama süreci aracılığıyla katılım düzenlemelerine örnekler	113
Ek 3 Hassasiyet ve Risk Değerlendirme raporu ve Eylem Planı raporu şablonları	114
Ek 4 Bilgilendirmeler	114
Ek 5 Hassasiyet puanlaması	115
Ek 6 Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesi: yöntemler ve analizler	117
Ek 7 BM-Habitat'ın İnsan Süreci	118
Ek 8 Önerilen diğer okumalar ve kaynaklar	120
	121

KISALTMALAR VE AKRONİMLER

ACCCRN	Asya Şehirleri İklim Değişikliğine Dayanıklılık Ağı
ACP	Afrika, Karayipler ve Pasifik
AF	Adaptasyon Fonu
AP	Eylem Planı
AR5	Beşinci Değerlendirme Raporu
CBO	Toplum Temelli Organizasyon
CCCI	Şehirler ve İklim Değişikliği Girişimi
Şehir YYEP	Şehir Dayanıklılık Eylem Planı
DiMSUR	Afet Risk Yönetimi, Sürdürülebilirlik ve Kentsel Dirençlilik
DRR	Afet Riskinin Azaltılması
ÇSYP	Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı
ESS	Çevresel ve Sosyal Koruma Önlemleri
FAO	Gıda ve Tarım Örgütü
FGD	Odak Grup Tartışması
FPIC	Özgür, Önceden ve Bilgilendirilmiş Onam
HHS	Hanehalkı Anketi
HURCAP	Honiara Kentsel Dirençlilik ve İklim Eylem Planı
IFC	Uluslararası Finans Şirketi
IPCC	Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli
MCCA	Myanmar İklim Değişikliği İttifakı
NAP	Ulusal Uyum Planı
NDC'ler	Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılar
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
PSUP	Katılımcı Gecekondü Dönüşüm Programı
SDG	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi
SIDA	İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı
SWOT	Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler
BM	Birleşmiş Milletler
UNDRIP	Birleşmiş Milletler Yerli Halkların Hakları Bildirgesi
BMİDÇS	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
BM-Habitat	Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı
VA	Güvenlik Açığı Değerlendirmesi
VRA	Güvenlik Açığı ve Risk Değerlendirmesi
WASH	Su, Sanitasyon ve Hijyen

ÖNSÖZ

İklim Değişikliği Hassasiyeti ve Riski: Topluluk Değerlendirmeleri, Eylem Planlama ve Uygulama Kılavuzu

Kentleşme, zamanımızın durdurulamaz ve geri döndürülemez küresel mega trendlerinden biridir. 30 yıl dünya nüfusunun üçte ikisi kentsel alanlarda yaşayacak; bu kentsel büyümenin yüzde 90'ı Doğu Asya, Güney Asya ve Sahra Altı Afrika gibi daha az gelişmiş bölgelerde gerçekleşecektir. Bu bölgeler, kapasite ve kaynakların en kısıtlı olduğu ve kalkınma sorunlarının her zamankinden daha karmaşık ve yoğun olduğu bölgelerdir.

Yoksulluk ve göç gibi diğer küresel zorluklar da etkili bir şekilde kentsel olgulardır. Şehirler bu sürekli şoklarla başa çıkmada ön saflarda yer almakta ve risklerin yükünü taşımaktadır. Örneğin göç konusunu incelerken, iç ve dış göçmenlerin bir kente geldiklerinde genellikle ilk evlerinin kayıt dışı yerleşimler olduğunu belirtmeliyiz. Uygun olmayan koşullar altında, güvensiz bölgelerde, altyapı sıkıntısı çeken, zaten büyük bir nüfusa sahip olan kent yoksullarına katılmaktadırlar. Halihazırda yaklaşık 1 milyar insana ev sahipliği yapan kayıt dışı yerleşimler, iklim değişikliğinin etkilerinin en şiddetli olduğu yerlerdir.

İklim değişikliğinin seller, sıcak hava dalgaları, kuraklıklar, toprak kaymaları, fırtınalar, kıyı erozyonu ve su baskınları ve deniz dalgalanmaları gibi etkileri dünyanın dört bir yanındaki şehirleri etkilemektedir. Ortalama (sıcaklık, yağış ve deniz seviyesinin yükselmesi), aşırı (aşırı yağış, kuraklık, sıcak veya soğuk dalgaları) ve nüfus hareketleri ve biyo-iklimsel değişikliklerle sonuçlanan maruziyet değişikliklerinde beklenen iklimsel değişikliklerin özellikle kayıt dışı yerleşimler üzerinde ciddi etkileri olacaktır. Bu durum, IPCC Küresel Isınma Özel Raporu'nun 1.5°C'lik bulgularıyla da vurgulanmaktadır

"riskin kapsamı, insan kırılganlığına ve (...) kayıt dışı yerleşimler ve altyapı sektörleri için adaptasyonun etkinliğine bağlıdır".

Gayri resmi yerleşimlerin özel kırılganlığı, altta yatan üç faktörden kaynaklanmaktadır: (i) Fiziksel konumları genellikle dik yamaçlar, kıyı şeritleri veya taşkın yatakları gibi kırılgan alanlar üzerindedir; (ii) Sakinlerinin yüksek yoksulluk ve okuma yazma bilmeme gibi sosyo-ekonomik özellikleri, bu toplulukların iklim etkileriyle başa çıkma kapasitelerinin düşük olduğu anlamına gelmektedir; ve (iii) Bu toplulukların, kayıt dışı yerleşimlerin daha büyük şehir dokusunun bir parçası olarak tanınmamasından kaynaklanan siyasi ve kurumsal marjinalleşmesi, genellikle anlamlı risk azaltıcı hizmetlerin ve altyapının yokluğuyla sonuçlanmaktadır.

Kentleşmenin getirdiği zorluklara baktığımızda, gayri resmi yerleşimler üzerindeki iklim etkisinin ele alınmaması halinde kent çapında dayanıklılığın ulaşılamaz bir hedef haline geleceği açıktır. Başarılı bir iklim değişikliği adaptasyonu, en kırılgan topluluklara yeniden odaklanılmasını gerektirmektedir. Aslında, kayıt dışı yerleşimlerin iklim direncini artırmak, sürdürülebilir kentsel kalkınmaya yönelik dönüştürücü bir süreç, küçük kırsal topluluklar ve pazar kasabalarından orta ölçekli şehirlere ve metropollere kadar insan yerleşimlerinin sosyal, siyasi ve ekonomik dokusunu değiştirme potansiyeline sahip, hayatta bir kez karşılaşılabilecek bir fırsat olabilir. BM-Habitat'ın "Kentleşen bir dünyada herkes için daha kaliteli bir yaşam" vizyonu cesur ve iddialıdır; kentleşme konusundaki uluslararası ve ulusal çabaları harekete geçirmemiz için bize meydan okumaktadır.

¹ Hoegh-Guldberg, O., D. Jacob, M. Taylor, M. Bindi, S. Brown, I. Camilloni, A. Diedhiou, R. Djalante, K.L. Ebi, F. Engelbrecht, J. Guiot, Y. Hijioka, S. Mehrotra, A. Payne, S.I. Seneviratne, A. Thomas, R. Warren ve G. Zhou, 2018: 1,5°C Küresel Isınmanın Doğal ve Beşeri Sistemler Üzerindeki Etkileri. İçinde: 1,5°C Küresel Isınma. İklim değişikliği tehdidine karşı küresel tepkinin güçlendirilmesi, sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluğun ortadan kaldırılmasına yönelik çabalar bağlamında, sanayi öncesi seviyelerin 1,5°C üzerindeki küresel ısınmanın etkileri ve ilgili küresel sera gazı emisyon yolları hakkında IPCC Özel Raporu [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, H.-O. Pörtner, D. Roberts, J. Skea, P.R. Shukla, A. Pirani, W. Moufouma-Okia, C. Péan, R. Pidcock, S. Connors, J.B.R. Matthews, Y. Chen, X. Zhou, M.I. Gomis, E. Lonnoy, T. Maycock, M. Tignor ve T. Waterfield (eds.)], s. 180.

Bu rehber, UN-Habitat'ın "Önce En Savunmasız Olanları Ele Almak - Gayri Resmi Yerleşimlerde Yoksul Yanlısı İklim Eylemi"⁽²⁾ tematik rehberini tamamlamaktadır. Bu rehber, somut uyum projelerinin geliştirilmesine kadar iklim değişikliği kırılganlık değerlendirmesi ve eylem planlama süreci boyunca toplulukların katılımını sağlamak için adım adım bir metodoloji sunmaktadır.

Topluluk ruhu bütünlükle birleştiğinde toplulukların hayatta kalmasına yardımcı olur. Bununla birlikte, iklim değişikliği varlıklarını ve başa çıkma kapasitelerini daha da azaltmaktadır ve uyum kapasitelerinin veya dayanıklılıklarının artırılmasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır.

Aynı zamanda, iklim değişikliğine verdiğimiz tepkiyi zenginleştirebilecek olan da bu yaratıcılık ve topluluk bilgisidir. Bu Kılavuz topluluk kapasitelerinden yararlanmaktadır. Topluluklarla yerel düzeyde etkileşimi ve planlamayı yönlendirmek ve topluluklara, topluluk organizatörlerine, planlamacılara ve yerel yönetimlere etkileşim için araçlar sağlayarak topluluk direnci oluşturma programlarını desteklemek üzere tasarlanmıştır. Rehber, UN-Habitat'ın dünya genelindeki enformel yerleşimlerle çalışma deneyiminden türetilmiştir ve çok sayıda vaka çalışması bunu yansıtmaktadır. Buna ek olarak, sunulan araçlar Lao PDR, Fiji ve Solomon Adaları' UN-Habitat projelerinde test edilmiştir.

Rehber ayrıca, UN-Habitat'ın beş Amiral Gemisi Girişiminden biri olan ve kentsel adaptasyon ve dayanıklılık inşası için büyük ölçekli yatırımları en önemli küresel kırılganlık noktalarında harekete geçirmeyi ve koordine etmeyi amaçlayan **Kent Yoksulları için Dayanıklı Yerleşimler** Girişimini de desteklemektedir.

Bu Rehberin, daha dirençli ve kapsayıcı şehirler, kasabalar ve insan yerleşimleri sağlamak amacıyla, toplum temelli adaptasyonu harekete geçirme ve aynı zamanda bu tür eylemleri şehir çapında planlama süreçlerine dahil etme çabalarında politika yapımcılar ve uygulayıcılar için faydalı olacağını umuyorum.

Sayın Maimunah Mohd Sharif
Genel Sekreter Yardımcısı ve
İcra Direktörü, BM-Habitat

² Dodman, D., Archer, D. ve Mayr, M. (2018), Addressing the Most Vulnerable First: Pro-poor Climate Action in Informal Settlements, UN-Habitat, Nairobi. Şu adresten erişilebilir: <https://unhabitat.org/un-habitat-thematic-guide-addressing-the-most-vulnerable-first-pro-poor-climate-action-in-informal-settlements>

1

GİRİŞ

GİRİŞ

1.1. Dayanıklılık için toplum odaklı yaklaşımlara duyulan ihtiyaç

Kayıt dışı yerleşimlerdeki ötekileştirilmiş topluluklar iklim değişikliğine karşı özellikle savunmasızdır. Geleneksel olarak su ve sanitorya sınırlı erişim, kira güvensizliği, aşırı kalabalık ve güvenli olmayan konut yapıları gibi beş barınma yoksunluğu ile ifade edilen sosyo-ekonomik kırılganlıkları, iklim ile daha da kötüleşmektedir. Gayriresmi yerleşim toplulukları genellikle güvenli olmayan, sel ve heyelana açık yerlerde yaşamakta, genellikle en azından kısmen tarım gibi iklimle ilgili geçim kaynaklarına bağımlı olmakta ve kendilerini korumak ve afetlerden kurtulmak için varlıkları sınırlı olmaktadır. Şehrin 'resmi' yapılarının dışında olmak, iklim direncinin inşası için yenilikçi yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğu anlamına gelmektedir.

BM-Habitat, Şehirler ve İklim Değişikliği Girişimi (CCCCI) aracılığıyla, şehir çapında iklim değişikliği Hassasiyet Değerlendirmelerinin (VA) yapılmasını desteklemiştir. Her değerlendirmede, iklim değişikliğinin 'sıcak noktaları' arasında kayıt dışı yerleşimler de yer almıştır. Bunun sonucunda ortaya çıkan iklim Eylem Planları, risk ve kırılganlığa karşı kapsamlı bir sistem müdahalesinin bir parçası olarak bu toplulukların direncini artırmaya yönelik hedefli eylemleri içermektedir.

Avrupa Komisyonu ve Afrika, Karayipler ve Pasifik (ACP) Devletler Grubu Sekretaryası ortaklığındaki BM-Habitat'ın Katılımcı Gecekondu Yükseltme Programı (PSUP), kırılganlık ve marjinalleşme konularını enformel yerleşimlerin iyileştirilmesi merceğinden ele alarak, politikaya bağlı ve enformel düzeyinde uygulanan şehir çapında iyileştirme stratejileri sağlamıştır.

Dünya genelinde birçok şehirde, kayıt dışı yerleşimlerin iklim açısından kırılganlığı fark edilmiş ve bu durum yerleşimlerin iyileştirilmesi ve dayanıklılık inşası ile uyumlaştırılması için yeni bir ivme sağlamıştır. Dayanıklılık inşası ve iyileştirmenin alt şehir düzeyinde desteklemek için, toplum odaklı yeni araçlara ve planlama süreçlerine ihtiyaç vardır. Bu belge, hane halkı düzeyine ve kadınlar, gençler, yaşlılar, engelliler, yerli halklar veya azınlıklar gibi belirli grupların kırılganlıklarına ve dayanıklılık ihtiyaçlarına vurgu yaparak, topluluk düzeyinde kırılganlık ve risk değerlendirmelerini ve iklim değişikliği eylem planlama süreçlerini kolaylaştırmakla görevli ekipler için rehberlik sağlar.

Bu rehber, Asya-Pasifik bölgesinde Fiji, Lao PDR, Myanmar ve Solomon Adaları da dahil olmak üzere çeşitli durumlarda ve coğrafi konumlarda toplumsal dayanıklılık, gecekondu iyileştirme veya her ikisinin bir kombinasyonuna çeşitli BM-Habitat projeleri aracılığıyla geliştirilmiş ve test edilmiştir. Bu girişimler PSUP, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) kapsamında çok taraflı bir iklim finansmanı mekanizması olan Adaptasyon Fonu (AF) ve İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) tarafından desteklenmektedir. Ayrıca Afrika ve Karayipler'deki çeşitli ülkeler de dahil olmak üzere diğer bölgelerden vaka çalışmalarını da içermektedir.

Bu kılavuz boyunca, bu özel uygulamaların her yer alan süreçleri ve metodolojileri örneklendiren vaka çalışmaları . Topluluk eylem planlarının (AP) geliştirilmesi için bir başlangıç noktası sağlamada topluluk kırılganlık ve risk değerlendirmelerinin (VRA) önemi bu kılavuz boyunca vurgulanmaktadır. Bu nedenle, bu değerlendirmeler ve bunu takip eden eylem planlama süreci, toplulukları ve özellikle hassas durumdaki insanları, dışarıdan tasarlanan ve teşvik edilen kalkınma girişimlerine tabi olmak yerine, kalkınmayı yönlendirmek için birlikte çalışmak üzere güçlendirebilir.

Bu rehber, topluluk düzeyindeki VRA'ların ve AP'lerin şehir düzeyindeki daha geniş planlama süreçlerine entegre edilebileceğini ve bu süreçleri bilgilendirmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlantıdaki potansiyel sinerjileri detaylandırmak için, Fiji ve Solomon Adaları'ndaki yerel planlama planlarının yanı sıra Lao PDR'deki ilçe ve il planlarından alınan örnekler tanıtılacaktır.

Bu kılavuz aynı zamanda, daha bilinçli karar alma ve doğru temel verilerin oluşturulması için yüksek çözünürlük derecesine ulaşmada, hane düzeyinde anket verilerini toplamak ve harmanlamak için tablet teknolojisinin kullanılması ve topluluk istişareleri ve eylem planlaması için ayrıntılı mekansal veriler sağlamak üzere hava fotoğrafçılığı ve drone görüntülerinin kullanılması gibi gelişmiş ancak düşük maliyetli teknolojilerin kullanılmasını önermektedir.

1.2. Tüm yönetim düzeylerinde katılımın önemi

VRA'nın çıktıları ve bu kılavuzun AP metodolojisi topluluk ölçeğine göre uyarlanmış olsa da, toplanan bilgiler şehir, büyükşehir, ilçe ve il düzeylerindeki planlama ve karar alma süreçlerini beslemeli ve güçlendirmelidir. Aynı şekilde, kentsel ve bölgesel değerlendirme ve planların da topluluk düzeyindeki süreçleri bilgilendirmesi gerekir. Farklı düzeylerde VRA'ların ve AP'lerin yürütülmesinde benimsenen genel yaklaşım Tablo 1.1'de daha ayrıntılı olarak özetlenmiştir.

Tablo 1.1. Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesi ve Eylem Planı: Farklı seviyelerdeki yaklaşımlar

Katılım Düzeyi	Odaklanma	Politikalar, planlar ve eylemler için toplum düzeyinde katılımın önemi	
		Toplumsal Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesi	Toplumsal Eylem Planlaması
Topluluk: Gayri resmi yerleşimler/ Kent çevresi yerleşimler/ Kırsal yerleşimler	Toplum katılımlı süreçler.	• Toplulukların mevcut ve gelecekteki iklim risklerine ilişkin algılarının anlaşılması. • Veriler ve analizler yerel ve ulusal hükümet organları tarafından kullanılabilir ve planlama süreçlerine ve politikalarına entegre edilebilir.	• VRA'nın bulgularına, faaliyetlerine ve projelerine dayanarak (örn. tabanlı altyapı, farkındalık artırma programları, vb. güvenlik açıkları ve riskler belirlenebilir ve önceliklendirilebilir. • Eylemler yerel ve yerel yönetimlerle koordine edilir. ulusal hükümetler.
Şehir/Kasaba	• Kurumsal: Yerel düzeydeki süreçlere rehberlik etmek ve değerlendirme sonuçlarını uyumlaştırmak. • Bilgi: Değerlendirmeler hakkında bilgi verin, politikaları, yerel planlama ve eylem planları.	Kasaba/şehir politikaları, planları, stratejileri (afet riskinin azaltılması DRR), iklim değişikliği, altyapı vb. ile ilgili) toplum gerçekleri tarafından bilgilendirilir.	• Kasaba/şehir iklim esnekliği AP'leri, topluluk iklim esnekliği AP'leri tarafından bilgilendirilir ve desteklenir. • Yerleşimlerin daha büyük sistemler içinde mekânsal ve sosyal entegrasyonu, iklim direncinin artırılmasında kilit öneme sahiptir (özellikle de genellikle resmi düzenleyici sistemlerin dışında kalan gayri resmi yerleşimler söz konusu olduğunda). Eylemler topluluk düzeyindeki AP'ler aşağıdakilerin ötesine geçebilir yerleşim yerinin sınırları.
İlçe/ İl/ Bölge/ Büyükşehir	Kurumsal: Önemli alt ulusal değerlendirmeler, planlar, politikalar ve stratejiler (su havzası ve ekosistem çapında dahil) yerel planlama ve eylemleri bilgilendirir ve yönlendirir.	İlçe/il/bölge/metropol düzeyinde politikaları ve planlamayı bilgilendirmek ve etkilemek.	Entegre bir yaklaşım için AP'leri daha yüksek seviyelerde bilgilendirin ve etkileyin.

Ulusal	Temel ulusal değerlendirmeler, planlar, politikalar ve stratejiler (BMİDÇS raporları, ulusal iklim değişikliği politikaları ve , gecekondü iyileştirme, vb. dahil) alt ulusal ve yerel planlama ve eylemleri bilgilendirir ve yönlendirir.	• Yukarıdaki bilgilere dayanarak, önünüze çıkan engeller İklim değişikliğine karşı toplum düzeyinde dayanıklılığın artırılması ulusal plan ve politikalarda tanımlanabilir ve ele alınabilir. • Ulusal VRA'lar genellikle BMİDÇS'ye yapılan bildirimlerin temelini oluşturur ve ulusal belirlenen katkılar (NDC'ler) ve diğerleri. Topluluk düzeyindeki bilgiler ikna edici bilgiler sağlayabilir vaka çalışmaları.	Hassasiyeti yüksek olan topluluklar (örneğin, kayıt dışı yerleşimler) genellikle üst düzey süreçlerin dışında bırakılır. Topluluk düzeyindeki AP'lerde yer alan eylemlerin daha üst düzey tartışmalara ulaşmasını sağlamak bu sorunun ele alınmasına yardımcı olabilir.
--------	--	--	---

1.3. Bu kılavuzun amacı ve kapsamı

Projelerin ve ilgili faaliyetlerin topluluklardaki iklim değişikliği kırılganlıklarını azaltmayı yeterince hedeflediğinden emin olmak için, hangi insanların ve hangi alanların neden en fazla risk altında olduğunu anlamak amacıyla VRA'ların yapılması gerekmektedir. Bu bilgiler daha sonra aşağıdakiler için kullanılabilir

- Toplum tarafından yönlendirilen ve sahiplenilen adaptasyonun yanı sıra yerleşimlerin iyileştirilmesi süreçlerine yol açan katılımcı eylem planlama süreçlerinin bilgilendirilmesi.
- İklim dirençli altyapı ve konutların inşa edilebileceği daha düşük riskli alanların belirlenmesi.
- Hedeflenen erken uyarı sistemleri, çevre yönetimi ve DRR eğitim programları, topluluk kapasitesi oluşturma, alternatif geçim stratejileri vb. geliştirin.
- Uygun esnek altyapı geliştirme seçeneklerinin seçilmesi, önceliklendirilmesi ve tasarlanması.

Projelerin sosyal ve çevresel risklerini en aza indirmek için, yürütülen VRA'lar potansiyel riskler (örneğin, hassas durumdaki insanlar, doğal yaşam alanları) hakkında bilgi toplamak için de kullanılır. Kırılgan durumdaki insanları hedef alan özel VRA'lar, dayanıklılık oluşturmaya yönelik farklılaştırılmış yaklaşımlar geliştirmek amacıyla kadınlar ve gençler gibi belirli grupların iklim değişikliği ile ilgili sorunlarına, ihtiyaçlarına ve algılarına odaklanan daha ayrıntılı ayrıştırılmış verilerin elde edilmesi için gereklidir.

Bu rehber, sorunların tanımlanmasında, teknik destek ortaklarıyla birlikte çözümlerin geliştirilmesinde ve projelerin uygulanmasına aktif katılımı toplum odaklı kalkınmayı teşvik etmektedir. Planlamada birlikte üretim süreçleri, hem projelerin uygun şekilde seçilmesi hem de topluluklar içinde uyumun sağlanması için kritik bir bileşendir. Topluluk komitelerine katılım, proje uygulamasında kolektif eylem için motivasyon oluşturur. Kadınların, gençlerin ve hassas durumdaki diğer kişilerin tam ve eşit katılımı, tüm cinsiyetlere ve her yaşa ulaşmak ve belirli grupların eksik temsil edilmesini önlemek için gereklidir.

1.4. Hedef kitle

Rehberde açıklanan süreç, çok çeşitli aktörler tarafından kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Rehber, topluluk düzeyinde VRA'ları ve AP süreçlerini kolaylaştırmakla görevli rehberlik, yöntem ve araçlar sağlayarak yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, gecekonduların iyileştirilmesi ve toplumun iklim direncinin güçlendirilmesi için daha geniş ulusal hükümet girişimlerini ve toplum temelli kuruluşları (CBO'lar) destekleyebilir.

1.5. Bu kılavuz nasıl kullanılır

Bu kılavuz, katılımcı metodolojiler ve teknikler hakkında genel içerik, araçlar ve rehberlik sağlayarak toplum temelli VRA'ların ve AP'lerin geliştirilmesinde yer alan süreçlere odaklanmaktadır. Gecekondu ve enformel yerleşimlerin iyileştirilmesi girişimlerini desteklemek için kullanılabileceği gibi yerel eylemleri desteklemek için tek başına bir süreç aracı olarak da kullanılabilir. Farklı bölgelerden vaka çalışmaları, açıklanan süreç ve metodolojileri örneklemektedir.

Belgenin düzeni, bir sonraki sayfadaki resimlerde gösterildiği gibi, okuyucuya süreç boyunca kolay ve tanınabilir bir şekilde rehberlik edecek şekilde tasarlanmıştır

4

VULNERABILITY & RISK ASSESSMENT

4

4.1. Vulnerability and Risk Assessment

Once the preparatory phase has been completed, the second phase within the process described in this guide consists of the vulnerability and risk assessment (VRA). Developing the VRA is an essential part of the process, laying the foundation for the subsequent risk management and disaster preparedness planning.

Figure 4.1. Flow diagram Vulnerability and Risk Assessment

This involves understanding the community's vulnerability as well as considering the risks related to climate variability and extreme events, assessing the risks and taking both as the likelihood of occurrence of climate variability and extreme events, as well as their impacts.

Given the multiple approach followed, the rethinking looked at the socio-economic, cultural, environmental, and institutional context in the community. On the one hand, by existing understanding of climate-related risks to the socio-economic context, exposure and infrastructure will interact with climate change and disaster-related hazards enhancing risk and vulnerability. On the other hand, uncertainties about future vulnerability and risks also require following a multiple approach.

Once the preparatory phase has been completed, the second phase within the process described in this guide consists of the vulnerability and risk assessment (VRA). Developing the VRA is an essential part of the process, laying the foundation for the subsequent risk management and disaster preparedness planning.

Figure 4.3. Steps of the Vulnerability and Risk Assessment

Given this guide's emphasis on the community level and its participatory approach, this chapter will focus on methods and analyses that are carried out in a participatory way. It must be noted that there are other data collection and analyzing processes that may be carried out by the experts, either in parallel or sequentially (scenarios are included in Annex 6). A number of data collection methods and related tools that have been used and tested throughout a wide range of programs are included in this chapter. Case studies with examples show these methods were applied in different contexts.

When gathering data, both qualitative and quantitative data may be collected at the community and household level. Looking at the community and household level will provide valuable information about analyzing who and what assets are particularly vulnerable to the risks of current and future climate impacts. It will also enhance the community's level of awareness and perception of current and future risks. One of the data gathered, the expert team will analyze and interpret it and then document it in the VRA report (the reporting format for the VRA report is outlined in Annex 3).

4.2. Planning the assessment

Before starting to collect data, the team should decide on the level of assessment they want to achieve based on factors such as the project objectives, resources, time constraints, state of the interventions, etc. When planning the assessment, the first step is to decide whether data will be collected at the community level, at the household level or both. The second step is to decide what data collection methods are most appropriate in the project's specific context. Lastly, the third step should be designing the approach in which these methods are applied, which could be sequentially or in parallel. Even though the order in which these methods are applied will depend on each situation, there are some general considerations. Conducting the community screening and fieldwork at the beginning of the process can help the team to get an overview of the community and its needs and to plan the household survey accordingly. It may also help the team to plan the household survey and to plan the fieldwork at the beginning of the process. It may also help the team to plan the household survey and to plan the fieldwork at the beginning of the process.

4.3. Gathering data

Data is collected for the first key step in order to create the community profile that will form the basis of the analysis. The next steps are to present and explain a number of participatory qualitative and quantitative data collection methods that have been tested throughout projects in different geographic regions.

Figure 4.3. Vulnerability and Risk Assessment overview: Key areas for data collection

The methods and tools presented in the next sections can be used to collect data at the community level or household level, as shown in the figure below:

Figure 4.4. Suggested methods for data collection at the community and household level

Bölüm numarası

Faz
diagramları

Bilgi Kutuları

4

VULNERABILITY & RISK ASSESSMENT

4

4.3.1. Community screening

The Community Profile will be the first step in gathering data and is meant to provide an overview of the community. It may include general information such as the settlement's demographics, basic services, main problems, and needs. The information gathered during this phase (e.g., government staff will inform the community screening, then the data will be collected, it may be validated with community level groups, obtaining additional inputs, and to continue building engagement).

Community Screening

Carrying out the community screening

The data collected for the community screening can often be collected from secondary sources (e.g., information on demographics can often be found in the census or local government records). The information gathered during this phase (e.g., government staff will inform the community screening, then the data will be collected, it may be validated with community level groups, obtaining additional inputs, and to continue building engagement).

Tool VRA1: Community screening

Tool VRA1 can be used as a reference to collect general information on the community screening data that is already available. If needed, additional fields may be added to provide a more comprehensive overview.

Element	Type of data
Settlement name	Name of the settlement under study
Location (GPS coordinates)	Latitude and longitude
Settlement area	Area within the boundaries of the settlement (in hectares, square meters, etc.)
Administration and governance	Governance structure and capacities
Land tenure	Land tenure characteristics
Number of households	Total number of households
Population	Total number of people living in the settlement

Araçlar

Araçlar, kullanıcıya süreç boyunca rehberlik edecek şekilde tasarlanmıştır:

Araç Hazırlık - Hazırlık
aşaması Araç VRA - Zarar Görebilirlik ve Risk
Değerlendirme Aşaması
AP Aracı - Eylem Planlama Aşaması

4

VULNERABILITY & RISK ASSESSMENT

4

4.4.5. Household level: Household survey

The household survey (HHS) will provide predominantly quantitative data at the household level. Collecting data in this way will allow disaggregating data per household characteristics (e.g., according to level of income, a particular location, etc.). It must be noted that the household unit is a broader categorization than the family unit, in many contexts, there might be more than one family living in a household, which means that there might be more than one head of household, more than one married couple, etc. The purpose of the HHS is to collect general and specific information about the characteristics of the household unit, and of the community once aggregated. This includes, composition of the household, socio-economic situation, perceptions of climate change and disaster risk, etc.

Some of the data referred to in this chapter can often be found in censuses, government offices, municipal household survey information collected by non-governmental groups and community organizations, among others. The experts have been asked to access this data from secondary sources in the interest of saving time. If this data is not available from secondary sources, the below table suggests the ways to do primary data gathering.

Household survey

Carrying out the household survey

Designing the survey

- Experts on the survey that should be carried out by the survey and design the questions to ask if questions included in this section that guide the design of the survey. These questions should be designed to collect information on things such as demographics, as much as possible, and to be able to use the data and from the survey.
- If possible, ask a questionnaire from the community to review the questions and give feedback to make them more clear.
- It might be necessary to provide additional explanations when carrying out the survey.

Sampling the target population and selecting the method of selection

- Not all households in the community should be surveyed. 25-30% of the community in this case, is not the best case, unless it is not possible to reach the whole community. Defining the target population and selecting a representative sample is a key step in the process.

Dikkate alın / hassas
durumdaki insanlar

Yöntem / faaliyet

Örnek olay
incelemesi

!

Dikkate alın

📊

Yöntem

👥

Hassas durumdaki kişiler

👤

Etkinlik

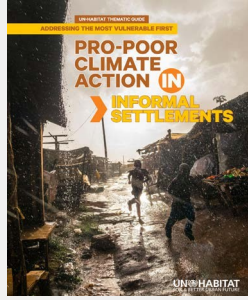
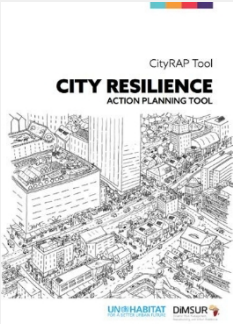
1.6. Verilerin önemi

Topluluk düzeyinde VRA'ların yürütülmesi ve AP'lerin formüle edilmesi sürecinde üretilen veri ve bilgiler, potansiyel olarak daha geniş planlama süreçlerini bilgilendirebilir ve yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde daha kapsamlı bir veri tabanına katkıda bulunabilir. BM-Habitat'ın desteğiyle topluluk düzeyinde VRA'ların yürütüldüğü birçok şehir ve ülkede veri eksikliği, özellikle topluluk düzeyinde planlama açısından planlama ve kalkınma çabalarını kısıtlamaktadır. Uygun mekansal ve demografik veriler hakkında geri bildirim almak, proje ekiplerinin ve toplum planlamacılarının VRA'ların dar erişim alanının ötesine geçen veri ihtiyaçları konusunda daha geniş paydaşlarla ilişki kurmasına yardımcı olabilir. Ancak, topluluk düzeyinde toplanan verilerin paylaşılmasına yönelik her türlü potansiyelin en başından itibaren tüm katılımcılara açık bir şekilde iletilmesi zorunludur. Ayrıca, bu tür verilerin ilgili ülkedeki doğru kuruma veya istatistik kurumuna, veri koruma yönetmeliklerine ve etik hususlara uygun olarak geri gönderilmesi çok önemlidir.

1.7. İlgili araçlar ve yayınlar

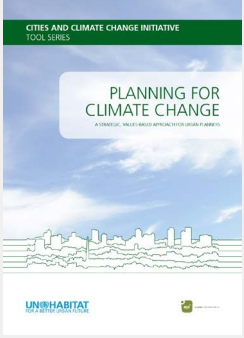
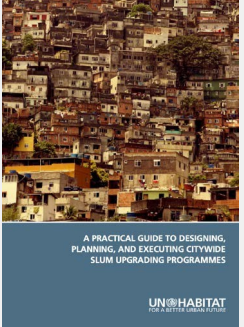
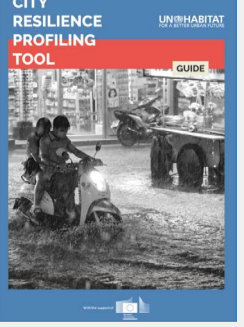
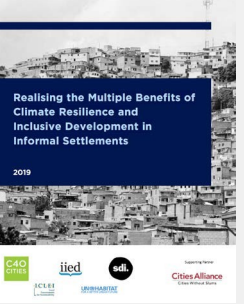
VRA'ların, AP'lerin, iklim direncinin ve afet risk yönetiminin yürütülmesinde yer alan çeşitli paydaşlar ve kuruluşlar tarafından bir dizi araç ve yayın geliştirilmiştir. Tablo 1.2, önerilen okumalar olarak çeşitli yayınları içermektedir.

Tablo 1.2. Önerilen okumalar

Yayın	Sinopsis	Kapak
BM-Habitat (2019). Tematik Kılavuz: Gayri Resmi Yerleşimlerde Yoksul Yanlısı İklim Eylemi ⁽³⁾	Bu Tematik Rehberin, dayanıklılığın artırılması ve kayıt dışılığın getirdiği zorlukların birlikte ele alınmasına yönelik fırsatlara ilgi duyanlar için bir dizi kaynağın ilki olması amaçlanmaktadır. Not: Bu <i>İklim Değişikliği Hassasiyeti ve Riski - Toplum Değerlendirmeleri, Eylem Planlama ve Uygulama</i> Rehberi yayını, bu Tematik Rehberin işlevsel hale getirilmesini desteklemektedir.	
BM-Habitat, DiMSUR. (2018). Şehir Dayanıklılık Eylem Planlama Aracı (City-RAP) ⁽⁴⁾	Şehir YYEP aracı Sahra Altı Afrika'da geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Küçük ve orta ölçekli şehirlerdeki yerel yönetimlerin ve toplulukların veya daha büyük şehirlerdeki mahallelerin kentsel dayanıklılık planlamasına ortaklaşa liderlik etmelerini sağlar ve kapasitelerini geliştirir. Kentsel dayanıklılığın geniş spektrumu içinde, araç, minimum dış destekle kentin dayanıklılığını inşa etmeye başlamak için giriş noktalarını belirlemek amacıyla ilgili tüm paydaşları dahil etmek için katılımcı yöntemler ve fikir birliği oluşturma teknikleri üzerine inşa edilmiştir. Şehir YYEP'nin kavramsal çerçevesi, hem belediyenin öz değerlendirmesini hem de hassas topluluklarda katılımcı risk haritalamasını bütünleştirmektedir. Sorunların önceliklendirilmesi, derinlemesine mevcut durum değerlendirmeleri ve somut eylemlerin belirlenmesi, hepsi yerel yetkililer ve topluluk temsilcileri tarafından ortaklaşa yapılır ve on yıllık bir şehir Eylem için Dayanıklılık Çerçevesi ile sonuçlanır.	

³ <https://unhabitat.org/un-habitat-thematic-guide-addressing-the-most-vulnerable-first-pro-poor-climate-action-in-informal-settlements/>

⁴ http://dmsur.org/wp-content/uploads/2019/03/CityRAP-Tool_Booklet_05032019-compressed.pdf

BM-Habitat (2014). İklim Değişikliği için Planlama⁵⁾	Bu rehber, şehir plancılarının yerel düzeyde iklim değişikliğini daha iyi anlamaları, değerlendirmeleri ve harekete geçmeleri için geliştirilmiş olup, özellikle iklim değişikliğine yönelik planlama zorluklarının yüksek olduğu düşük ve orta gelirli ülkelerdeki plancıların ve yardımcı profesyonellerin ihtiyaçlarına yöneliktir. Bu kılavuzdaki ana temalardan biri katılımcılıktır. Amaç, yerel değerlerin, çıkarların ve önceliklerin yakalanması için yerel toplulukların ve diğer paydaşların desteğinin aranmasını sağlamaktır.	
BM-Habitat (2014). Şehir Çapında Gecekondu Yükseltme Programlarının Tasarlanması, Planlanması ve Uygulanması için Pratik Kılavuz⁶⁾	Bu rehber, enformel yerleşimlerin iyileştirilmesine ve ortaya çıkmasının önlenmesine odaklanmaktadır. Rehber, kent çapında başarılı gecekondu iyileştirme programlarının nasıl oluşturulacağı ve uygulanacağı konusunda son 50 yılda biriken zengin bilgi ve deneyimden yararlanmaktadır.	
BM-Habitat (2018). Şehir Dirençlilik Profilleme Aracı⁷⁾	BM-Habitat, dirençli bir kenti, meydana gelmesi muhtemel şok ve stresleri absorbe edebilen, bunlara uyum sağlayabilen ve bunları atlatabilen, kendini sürdürülebilirlik yönünde olumlu bir şekilde dönüştürebilen bir kent olarak tanımlamaktadır. Bu rehber doküman, kentsel dayanıklılık kavramını ve çeşitli unsurlarını incelemekte ve yerel aktörlerin kendi şehirlerinde dayanıklılık temelli kentsel gelişim için bir plan yapmalarını desteklerken izlenen çeşitli aşamaları açıklamaktadır. Bu aşamalar arasında yerel yetkililer, UN-Habitat ve yerel paydaşlar arasında bir ortaklık başlatılması, eğitim verilmesi, veri toplanması, analiz ve kentin zorluklarının teşhisi, dayanıklılık için eylemler tasarlanması ve son olarak bunların eyleme geçirilmesi yer almaktadır.	
C40 Şehirleri İklim Liderliği Grubu (2019). İklim Direncinin Çoklu Faydalarını Gerçekleştirmek ve Enformel Yerleşimlerde Kapsayıcı Kalkınma⁸⁾	Bu rapor, kayıt dışı yerleşimlerin iklime dirençli, kapsayıcı ve düşük karbonlu bir şekilde iyileştirilmesinin faydalarını araştırmaktadır. Kayıt dışı yerleşimlerin iyileştirilmesi, genellikle barınak ve hizmetlerin sağlanması ve 'resmi' şehirle daha güçlü bağlantılar oluşturulması yoluyla yaşam koşullarının iyileştirilmesi sürecidir. Rapor, Nairobi, Mukuru'daki bütüncül bir müdahalenin vaka çalışmasını sunmakta, on özel iyileştirme eyleminin faydalarını analiz etmekte ve şehirlerdeki kayıt dışı yerleşimlerde gelecekteki iyileştirme girişimleri için uluslararası, ulusal, yerel politika yapıcılar ve sivil toplum kuruluşları (STK'lar) için birkaç temel öneri sunmaktadır.	

⁵ <https://unhabitat.org/books/planning-for-climate-change-a-strategic-values-based-approach-for-urban-planners-cities-and-climate-change-initiative/>

⁶ <https://unhabitat.org/a-practical-guide-to-designing-planning-and-executing-citywide-slum-upgrading-programmes>

⁷ <http://urbanresiliencehub.org/wp-content/uploads/2018/10/CRPT-Guide-Pages-Online.pdf>

⁸ <http://urbanresiliencehub.org/wp-content/uploads/2019/11/C40-Climate-Resilience-Inclusive-Housing.pdf>

1.8. Anahtar kavramlar

Bu bölüm, bu kılavuz boyunca kullanılan temel terminolojiyi içermektedir. Tanımların çoğu Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) Beşinci Değerlendirme Raporu'nda⁹ yer almaktadır.

Adaptasyon

Gerçek veya beklenen iklime ve etkilerine uyum sağlama süreci. İnsan sistemlerinde uyum, zararı hafifletmeyi veya önlemeyi ya da faydalı fırsatlardan yararlanmayı amaçlar. Bazı doğal sistemlerde, insan müdahalesi beklenen iklime ve etkilerine uyumu kolaylaştırabilir.

Uyarlanabilir kapasite

Sistemlerin, kurumların, insanların ve diğer organizmaların potansiyel hasara uyum sağlama, fırsatlardan yararlanma veya sonuçlara yanıt verme yeteneği.

Maruz kalma

İnsanların, geçim kaynaklarının, türlerin veya ekosistemlerin, çevresel işlevlerin, hizmetlerin ve kaynakların, altyapının veya ekonomik, sosyal veya kültürel varlıkların olumsuz etkilenebilecek yerlerde ve ortamlarda bulunması.

Tehlikeler

Can kaybı, yaralanma veya diğer sağlık etkilerinin yanı sıra mülk, altyapı, geçim kaynakları, hizmet sunumu, ekosistemler ve çevresel kaynaklarda hasar ve kayba neden olabilecek doğal veya insan kaynaklı fiziksel bir olayın veya eğilimin veya fiziksel etkinin meydana gelme potansiyeli. Bu raporda tehlike terimi genellikle iklimle ilgili fiziksel olayları veya eğilimleri ya da bunların fiziksel etkilerini ifade etmektedir.

Dayanıklılık

Sosyal, ekonomik ve çevresel sistemlerin tehlikeli bir olay, eğilim veya rahatsızlık ile başa çıkma, temel işlevlerini, kimliklerini ve yapılarını koruyacak şekilde tepki verme veya yeniden organize olma ve aynı zamanda adaptasyon, öğrenme ve dönüşüm kapasitesini sürdürme kapasitesi.

Risk

Değerlerin çeşitliliğini göz önünde bulundurarak, değerli bir şeyin tehlikede olduğu ve sonucun belirsiz olduğu durumlarda ortaya çıkabilecek sonuçların potansiyelidir. Risk genellikle tehlikeli olayların veya eğilimlerin meydana gelme olasılığı ile bu olayların veya eğilimlerin meydana gelmesi halinde ortaya çıkacak etkilerin çarpımı olarak ifade edilir. Risk, kırılganlık, maruziyet ve tehlikenin etkileşiminden kaynaklanır. (Bkz. Şekil 1.1.).

Risk algısı

İnsanların bir riskin özellikleri ve ciddiyeti hakkında yaptıkları öznel yargı.

Hassasiyet

Bir sistem ya da türün iklim değişkenliği ya da değişiminden olumsuz ya da faydalı olarak etkilenme derecesi. Etki doğrudan (örneğin, sıcaklık ortalamasındaki, aralığındaki veya değişkenliğindeki bir değişikliğe yanıt olarak ürün verimindeki bir değişiklik) veya dolaylı (örneğin, deniz seviyesinin yükselmesi nedeniyle kıyı taşkınlarının sıklığındaki bir artışın neden olduğu zararlar) olabilir.

Şoklar

Ana sonucu bir sistemi mevcut durumundan bozulmuş bir duruma kaydırmak olan potansiyel belirsiz ani veya uzun başlangıçlı olaylar.

⁹ Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), 2014: Ek II: Sözlük [Mach, K.J., S. Planton ve C. von Stechow (eds.)]. İçinde: İklim Değişikliği 2014: Sentez Raporu. Çalışma Grupları I, II ve III'ün Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli Beşinci Değerlendirme Raporuna Katkısı [Çekirdek Yazım Ekibi, R.K. Pachauri ve L.A. Meyer (eds.)]. IPCC, Cenevre, İsviçre, s. 117-130. Erişim adresi: https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/syr/AR5_SYR_FINAL_Glossary.pdf

Stresler

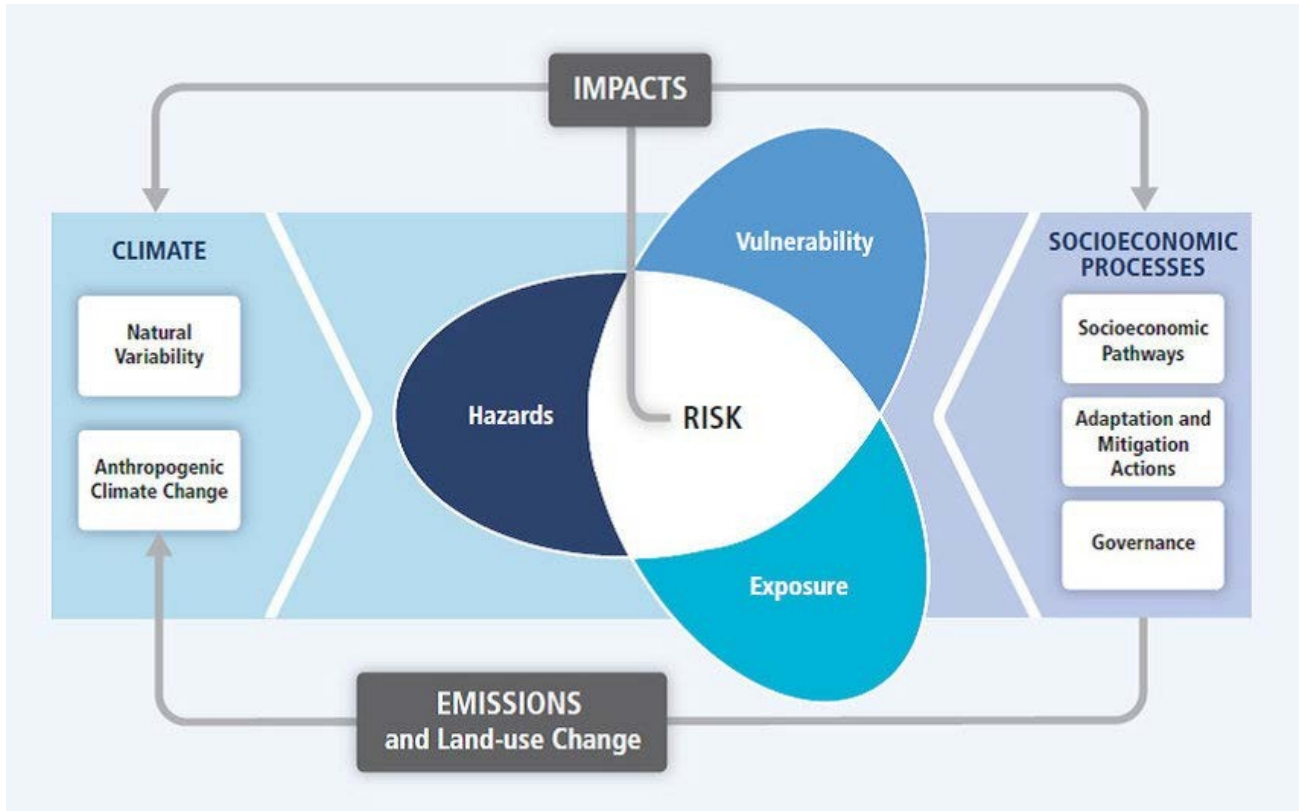
Kümülatif etkileri sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kapasitesini zayıflatan, bir sistem içindeki kronik ve süregelen dinamik baskılar.

Kentsel dayanıklılık¹⁰

Kentsel dayanıklılık, herhangi bir kentsel sistemin, sakinleriyle birlikte, sürdürülebilirliğe doğru olumlu bir şekilde adapte olurken ve dönüşürken, tüm şoklar ve stresler boyunca devamlılığını sürdürme konusundaki ölçülebilir yeteneğidir.

Güvenlik Açığı

Olumsuz etkilene eğilimi veya yatkınlığı. Savunmasızlık, zarara karşı hassasiyet veya duyarlılık ile başa çıkma ve uyum sağlama kapasitesinin eksikliği de dahil olmak üzere çeşitli kavram ve unsurları kapsar.

Şekil 1.1. IPCC 5. Değerlendirme Raporu risk ve kırılganlık çerçevesi¹¹

¹⁰ BM-Habitat (2018). Şehir Dayanıklılık Profillemeye Aracı. <http://urbanresiliencehub.org/wp-content/uploads/2018/10/CRPT-Guide- Pages-Online.pdf> adresinden edinilebilir.

¹¹ Kaynak: IPCC 2014 (Beşinci Değerlendirme Raporu, Çalışma Grubu 2, Bölüm 19, Şekil 19-1).

SURIN- aHnakbaita

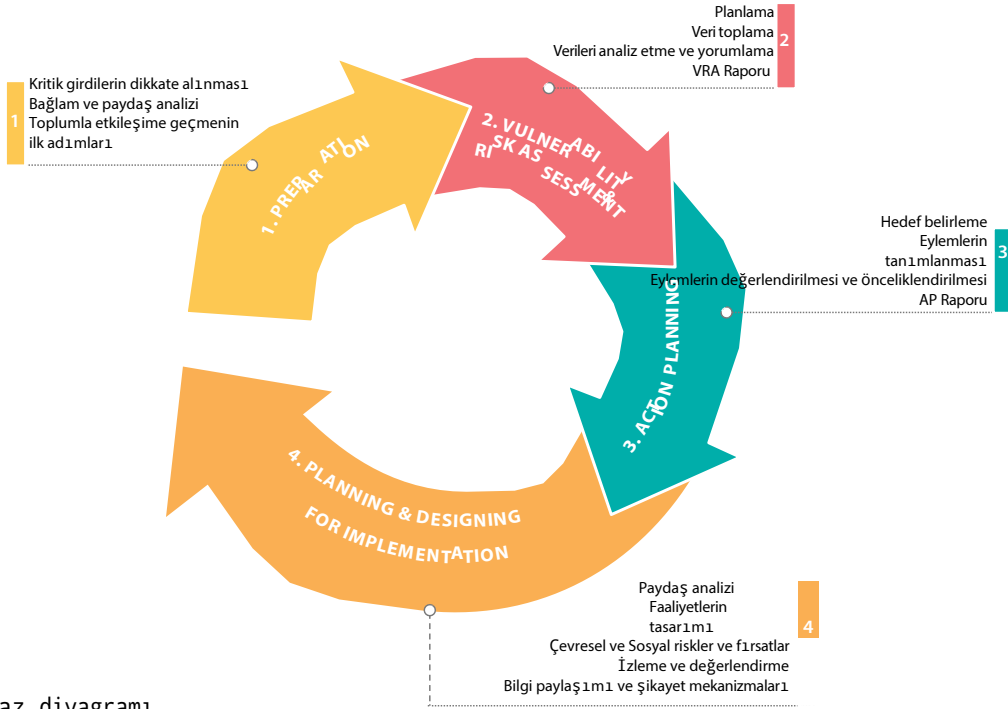
2

GENEL BAKIŞ & METODOLOJİ

GENEL BAKIŞ & METODOLOJİ

2.1. Genel Bakış

Bu kılavuz, dayanıklılığı ve uyum kapasitesini artıran eylemleri teşvik nihai hedefiyle topluluk düzeyinde VRA'lar ve AP'ler geliştirmek için gereken süreçlere odaklanmaktadır. Süreci yönlendirmek için dört aşama sunulacaktır: (1) Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesi ve Eylem Planı için hazırlık; (2) Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesi; (3) Eylem Planı; ve (4) Uygulamanın planlanması ve tasarlanması Şekil 2.1).

Şekil 2.1. Faz diyagramı

Hazırlık aşaması

Hazırlık aşaması, toplum temelli VRA ve AP aracılığıyla toplum katılımı için kritik bir temel sağlar. VRA ve AP ile ilgili girdiler (örneğin politikalar, planlar, girişimler, kurallar, yönetmelikler, vb.) hakkında ikincil verilerin derlenmesi, bağlam hakkında veri toplama (örneğin iklimle ilgili veriler, sosyo-ekonomik veriler, vb.) ve toplulukla etkili ve kültürel açıdan duyarlı bir şekilde etkileşim kurmak için kilit paydaşların belirlenmesi gibi bir dizi eylemi içerir.

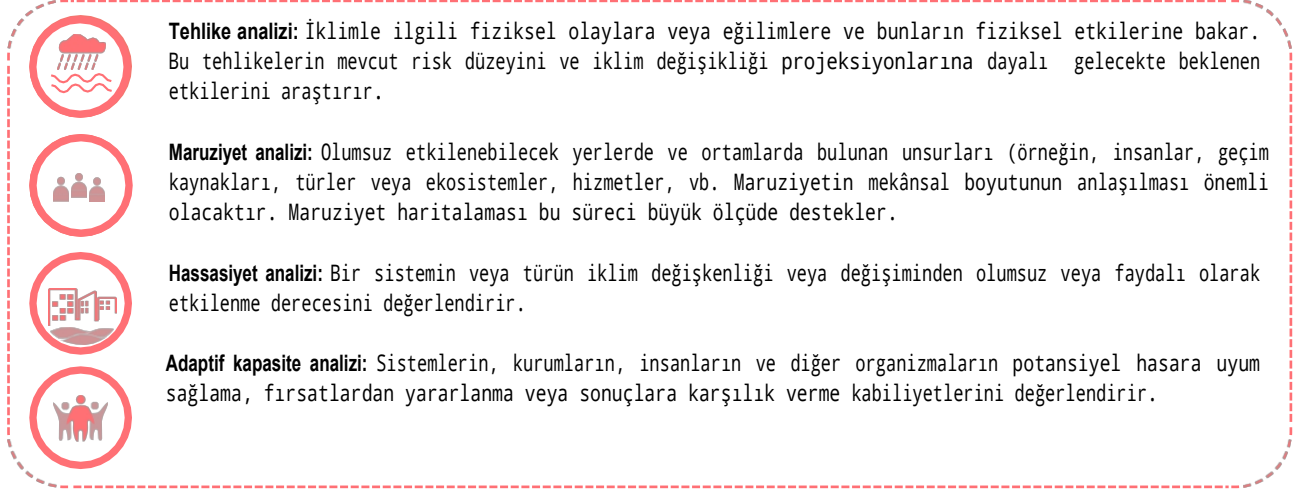
Hassasiyet ve Risk Değerlendirme aşaması

VRA aşaması için dört aşama belirlenmiştir: (1) Değerlendirmenin planlanması; (2) Verilerin toplanması; (3) Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması; ve (4) VRA raporunun hazırlanması. Toplulukların değişken büyüklüğü ve karmaşıklığı, projenin hedefleri, mevcut kaynaklar, zaman kısıtlamaları, müdahalenin ölçeği gibi faktörler değerlendirme düzeyini etkileyecektir. Bu rehber, veri toplama ve analiz için iki seviye arasında ayrım yapmaktadır: topluluk ve hane halkı seviyesi. Farklı coğrafi bölgelerde başarıyla uygulanmış yöntem ve araçlara yer verilmiştir.

Şekil 2.2. Hassasiyet ve Risk Değerlendirme süreç akışı

Uluslararası kabul görmüş metodolojilerle uyumlu olarak, VRA dört temel bileşeni analiz eder: iklim tehlikesi özellikleri (eğilimler ve projeksiyonlar dahil), maruziyet (insanlar, geçim kaynakları, türler veya ekosistemler vb.), hassasiyet ve uyum kapasitesi.

Yukarıda belirtilen analizleri için beş temel alan ve iklim tehlikeleri (yavaş ve hızlı başlayan tehlikeler dahil) etrafında veri toplanmıştır. Analizden elde edilen bulgular ve sonuçlar, AP aşamasında eylem belirleme ve önceliklendirme konusunda bilgi verecektir. Aşağıdaki şekil bu süreci göstermektedir:

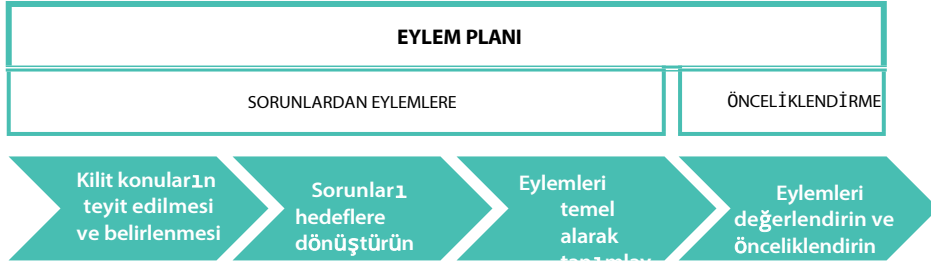

Şekil 2.3. Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesi ve Eylem Planlamasına genel bakış¹²

¹² Bu kılavuzda sunulan genel bakış, BM-Habitat tarafından Asya Pasifik Bölgesi'nde şehir düzeyinde Hassasiyet ve Risk Değerlendirmeleri için kullanılan çerçeve ve metodoloji ile uyumludur.

Eylem Planlama aşaması

Daha önce de belirtildiği gibi, VRA'dan elde edilen bulgular ve sonuçlar AP için temel oluşturacaktır. Dört adım, VRA sırasında belirlenen riskleri, toplumun direncini ve uyum kapasitesini artıracak öncelikli eylemlere dönüştürme konusunda ekibe rehberlik edecektir¹³. Bunlar (1) Sorunların teyit edilmesi ve tanımlanması; (2) Sorunların hedeflere dönüştürülmesi; (3) Hedeflere dayalı eylemlerin tanımlanması; ve (4) Eylemlerin değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi (Şekil 2.4'te gösterildiği gibi).

Şekil 2.4. Eylem Planlama süreç akışı

Uygulama aşaması için planlama ve tasarım

Bu kılavuzda açıklanan son aşama, önceki süreçlere dayanarak uygulama için planlama ve tasarımıdır. Önceliklendirilmiş eylemlerin nasıl Çevresel ve Sosyal Güvenlik (ÇSG) ve maliyet etkinliği açısından tasarlanan ve değerlendirilen belirli müdahalelere dönüştürüldüğünü açıklar. Bu aşama uygulama için zemin hazırlar.

Kutu

1

ŞOKLAR VE STRESLER

Toplumlar ve diğer sistemler genellikle bir dizi şok ve strese maruz kalmaktadır. Biyolojik, çevresel ve diğer tehlike türlerinin tetiklediği felaketler, iklimdeki aşırılıklar nedeniyle daha da kötüleşebilir. Diğer tehlikelere örnek olarak depremler gibi jeolojik tehlikeler veya salgın hastalıklar gibi biyolojik tehlikeler verilebilir.

Bu nedenle, bu kılavuzun ana odağı iklim değişikliği ve iklimle ilgili tehlikeler olsa da, diğer tehlike türlerinin ve bunların nasıl etkileşime girebileceğinin belirlenmesi önemlidir. Ayrıca, topluluklar ve varlıkları üzerindeki olası etkiler hakkında da bilgi toplanabilir.

Bu bölümde gösterildiği gibi, bu kılavuzda sunulan yöntemler toplum profilini gerçekleştirirken beş temel alan etrafında veri toplamaktadır. Bu bilgiler dört temel bileşenin (yani tehlike, maruziyet, duyarlılık ve uyum kapasitesi) analizini yapmak için kullanılır. Bu bilgilerin kısmının incelenen topluluğun özellikleriyle (örneğin sosyo-ekonomik özellikler, altyapıya erişim vb.) ilgili olduğu önüne alındığında, iklimle ilgili olmayan diğer tehlikeler karşısında da bilgi verebilir ve önemli bir temel sağlayabilir. Vaka çalışması 6, Fiji'deki 16 gayri resmi yerleşim yerinde toplum temelli VRA'ların geliştirilmesinde yer alan süreçlerin COVID-19 acil durum müdahalesi sırasında nasıl faydalı olduğuna dair bir örnek sunmaktadır.

Ayrıca, eylem planlama aşaması, toplulukların iklim değişikliğine karşı direncini güçlendirecek toplum temelli müdahaleleri belirlemeyi amaçlasa da, diğer tehlikelere yönelik risklerin anlaşılması kritik önem taşıyacaktır.

¹³ Uygulanan metodoloji büyük ölçüde İklim Değişikliği için Planlama Kılavuzu ve Aracı belgelerinde açıklanan sürece dayanmaktadır. Çevrimiçi olarak mevcuttur: <https://unhabitat.org/books/planning-for-climate-change-a-strategic-values-based-approach-for-urban-planners-cities-and-climate-change-initiative/>

2.2. Metodoloji

Kullanılan metodoloji özünde katılımcı ve toplum temelli olup, hassas durumdaki kişilerin (kadınlar, kız çocukları, gençler, yaşlılar ve engelliler) kendi gerçeklerini ve ihtiyaçlarını değerlendirme ve planlama sürecindeki ekip tarafından desteklenen şekilde ifade etmelerini sağlamaya odaklanmaktadır. Bu kılavuz, topluluk düzeyinde veri toplama ve planlama için bir dizi katılımcı yöntem ve faaliyet sunmaktadır. Bunlar odak grup tartışmalarından hane halkı anketlerine, haritalama egzersizlerine, dayanıklılık artırıcı faaliyetleri belirlemek için beyin fırtınası oturumlarına kadar uzanmaktadır.

Bu kılavuzda sunulan farklı aşamalar boyunca toplumu sürece dahil etmek, tüm sürece büyük ölçüde fayda sağlayacak iki yönlü bilgi alışverişine olanak . Değerlendirme ekipleri, iklimle ilgili bilimsel bilgileri anlaşılır bir şekilde sunabilir, topluluk içinde iklim değişikliğinin mevcut ve gelecekteki riskleri konusunda farkındalık yaratabilir ve ekibin söz konusu topluluklardaki bilgi düzeyini anlamasını sağlayabilir. VRA sırasında kullanılan katılımcı veri toplama yöntemleri, topluluk üyelerinin karşılaştığı temel zorlukları ve iklimle ilgili mevcut ve gelecekteki risklere ilişkin algılarını yakalamaya yardımcı olacaktır. Bu bilgiler, VRA'nın daha geniş sürecini besleyecektir. Ayrıca, AP sırasında katılımcı faaliyetlerin düzenlenmesi, toplumun yerel bilgi ve uygulamalarını dikkate alırken uyum kapasitesini artıran hassas çözümler bulmak için fırsatlar sağlayacaktır. Tüm süreç boyunca toplumu sürece dahil etmek, planlama sürecinin ve ilgili müdahalelerin 'sahiplenilmesini' de sağlayarak daha yüksek düzeyde topluluk bağlılığına ve daha fazla iklim direncine dayalı sürdürülebilir uygulama sonuçlarına yol açacaktır.

Yukarıda bahsedilen katılımcı süreçlerle ilgili olarak aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulabilir:

- Kılavuzda açıklandığı gibi, aşamalar boyunca farklı katılımcı çalıştaylar düzenlenebilir. Mümkün olan en geniş ölçüde, aynı katılımcılar bu süreç boyunca sürece dahil edilmelidir.
- Kolaylaştırıcılar katılımcı metodolojiler ve teknikler konusunda yeterli bilgiye sahip olmalıdır.
- Kolaylaştırma teknikleri ve yöntemleri kültürel açıdan duyarlı olmalıdır.
- Hassas durumdaki kişiler tespit edildiğinde, bu kişilerin bakış açılarının kültürel açıdan hassas bir şekilde sürece yansıtılmasını sağlamak için uygun önlemler alınmalıdır (örneğin, kadınlarla ayrı odak grup görüşmeleri düzenlemek, hassas grupları temsil eden tepe organlarla iletişime geçmek, vb.)
- Katılımcı faaliyetler yerel dillerde yürütülmeli ve yerel halk tarafından bilgilendirilmeli (ve gerekirse yönlendirilmelidir).
- Katılımcı sayısı dikkate alınarak uygun faaliyet metodolojileri seçilecektir.

Topluluk süreçlerine katılırken esneklik çok önemlidir. Bu rehber esnek bir şekilde kullanılmak üzere tasarlanmıştır ve araç ve yöntemlerin belirli bağlamlara uyarlanması ihtiyacını vurgulamaktadır. Eşit katılımın sağlanması için kapsayıcılık sürecin merkezinde yer alacaktır. Hassas durumdaki kişilerin kültürel açıdan hassas bir şekilde sürece dahil edilmesini sağlamak için de esneklik gerekecektir. Süreci başarılı bir şekilde yönlendirmek için, kolaylaştırıcılar sistemi bir topluluktan diğerine uyarlamaya hazır olmalıdır.

Odak grup görüşmesi, Fiji
© BM-Habitat

Odak grup görüşmesi, Lao PDR
© BM-Habitat

Bal1k pazar1, Fiji
© BM-Habitat / Begoña Peiró

3

KIRILGANLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ & EYLEM PLANLAMASI İÇİN HAZIRLIK

ZAFİYET İÇİN HAZIRLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ & EYLEM PLANLAMASI

3.1. Nereden başlamalı

Bu bölümde VRA ve AP'ye başlamadan önce atılması gereken bir dizi adım açıklanmaktadır. VRA ve AP'nin başlatılması ve yürütülmesi için temel olan ana hususları vurgulayarak kullanıcıyı süreç boyunca 'adım adım' yönlendirir. Uyumluluğun sağlanması için mevcut politikaların, planların, ulusal yasaların, kuralların, yönetmeliklerin ve standartların gözden geçirilmesi, Özgür Önceden ve Bilgilendirilmiş Onayın (FPIC) alınması, ÇSS'ye uyum için bir strateji belirlenmesi, bilgi açıklama süreçlerinin planlanması ve şikayet mekanizmalarının devreye sokulması, değerlendirme izlenmesi gereken adımlardır. Bu aşamada topluluklarla ön etkileşim, mevcut topluluk yönetim yapılarını ve kilit topluluk temsilcilerini anlamak için başlangıç noktası olacaktır. Sosyal seferberliğin ve katılımın teşvik edilmesi, tüm süreç boyunca topluluk sahipliğinin oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Şekil 3.1. Aşama diyagramı: Planlama ve profil oluşturma

3.2. Dikkate alınması gereken girdiler

Herhangi bir topluluk katılımından önce, devlet onay süreçleri (örneğin, araştırma izinleri) belirlenmelidir. Bu tür süreçlerin geçerli olduğu durumlarda, bunlara uyulmalıdır ve hem proje hem de topluluk üyeleri için ek güvenceler sağlamaları muhtemeldir (şikayet ve proje meşruiyeti için bağımsız yollar gibi).

VRA ve AP'ye giden değerlendirme ve katılım bileşenleri şunları içerebilir (bu sırada olması gerekmez de):

- Uyumluluğu sağlamak için mevcut politikaların, planların, ulusal yasaların ve standartların gözden geçirilmesi.
- Potansiyel riskleri ve hafifletici önlemleri mümkün olan en kısa sürede belirlemek için projenin başlangıcında ESS politikalarının gözden geçirilmesi. ESS politikaları, süreç boyunca geliştirilebilecek potansiyel faydaların belirlenmesine de olanak sağlayacaktır.
- İklim değişikliğine karşı etkilerin ve kırılganlıkların eşit olmayan dağılımı, bazı grupların diğerlerinden daha şiddetli etkilenmesine neden olmaktadır. Bu grupların belirlenmesi, tam ve eşit katılımlarının sağlanması önemlidir.

Süreç boyunca ve AP'de potansiyel olarak en fazla ilgiye ihtiyaç duyacakları için. Bu gruplar genellikle kadınlar, gençler, yaşlılar ve kent yoksullarını içerir. Bu gruplar sadece özellikle savunmasız değil, aynı zamanda geleneksel olarak yeterince temsil edilmeyen gruplardır. Paydaşlarla istişare sırasında bu eksik temsil sorununun üstesinden gelmek için, toplumsal cinsiyet ve gençleri bilgilendiren katılımcı yöntemlerin uygulanması gerekmektedir. Bu, hem ayrı ayrı hem de karma gruplar halinde erkek ve kadın yararlanıcılara/paydaşlara danışarak yapılabilir.

- Arazi anlaşmazlıklarının olup olmadığını değerlendirmek, arazi kullanım planlamasındaki temel kısıtlamaları ve arazi sahipleriyle (geleneksel arazi de dahil olmak üzere) rıza alma veya anlaşmaları resmileştirme konusundaki potansiyel sorunları tespit etmek ve arazi kullanım güvenliğini, yatırımların güvenliğini veya kalkınmanın izin verilebilirliğini zayıflatabilecek diğer faktörleri belirlemek için yerleşim alanlarının şehir çapında hızlı bir şekilde değerlendirilmesi ve kilit onay organlarıyla etkileşim kurulması.
- Potansiyel iyileştirme için bireysel arazi sahiplerinden (örneğin, devlet kurumları veya geleneksel arazi sahipleri) onay alma prosedürlerinin kazanılması veya netleştirilmesi ve geniş çapta izin verilen geliştirme sınıflarının tanımlanması.

3.2.1. Çevresel ve sosyal koruma politikaları ile tutarlılık

ÇSS, faaliyetlerin olumsuz etkilerinden kaçınmayı, bunları azaltmayı veya telafi etmeyi amaçlar¹⁴. Ancak, çoğu ÇSS politikası risk değerlendirme yaklaşımının ötesine geçerek çevresel ve sosyal faydaları en üst düzeye çıkarmak için fırsatlar aramaktadır. Her ne kadar ÇSS risk değerlendirmesi, faaliyetler tanımlandıktan sonra gerçekleştirilecek olsa da, bundan önceki tüm adımlar süreci şekillendirecek ve bu değerlendirmenin temelini oluşturacaktır. Bu nedenle, bu kılavuz ÇSS'nin tüm sürece yaygınlaştırılmasını amaçlamaktadır (Ek 1, ÇSS risklerinin ve fırsatlarının her bir aşamaya nasıl yaygınlaştırılabileceğine dair genel bir bakış sunmaktadır). Bu ilk aşamada, uyumu yeterli şekilde yönetmek ve tüm süreç boyunca "Çevresel ve Sosyal Koruma Önlemleri düşüncesinin" temelini atmak için bir ÇSS stratejisi geliştirilebilir.

Farklı aşamalar boyunca (örneğin değerlendirme aşaması, proje tasarımı, uygulama ve izleme) toplumun katılımı genellikle ÇSS politikalarının ilkeleri ve gereklilikleri arasındadır. Ayrıca, paydaşların projeye ilgili endişelerini dile için şikayet mekanizmaları oluşturulmalı ve böylece harekete geçilebilmelidir. VRA ve AP aşamalarında izlenen katılımcı yaklaşım, ESS'ye özgü oturumları entegre etme fırsatı sunar. Bu, kilit paydaşlar arasında SUY'un ne olduğu, izlenen ilkeler ve şikayet mekanizmalarının varlığı gibi diğer hususlar hakkında farkındalık yaratmaya yardımcı olacaktır. SUY ile ilgili temel hususları kolayca ileten görsel ve diğer materyallerin hazırlanması, tüm proje döngüsü boyunca sağlanması gereken hakları ve ilkeleri de dahil olmak üzere topluluk üyelerinin farkındalığını artırmaya yardımcı olabilir¹⁵.

İklim değişikliği ve afet riskleri bağlamında, gayri resmi yerleşimler ve hassas durumdaki insanlar riske açık alanlarda bulunabileceğinden, gönülsüz yeniden yerleşim özellikle önemlidir. Gönülsüz yeniden yerleşim, hem fiziksel yerinden edilme (barınak açısından) hem de ekonomik yerinden edilme (gelir kaynaklarının veya geçim kaynaklarının kaybına yol açan varlıkların veya varlıklara erişimin kaybı) anlamına gelmektedir¹⁶. Gönülsüz yeniden yerleşimden her zaman kaçınılmalıdır. Bununla birlikte, sınırlı yeniden yerleşimin kaçınılmaz olduğu veya projelerin taşınmak isteyen haneler için konut alternatifleri sağlamayı içerdiği durumlarda (örneğin, tehlikeli alanlardan daha güvenli alanlara), yeniden yerleşim için gerekli süreç sıkı sıkıya bağlı kalınması zorunludur. Böyle bir süreç, yerinden edilen kişilerin hakları konusunda bilgilendirilmesini, seçenekleri konusunda kendilerine danışılmasını ve teknik, ekonomik ve sosyal açıdan uygulanabilir yeniden yerleşim alternatiflerinin veya adil ve yeterli tazminatın sunulmasını içerir (Kutu 2'de daha fazla bilgi verilmektedir).

¹⁴ <https://www.gcfreadinessprogramme.org/sites/default/files/Environmental%20and%20Social%20Safeguards%20at%20the%20Green%20Climate%20Fund.pdf>

¹⁵ Bu konu 'Toplumla etkileşimde ilk adımlar' bölümünde daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

¹⁶ IFC Performans Standardı 5. Arazi edinimi ve Gönülsüz Yeniden Yerleşim (2012). https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/policies-standards/performance-standards/ps5

Kutu 2

YENİDEN YERLEŞİM SÜRECİ¹⁷

Yeniden yerleşimin kaçınılmaz olduğu veya projelerin taşınmak isteyen kişilere konut alternatifleri sunmayı içerdiği durumlarda, yerinden edilen kişiler hakları konusunda bilgilendirilecek, seçenekleri konusunda kendilerine danışılacak ve teknik, ekonomik ve sosyal açıdan uygulanabilir yeniden yerleşim alternatifleri veya adil ve yeterli tazminat teklif edilecektir.

BM Kalkınma Temelli Tahliyeler ve Yerinden Edilmelere İlişkin Temel İlkeler ve Kılavuz İlkeler doğrultusunda, yeniden yerleşim süreci aşağıda belirtilen unsurları takip etmelidir:

Tahliyelerden önce: Tahliyelere karşı olası tüm alternatifler araştırılmalıdır. Yeniden yerleştirmeler ve tahliyeler özellikle kadınları, çocukları, gençleri, yaşlıları, engellileri ve yerli halkı orantısız bir şekilde etkiler ve kırılabilirliklerini artırır. Potansiyel olarak etkilenen tüm gruplar ve kişiler, özellikle de hassas durumdaki kişiler, tüm süreç boyunca ilgili bilgi alma, tam istişare ve katılım hakkına sahiptir. Özellikle kırılabilirlik ve risk değerlendirmesi aşamasında yeterli insan hakları güvencelerinin sağlanması için ek süreçler uygulamaya konulmalıdır.

Aşağıdaki unsurlar süreç boyunca dahil edilmelidir: (1) Potansiyel olarak etkilenen tüm kişilere tahliyenin düşünüldüğüne dair uygun bildirim ve önerilen planlar ve alternatifler hakkında halka açık oturumların duyurulması; (2) Yetkililer tarafından ilgili bilgilerin önceden etkili bir şekilde dağıtılması (arazi kayıtları ve önerilen yeniden yerleşim planları gibi); (3) Önerilen planın kamuoyu tarafından incelenmesi, yorumlanması ve/veya itiraz edilmesi için makul bir süre; (4) Etkilenen kişilere hakları ve seçenekleri hakkında hukuki, teknik ve diğer ilgili tavsiyeler; (5) Etkilenen kişilerin/savunucuların yeniden yerleştirmeye itiraz etmelerine, taleplerini sunmalarına ve/veya alternatifler önermelerine olanak tanıyan kamuya açık duruşma(lar).

Tahliyeler sırasında: Tahliyelerin kaçınılmaz olduğu durumlarda, insan haklarının veya etkilenen kişilerin onurunun ihlal edilmesini önlemek için uyulması gereken bazı usul gereklilikleri vardır.

Prosedürel gereklilikler şunları içerir: (1) sırasında hükümet yetkililerinin/temsilcilerinin olay yerinde bulunması zorunludur; (2) Talep üzerine, tahliye süreci sırasında tarafsız gözlemcilerin erişimine izin verilmelidir; (3) Etkilenen kişilerin yaşam ve güvenlik hakları ile insan onurları ihlal edilmemelidir. Tahliyeler sırasında cinsiyete dayalı şiddet ve ayrımcılık yapılmamasına ve çocukların insan haklarının korunmasına özel önem verilmelidir; (4) Tahliyeler kötü hava koşullarında, geceleri, festivaller/dini bayramlar sırasında, seçimlerden önce, okul sınavları sırasında/öncesinde yapılmamalıdır; (5) Hiç kimse doğrudan veya arımlı gözetmeyen saldırılara veya diğer şiddet eylemlerine maruz kalmamalıdır.

Tahliyeden sonra: Tahliyenin hemen ardından adil tazminat ve yeterli alternatif barınma sağlanmalıdır. Aynı geniş ailenin üyeleri, yeniden yerleşim sürecinin bir sonucu olarak ayrılmamalıdır. Ayrıca, sağlık ihtiyaçları da dahil olmak üzere, kadınların, çocukların ve diğer hassas grupların ihtiyaçlarına özel verilmeli, sağlık hizmetlerinin aksamaması sağlanmalı ve yeniden yerleştirme alanlarında bulaşıcı ve salgın hastalıklar önlenmelidir.

Aşağıdaki hizmetlere güvenli ve emniyetli erişim sağlanmalıdır: (1) Temel gıda, içme suyu ve sanitasyon; (2) Temel barınak ve konut; (3) Uygun kıyafet; (4) Temel tıbbi hizmetler; (5) Geçim kaynakları; (6) Çiftlik hayvanları için yem ve yeniden yerleştirilmeden önce bağımlı oldukları ortak mülkiyet kaynaklarına erişim; 7) Çocuklar için eğitim ve çocuk bakım tesisleri.

¹⁷ Kalkınma Temelli Tahliyeler ve Yerinden Edilmeye İlişkin Birleşmiş Milletler Temel İlkeleri ve Kılavuz İlkeleri esas alınmıştır. https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Housing/Guidelines_en.pdf

3.2.2. Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası strateji ve standartlarla tutarlılık

Topluluk VRA'larının ve AP'lerinin ulusal prosedürler ve standartlarla tutarlı olmasını (ve böylece ulusal değerlendirme ve planlama süreçlerini besleyebilmesini) sağlamak için, bu değerlendirme ve planlama sürecinin ilgili ulusal süreçler ve standartlarla nasıl uyumlu olacağını anlamak önemlidir. Ayrıca, VRA ve AP'nin hazırlanmasının, karar alma ve onayın ademi merkezileştirilmesi için yeni fırsatları tanımlaması gerektiğini de unutmayın.

Aşağıdaki araç, VRA ve AP süreciyle ilgili politikaları, planları ve programları listelemek ve projenin bunlarla nasıl tutarlı olduğuna dair bir açıklama sağlamak için kullanılabilir. Uygunsa, daha geniş ulusal stratejik hedefleri, politikaları veya programları nasıl tamamladığını da içerebilir. Gerektiğinde araç, söz konusu toplulukta devam etmekte olan diğer girişimlerle koordinasyon gerektiren alanları da not edebilir (örneğin, bir devlet kurumu veya STK tarafından halihazırda geliştirilmekte olan WASH programları). Bunun Fiji bağlamında nasıl yapıldığına dair bir örnek için Vaka Çalışması 1'e bakınız.

Alet Hazırlığı 1 Politika, plan ve programlarla tutarlılık

Politikalar, planlar ve programlar	Planlamada dikkate alınması gereken strateji uyumu ve temel değerlendirme kriterleri
Örneğin, Ulusal İklim Değişikliği Stratejisi	

Politika, plan ve programların belirlenmesinin temelini oluşturan masa başı incelemesinin bir parçası olarak, hem söz konusu toplulukların iklim ve afetten etkilenebilirliği hem de üstlenilebilecek olası eylemlerle ilgili ilgili kuralları, yönetmelikleri, standartları ve prosedürleri de çıkarın. Bu faaliyetin, hem hassasiyetler hem de önerilen eylemler daha ayrıntılı hale geldikçe eylem planlama aşamasında tekrar gözden geçirilmesi gerekeceğini unutmayın (örneğin, çatı kaplama malzemeleri ile ilgili belirli düzenlemelerin ayrıntılı olarak incelenmesi veya heyelan riski taşıyan bölgelerdeki konutlar için mühendislik değerlendirmeleri gerekebilir).

Alet Hazırlığı 2 Kurallara, yönetmeliklere, standartlara ve prosedürlere uygunluk

İlgili kurallar, yönetmelikler, standartlar ve prosedürler	Uyum, prosedür, dokümantasyon, yetkilendirme ofisleri ve karar alma süreçlerinin ademi merkezileştirilmesi potansiyeli
Örneğin, Bina kodu	

VAKA ÇALIŞMASI 1

Ulusal strateji ve politikalarla uyum

Wainivokai Lami, Fiji'de Hassasiyet Değerlendirmesi (VA)

Wainivokai (Fiji) için KD'nin derinlemesine bir kurumsal ve politika bağlamı. Bu, daha sonra alan değerlendirmesi ve eylem planlama süreci için geliştirilen AP'nin parametreleri dahilinde ve Yükseltme Stratejisi (FISUS) ile uyumlu olarak Fiji Gayri Resmi Yerleşimiyle güçlü bir şekilde uyumlu olmasını sağlamak için değerlendirmenin gerekli olmasını sağlamıştır. Bu örnek, ulusal ve/veya yerel düzeydeki entegre ve tamamlayıcı politika çerçevelerini vurgulamaktadır. Ayrıca, KD ve AP süreçlerinin doğası gereğidir. Önerilen eylemlerin bu uyumun bazı yönlerinin ayrıntılarını tamamlamasının önemi, Wainivokai AP stratejilerinden alınan alıntıda gözlemlenen ulusal ve/veya yerel iklim değişikliği ve planlama olabilir. Yönetimin kapsamlı bir analizi aşağıda gösterilmiştir. ve yönetim sürecinde yürütülmüştür.

Tablo 3.1. Fiji Gayri Resmi Yerleşim Yükseltme Stratejisi (FISUS) ile Uyum

İlgili FISUS Eylemleri	Wainivokai eylemlerine uyum
Matris A: Arazi Eylem Planı 2.4 Başarılı katılımcı planlama ve gecekondü halkının iyileştirme çalışmalarına katılımı. 2.4.1) Topluluk finansmanı, öz sermaye ve etkin katılım konularında eğitim.	U2.2. İnşaat eğitimi.
Matris C: Temel Hizmetler Eylem Planı. 1). Sürdürülebilir ve güvenli içme suyu erişim. 1.0 Kademeli veya tam yükseltmede standartlara uygun su retikülasyonunun sağlanması.	U1.3. Yağmur suyunun toplanması için topluluk su depolarının kurulması. U3.1. Şebeke suyu için yasal ve mali destek.
2). Yeterli sanitasyona erişim 2.0. Retiküle edilmemiş alanlarda su kaynaklı retiküle sistemin yanı sıra alternatif sanitasyon araçlarının sağlanması ve tüm evlerin sisteme bağlanması.	U2.6. Sanitasyon ve hijyen olanakları zayıf olan haneler için siyah su ve gri suyu kontrol edecek bir sistem tasarlanması.

3.3. Bağlam analizi

Hazırlık aşamasında, bağlama ilişkin kapsamlı bir genel bakış elde etmek için birden fazla düzeyde veri toplanabilir. İklim değişikliği ile ilgili bilgiler (örneğin projeksiyonlar, uzun vadeli tarihsel kayıtlar, vb.) genellikle ulusal veya yerel düzeyde mevcuttur ve yazılı talep üzerine sıklıkla erişilebilir. Uydu görüntüleri de birden fazla kaynaktan elde edilebilir ve değerli veriler sağlayabilir. Örneğin, uydu görüntüleri bir afet olayından önce ve sonra belirli bir yeri veya zaman içinde kentsel büyüme modellerini karşılaştırmak için kullanılabilir. Aşağıdaki görüntüler Solomon Adaları'nda büyük bir sel olayından etkilenen bir yerleşim yerini örnek olarak göstermektedir.

Selden önce Koa Hill taşkın yatağı

© Google Earth

Selden sonra Koa Hill taşkın yatağı

© Google Earth

Genellikle çeşitli ikincil kaynaklardan toplanabilecek hususlar arasında (örneğin, Ulusal kuruluşlar, meteoroloji hizmet ofisi, kalkınma ortaklarından gelen raporlar, vb:)

- Yerel iklimde ve değişkenliğinde gözlemlenen değişikliklerin yanı sıra aşırı iklim olaylarının sıklığı ve büyüklüğündeki eğilimler hakkında bilgi (örneğin, ortalama, minimum ve maksimum aylık ve mevsimsel sıcaklıklar ve yağışlardaki eğilimler; muson döneminin uzunluğundaki değişiklik; aşırı olayların sıklığı ve şiddetindeki değişiklik, vb.)
- İklim tehlikelerinin mevcut risk seviyesi.
- İklim tehlikelerinin beklenen yoğunluğu, sıklığı ve zaman ölçeği.
- Belirlenen tehlikelerin gelecekte beklenen etkileri.
- Bölgedeki hassas gruplar ve bunların belirlenen tehlikelerden nasıl etkilendiği.
- Geçmiş yıllarda meydana gelen büyük iklim tehlikeleri. Bölgedeki tehlikenin şiddeti, ölçeği, can kayıpları, ekonomik etkileri vb. hakkında ilgili bilgiler.
- Bölgede geçmiş yıllarda meydana gelen büyük iklim tehlikelerinden en çok etkilenen sektörler, varlıklar veya hizmetler.
- Geçmişte büyük iklim tehlikelerinden en çok etkilenen hassas nüfus grupları.

Varsa, topluluğun demografik özellikleri, okuryazarlık düzeyleri, sağlık hizmetleri veya bölgedeki kadınların durumu gibi sosyo-ekonomik ve kültürel bağlam hakkında veri toplamak, hassas durumdaki insan gruplarının belirlenmesine yardımcı olabilir. Toplulukla iletişime geçmeden önce bu bilgilerin elde edilmesi, eşit katılım için uygun bir strateji tasarlamak ve kültürel açıdan hassas bir yaklaşım benimsenmesini sağlamak açısından faydalı olabilir.

3.4. Paydaş analizi

Etkili katılımcı süreçler, bir topluluk içindeki paydaşların ve paydaş gruplarının çeşitliliği ve türleri hakkında kapsamlı bir anlayış geliştirmeye dayanır. Bu, paydaş analizi ve haritalama yoluyla yapılabilir. Genellikle paydaş analizi yapmanın ilk adımı kilit paydaş gruplarını ve bireyleri belirlemektir. Kapsamlı bir analiz için mümkün olduğunca çok sayıda paydaşın belirlenmesi tavsiye edilir.

Kilit paydaşlara bazı örnekler şunlardır:

- Yerel kurumlar (sivil toplum kuruluşları, toplum temelli kuruluşlar, eğitim kurumları, vb.)
- Yerel yönetim
- Toplum liderleri veya bekçileri
- Hassas durumdaki insanlar (kadınlar, gençler, yaşlılar, engelliler, yerli halklar, vb.)
- Topluluk veya sosyal harekete geçiriciler
- Komşu topluluklar (projeden etkilenebilecek veya benzer sorunları ve endişeleri paylaşabilecek)

Paydaş analizi yapmak için birçok metodoloji ve araç mevcuttur. Paydaşların haritalandırılması veya matrislerin kullanılması, belirli grupların projeye ilgili farklı rollerine, kırılabilirlik düzeylerine, etki düzeylerine, projeye nasıl katkıda bulunabileceklerine vb. dayalı olarak katılımlarını değerlendirmek ve önceliklendirmek için yararlı olabilir. Etki düzeylerinin haritalanması, örneğin karar alma sürecindeki dağılımın anlaşılmasına ve karar alma süreçlerine dahil edilen eksikliklerin belirlenmesine yardımcı olacaktır. Paydaş analizi için veriler genellikle ikincil kaynaklardan (örneğin, çevrimiçi olarak mevcut bilgiler), kilit bilgilendiricilerle görüşmeler, odak grup tartışmaları vb. yoluyla toplanabilir.

Projenin hedeflediği paydaş ve toplum katılımı düzeyine bağlı olarak, ekip belirli gruplarla katılıma öncelik verirken paydaş analizini kullanabilir. Ayrıca bu gruplarla etkileşime geçmek için en iyi metodolojilerin ve faaliyetlerin seçilmesine de yardımcı olacaktır. Araçlar Hazırlık. 3, 4 ve 5 paydaş analizi ve haritalamasını destekleyebilir.

Alet

Paydaş analizi

Hazırlığı 3

Aşağıdaki araç, VRA ve AP süreçleriyle ilgili olabilecek paydaşları analiz etmek için kullanılabilir. Paydaşlar, payları, etkileri ve kapasitelerine ilişkin ayrıntılar da dahil olmak üzere listelenir. Bu araç, kartopu haritalama gibi diğer yöntemlerle birleştirilebilir. Kartopu haritalama yöntemi, birkaç paydaşla başlayarak ve bu paydaşlardan yeni paydaşlar belirlemelerini ve daha fazla bağlantı sağlamalarını isteyerek paydaş listesini tamamlamaya yardımcı olur.

Paydaş (Belirli kişi, kurum veya grubun adı)	Kazık (Neden sürece dahil olmalılar?)	Etki (Karar alma sürecine ne şekilde ve ne kadar katkıda bulunabilirler?)	Kapasite (Sürece hangi bilgi/beceri/kaynaklarla katkıda bulunabilirler?)
1.			
2.			
3.			
4			

Araç

Paydaş haritalaması

Hazırlığı 4

Paydaşlar listelendikten sonra, Araç Hazırlama. 4, paydaşları etki ve menfaat düzeylerine göre haritalamak için kullanılabilir. Bu haritalama çalışması, daha sonraki aşamalarda katılım için öncelik verilecek paydaşların belirlenmesine yardımcı olacaktır. Yüksek menfaate ve yüksek etkiye sahip paydaşlar VRA sürecine dahil edilmelidir. Yüksek pay ve düşük etkiye sahip olanlar süreç boyunca sürece dahil edilmeli ve güçlendirilmelidir. Etkisi yüksek ancak menfaati düşük olanlar potansiyel olarak savunuculuk ve iletişimde yüksek varlıklar olabilirler. Son olarak, düşük etkiye ve düşük menfaate sahip paydaşlar sürece dahil edilebilir ancak diğer gruplara göre daha düşük önceliğe sahip olacaktır.

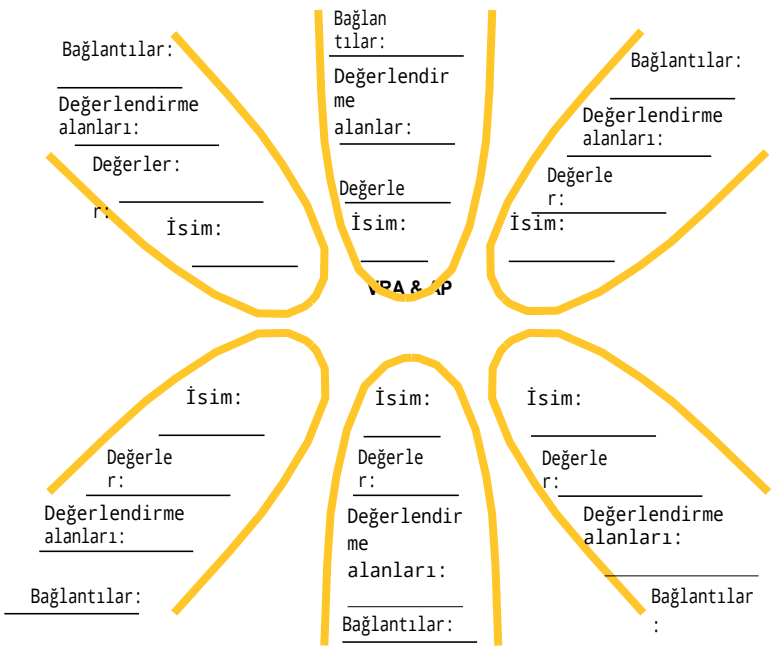
	Düşük etki	Yüksek etki
Düşük menfaat		
Yüksek menfaat		

Araç

Paydaşların perspektiflerinin haritalanması

Hazırlığı 5

Paydaşlar belirlendikten sonra, bu araç her bir kilit paydaşın VRA ve AP ile ilgili perspektiflerini ve beklentilerini keşfetmeye yardımcı olabilir. Değerleri, değerlendirme alanlarındaki ana ilgi alanları ve diğer ilgili aktörlerle nasıl bağlantılı oldukları hakkında bilgi toplamaya yardımcı olacaktır. Farklı bakış açılarının anlaşılması, sonraki aşamalarda her bir paydaşın katılım şeklinin tanımlanmasında faydalı olacaktır. Son olarak, paydaşlar ve diğer aktörler arasındaki ilişkilerin tanımlanması.

- **Değerler:** VRA ve AP süreciyle ilgili olarak paydaşlar için önemli olan nedir?
- **Özel ilgi değerlendirme alanları:** Bu paydaşlar için değerlendirmenin hangi alanları özellikle ilgi çekicidir?
- **Değerlendirme için diğer ilgili aktörlerle bağlantılar:** Bu paydaşlar değerlendirmenin diğer ilgili paydaşlarıyla nasıl ilişkilidir?

3.5. Toplumla etkileşime geçmenin ilk adımları

Toplumun her aşamada sürece dahil edilmesi, sürecin sahiplenilmesini artırmak, rıza almak ve bunu sürdürmek, güven ilişkisi kurmak ve kilit paydaşların kendilerini dışlanmış hissetmelerini önlemek gibi pek çok fayda sağlayabilir. Ayrıca katılım, VRA'nın ilk aşamalarının planlanmasına yardımcı olabilecek değerli girdiler de sağlayacaktır.

İnsan hakları temelli bir yaklaşımı takiben, sürecin başından itibaren Özgür Önceden ve Bilgilendirilmiş Onayın (FPIC) alınması çok önemlidir. FPIC, yerli halkların geleneksel olarak sahip oldukları, işgal ettikleri veya başka bir şekilde kullandıkları toprakları, bölgeleri ve kaynakları etkileyebilecek projelerin onaylanmasından ve/veya başlatılmasından önce, kendi kaderlerini tayin etme ve toprakları, bölgeleri, doğal kaynakları ve ilgili mülkleri üzerindeki kolektif hakları göz önünde bulundurularak gereklidir¹⁸. FPIC sadece yerli halklar için önemli değildir, aynı zamanda yerel topluluklarla ilişki kurarken birçok fayda sağlayan iyi bir uygulamadır¹⁹.

Kutu

3

ÖNCEDEN ÖZGÜRCE VE BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAY

"FPIC, tüm halkların kendi kaderini tayin etme hakkına sahip olduğunu ve - kendi kaderini tayin etme hakkıyla bağlantılı olarak - tüm halkların ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimlerini özgürce sürdürme hakkına sahip olduğunu belirten uluslararası insan hakları standartları tarafından korunan bir ilkedir. FPIC'yi destekleyen Birleşmiş Milletler Yerli Halkların Hakları Bildirgesi (UNDRIP), Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 169 sayılı Sözleşmesi, yerli halkların sıkıntılarını tanıyan ve haklarını savunan en güçlü ve kapsamlı uluslararası belgelerdir."²⁰

FPIC, sadece rıza almayı amaçlamaktan ziyade, insanların kendi bağımsız ve kolektif tartışmalarını ve karar alma süreçlerini yürütbildikleri bir süreçtir. Toplulukların haklarını korumak için önemli bir araçtır ve kapsayıcı karar alma süreçleri yoluyla eşit değerlendirmeyi garanti eder.

ÇSS'nin anaakımlaştırılması ile ilgili olarak, toplumla düzenlenen ilk toplantılar, hakları ve tüm süreç boyunca uyulması gereken ilkeler konusunda farkındalık yaratma fırsatı sağlayabilir. Bu, projelerden potansiyel olarak etkilenebilecek tüm paydaşlara yeterli bilgi aktarımının ilk adımını oluşturabilir. Şekil 3.2., Fiji'deki topluluk üyelerini uygulanmakta olan projeye ilgili hakları konusunda bilgilendirmek amacıyla dağıtılan poster ve el ilanları için kullanılan grafiklerin bir örneğini göstermektedir. Posterler birden fazla dilde (yani İngilizce, iTaukei ve Hintçe) hazırlanmıştır.

Bu erken aşamada toplumla etkileşim kurmaya başlamanın bazı yolları :

- Topluluk veya sosyal harekete geçiriciler tarafından sosyal seferberliğin teşvik edilmesi.
- İlk toplantıların düzenlenmesinde topluluğa yardımcı olmak ve onları kolektif eylem için örgütlenmenin gücü konusunda farkındalık oluşturmaya teşvik etmek.
- Yerleşimde 10 ila 15 evden oluşan kümeler halinde birincil grupların oluşturulmasının teşvik edilmesi.
- Yerel bilginin kullanımının kolaylaştırılması ve geleneksel olmayan katılımcıların, özellikle de hassas grupların karar alma süreçlerine katılımını engelleyen engellerin ortadan kaldırılması.
- Ortak sorunları ve endişeleri belirlemek için topluluğu şehrin başka yerlerindeki komşu ve benzer topluluklarla ilişkilendirmek.
- Projeyi açıklamak, potansiyel katılımları için seçenekleri özetlemek, toplumun ilgisini değerlendirmek, onay almak ve proje tasarımı şekillendirmek için yerleşim yeri topluluklarıyla etkileşim. Proje hedeflerinin yanı sıra projenin kapsamı ve beklentileri, aşamaları ve zaman çizelgesinin net bir şekilde iletilmesi önemlidir. Bu aşamada, toplum liderleri, komiteler ve hassas durumdaki kişiler belirlenebilir.

¹⁸ Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü. (2016). Özgür Önceden ve Bilgilendirilmiş Rıza - yerli halkın hakkı ve yerel topluluklar için iyi bir uygulama. Erişim adresi: <http://www.fao.org/3/a-i6190e.pdf>

¹⁹ Ibid, s. 5

²⁰ Ibid, s. 11

3.5.1. Topluluk yönetişimi taraması1

Yönetişim taraması, mevcut topluluk yönetişim yapılarını ve kilit topluluk temsilcilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca boşlukları tespit edebilir ve sonraki aşamalarda topluluk yönetişimini güçlendirmek için fırsatlar bulabilir.

Topluluk yönetişimi taraması1

TOPLULUK YÖNETİşİMİ TARAMASININ GERÇEKLEşTİRİLMESİ

- Yönetişim taramasını yürütmek için faydalı bir yaklaşım, topluluk düzeyinde mevcut yönetişim yapıları hakkında bilgi sahibi olan kilit bilgilendiricilerle (örneğin, yerel bir STK'dan bir temsilci) iletişime geçmek ve görüşmektir.
- Kapsamlı bir genel bakış elde etmek için birkaç kilit bilgi sahibi görüşmesi yapmak gerekebilir. Paydaş analizi, kimlerle görüşmenin faydalı olabileceğinin belirlenmesine yardımcı olabilir.

Alet

Hazırlılığ1 6

Topluluk yönetişimi taraması

Soru

Var mı?

- (a) Bir komite tarafından desteklenen toplum liderleri?
- (b) Sadece liderler mi?
- (c) Sadece komiteler mi?
- (d) Diğeri temsilciler?

Toplum liderleri ve/veya temsilcileri nasıl seçiliyor?

Kaç tane komite ? Ne tür komiteler var? (örn. kadın komitesi, gençlik komitesi, vb.)

Toplum örgütlenmesinde etkili olan, kolayca erişilebilecek ve planlamaya dahil edilebilecek başka önemli dış gruplar var mı? (örneğin, kilise grupları, siyasi temsilciler)?

Komitelerin odak noktası nedir? (örneğin, inşaat, bağış toplama/tasarruf grupları, çevre yönetimi)

Bu komitelerin bir proje geçmişi var mı? Bu projeler amaçlanan hedeflerine ulaştı mı?

Bu projeler önemli ölçüde toplum örgütlenmesi ve sorun/çatışma çözümü içeriyor mu?

Bu projeler önemli bir finansal yönetim içeriyor mu?

Bu projeler önemli inşaat işlerini içeriyor mu (topluluk öz sermayesi olarak veya özel, resmi veya gayri resmi yüklenicilerle)?

Bu projeler, kaynaklara erişmek için dış aktörlerle önemli bir ağ oluşturmaya içeriyor mu?

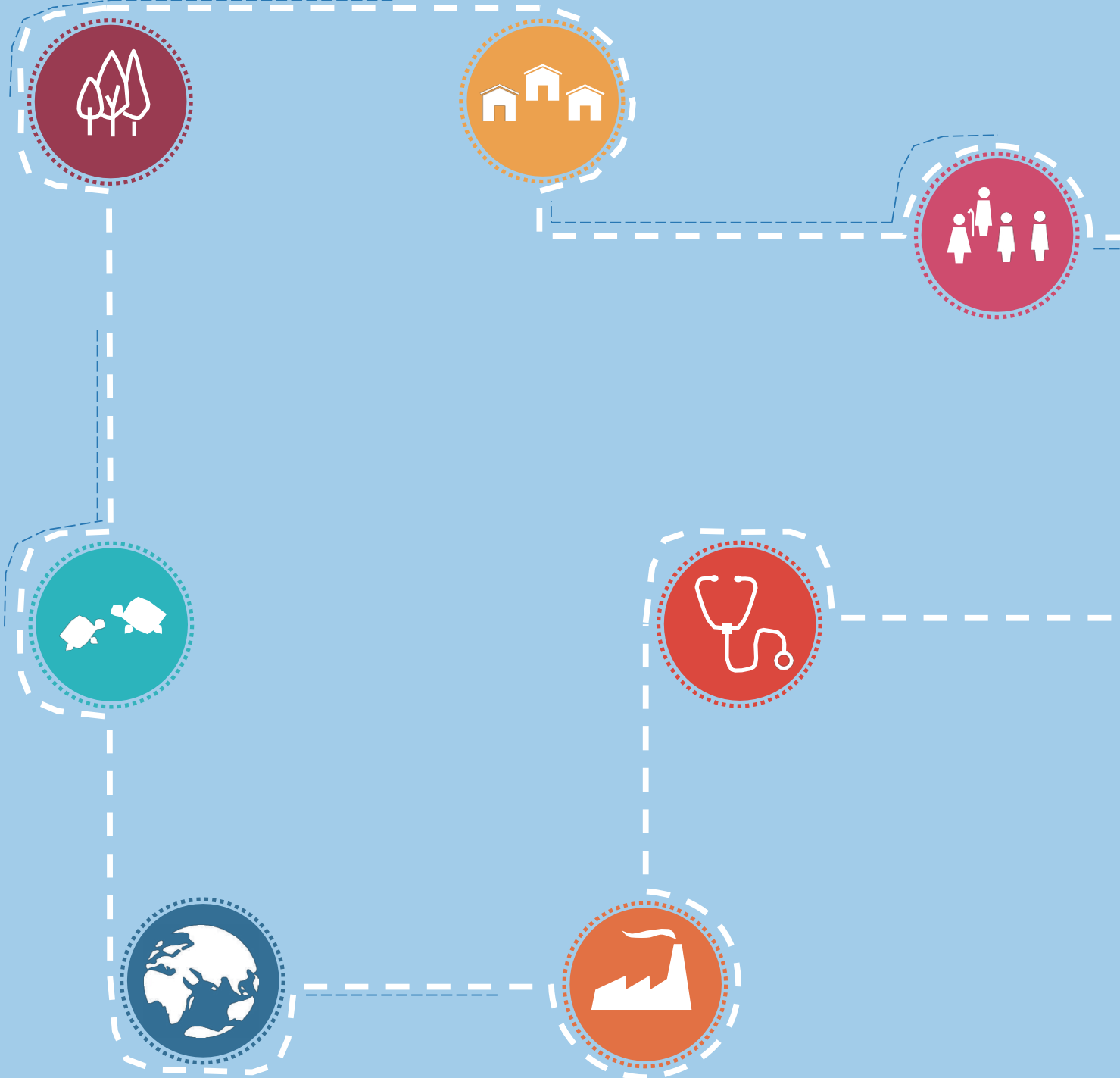
Şekil 3.2. Çevresel ve Sosyal Koruma
Tedbirleri: Haklar ve ilkeler²¹

12. Sağlıklı uygulamalar ve süreçler
sağlık sonuçlarının iyileştirilmesi
kamu sağlığı üzerinde önemli olumsuz etkilerden
kaçınarak teşvik edilmiştir.

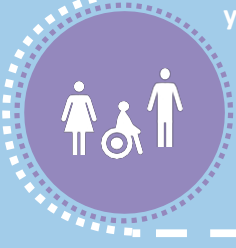

11. Atık Üretimi,
kirleticiler ve atıkların
kullanımı
kaynaklar en aza indirilmelidir.

²¹ Bu poster, Fiji Dirençli Gayri Resmi Yerleşimler Adaptasyon Fonu projesinin bir parçası olan toplulukları hedeflemektedir. Posterde yer alan ilkeler, Adaptasyon Fonu'nun ve BM-Habitat'ın Çevresel ve Sosyal Koruma Politikaları ve Sistemleri ile uyumludur. Yazar tarafından tasarlanmıştır.

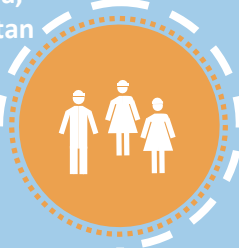
2. Çocukların, kız çocuklarının, yaşlıların ve engellilerin hakları ve ihtiyaçları, yerinden edilmiş kişilere, HIV & AIDS ile yaşayan insanlara ve diğer hassas gruplara her zaman saygı gösterilmelidir.

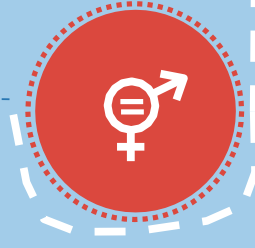
3. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde belirtildiği üzere tüm insan hakları haklara her zaman saygı gösterilmelidir.

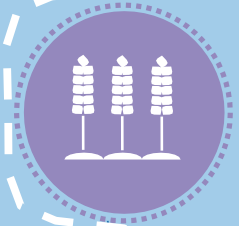
5. Zorla ve zorunlu çalıştırma, çocuk işçiliği ve ayrımcılıktan kaçınarak temel çalışma standartlarına uyulmalıdır.

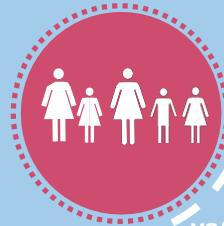
4. Kadınlar ve erkekler eşit bir şekilde katılabilmeli ve Proje boyunca karşılaştırılabilir sosyal ve ekonomik faydalar.

13. Toprağın korunması teşvik, toprağın bozulmasından veya dönüştürülmesinden kaçınılmalıdır. Üretken araziler

14. Fiziksel ve kültürel miras koruma teşvik edilmeli, herhangi bir hasar veya kalıcı değişiklikten kaçınılmalıdır.

15. Herkes eşit fırsatlara sahip olacak proje boyunca yaşlarına ve cinsiyetlerine bakılmaksızın uygulanması.

FULoNod- Hs

ainbiStar

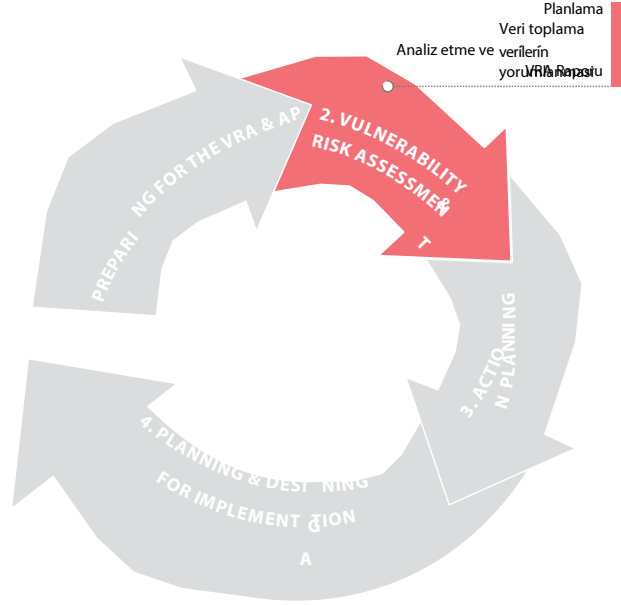
4

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRME

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

4.1. Güvenlik Açığı ve Risk Değerlendirmesi

Hazırlık aşaması sonra, bu kılavuzda açıklanan ikinci aşama VRA'dan oluşmaktadır. VRA'nın geliştirilmesi, AP'nin temelini oluşturan sürecin önemli bir parçasıdır.

Şekil 4.1. Aşama diyagramı: Zarar Görebilirlik ve Risk Değerlendirmesi

Bu, toplumun kırılganlığını anlamının yanı sıra şoklar ve streslerle ilgili riskleri de göz önünde bulundurmaya içerir. Risklerin değerlendirilmesi, hem iklim değişikliği ve aşırı olayların meydana gelme olasılığına hem de bunların etkilerine bakmak anlamına gelecektir.

İzlenen çok ölçekli yaklaşım göz önüne alındığında, metodoloji toplumdaki sosyo-ekonomik, kültürel, çevresel ve kurumsal bağlamı incelemektedir. Bir yandan, sosyo-ekonomik bağlam, ekosistemler ve altyapı ile ilgili önceden var olan, altta yatan kırılganlıklar, iklim değişikliği ve iklimle ilgili tehlikelerle etkileşime girerek risk ve kırılganlığı artıracaktır. Öte yandan, gelecekteki kırılganlık ve risklere ilişkin belirsizlikler de çok ölçekli bir yaklaşım izlenmesini gerektirmektedir.

Hazırlık faaliyetleri gerçekleştirildikten sonra, toplum temelli hassasiyet ve risk değerlendirmesinin yürütülmesi dört aşamadan oluşacaktır: (1) Değerlendirmenin planlanması; (2) Veri toplama; (3) Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması; ve (4) VRA raporunun hazırlanması.

Şekil 4.2. Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesinin Aşamaları

Bu rehberin topluluk düzeyine yaptığı vurgu ve katılımcı yaklaşımı göz önüne alındığında, bu bölüm katılımcı bir şekilde yürütülen yöntem ve analizlere odaklanacaktır. Uzmanlar tarafından paralel ya da ardışık olarak yürütülebilecek başka veri toplama ve analiz süreçlerinin de olduğu unutulmamalıdır (örnekler Ek 6'da yer almaktadır). Çok çeşitli projelerde kullanılmış ve test edilmiş bir dizi veri toplama yöntemi ve ilgili araçlar bu bölümde yer almaktadır. Vaka çalışmaları, bu yöntemlerin farklı bağlamlarda nasıl uygulandığını örnekleyecektir.

Topluluk ve hane halkı düzeyinde hem nitel hem de nicel veriler toplanabilir. Topluluk ve hane halkı düzeyine bakmak, kimlerin ve hangi varlıkların mevcut ve gelecekteki iklim etkilerinin risklerine karşı özellikle savunmasız olduğunu analiz ederken değerli bilgiler sağlayacaktır. Ayrıca, toplumun mevcut ve gelecekteki risklere ilişkin farkındalık ve algı düzeyini de ortaya koyacaktır. Tüm veriler toplandıktan sonra, uzman ekip bunları analiz edip yorumlayacak ve ardından VRA raporunda belgeleyecektir (VRA raporu için raporlama formatı Ek 3'te özetlenmiştir).

4.2. Değerlendirmenin planlanması

Veri toplamaya başlamadan önce ekip, projenin hedefleri, kaynaklar, zaman kısıtlamaları, müdahalenin ölçeği gibi faktörlere bağlı olarak hangi değerlendirme düzeyine ulaşmak istediğine karar vermelidir. Değerlendirmeyi planlarken ilk adım, verilerin topluluk düzeyinde mi, hane düzeyinde mi yoksa her iki düzeyde mi toplanacağına karar vermektir. İkinci adım, projenin özel bağlamında hangi veri toplama yöntemlerinin en uygun olduğuna karar vermektir. Son olarak, üçüncü adım bu yöntemlerin uygulanacağı sırayı tasarlamaktır; bu sıralama ardışık veya paralel olabilir.

Yöntemlerin uygulanma sırası her duruma göre değişse de bazı genel tavsiyeler vardır. Sürecin başında toplum taraması ve transekt yürüyüşünün yapılması, ekibin odak noktasını daraltmak için toplumun özellikleri ve temel zorlukları hakkında genel bir bakış elde etmesine yardımcı olabilir. Buna dayanarak ekip, tehlikelere en çok maruz kalan yerleri ve insan gruplarını belirlemek için toplulukla birlikte bir tehlike ve maruziyet haritalama faaliyeti yürütmek isteyebilir (örneğin, toprak kaymasına eğilimli dik yamaçlar, çöplük alanları, sele eğilimli bir bölgede bulunan hane grupları, vb.) Haritalama çalışmasının ardından, toplumun iklimle ilgili riskleri nasıl algıladığı veya mevcut ve gelecekteki etkiler konusundaki farkındalık düzeyleri gibi konularda nitel veri toplamak için odak grup görüşmeleri kullanılabilir. Hane halkı anketi, ekibin hizmetlere erişim düzeyi, iklimle ilgili risklerin algılanması gibi hususları ölçmesine olanak sağlayacaktır.

Kutu 4

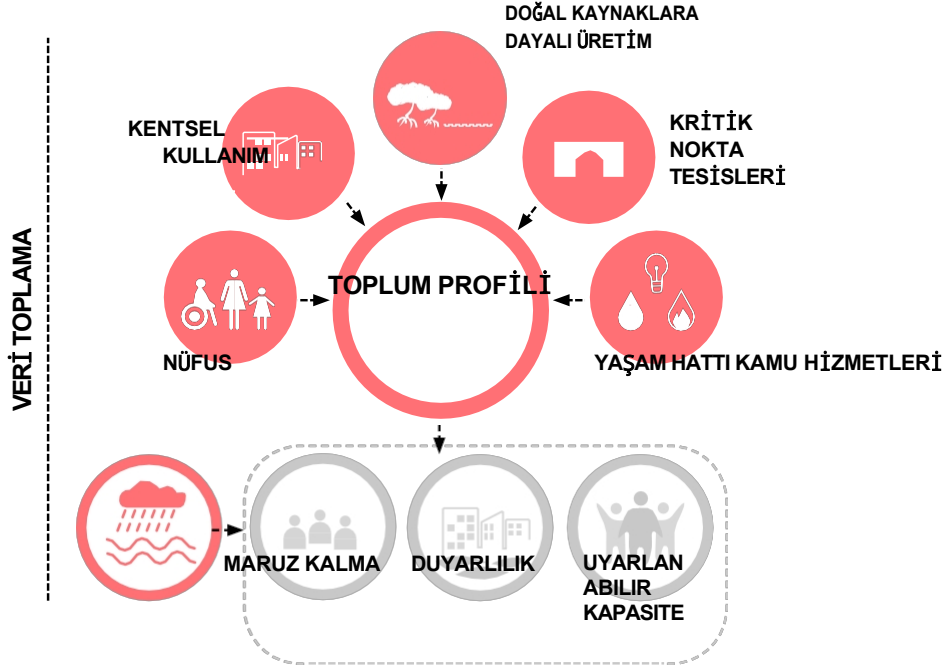
DEĞERLENDİRME İÇİN YÖNTEMLERİN BİRLEŞTİRİLMESİ

Hanehalkı veya topluluk düzeyinde veri toplamaya başlamanın faydaları aşağıda belirtilmiştir:

- **Hanehalkı seviyesi:** Hanehalkı düzeyinde veri toplayarak başlamak, belirli kırılma noktalarının, ihtiyaçların ve güçlü yönlerin belirlenmesini sağlayacak ayrıntılı ve kapsamlı bilgiler sağlayacaktır. Bu verilerin bir araya getirilmesi, topluluk düzeyinde bir anlayış sağlayacaktır. Bu anlayışa dayanarak ekip, topluluk düzeyinde daha fazla tartışılması gereken temaları belirleyebilir. Ayrıca, topluluk içinde özel ilgi gerektirebilecek hassas durumdaki kişilerin (örneğin, kadınlar, gençler, yaşlılar, engelliler vb.) belirlenmesine de yardımcı olabilir. Bu şekilde, HHS'den elde edilen sonuçlar, topluluk düzeyinde daha fazla veri toplamak için uygun yöntemlerin seçilmesine yardımcı olabilir.
- **Topluluk düzeyi:** Topluluk düzeyinde veri toplayarak başlamak, sürecin en başından itibaren topluluğun harekete geçirilmesine ve katılımın motive edilmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, toplumun algılarının anlaşılması hane halkı anketinin hazırlanmasına ve bağlamsallaştırılmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca, eğer insanlar düzenlenen oturumlara katılmak için motive olurlarsa, HHS'ye katılmak için daha istekli olabilirler.

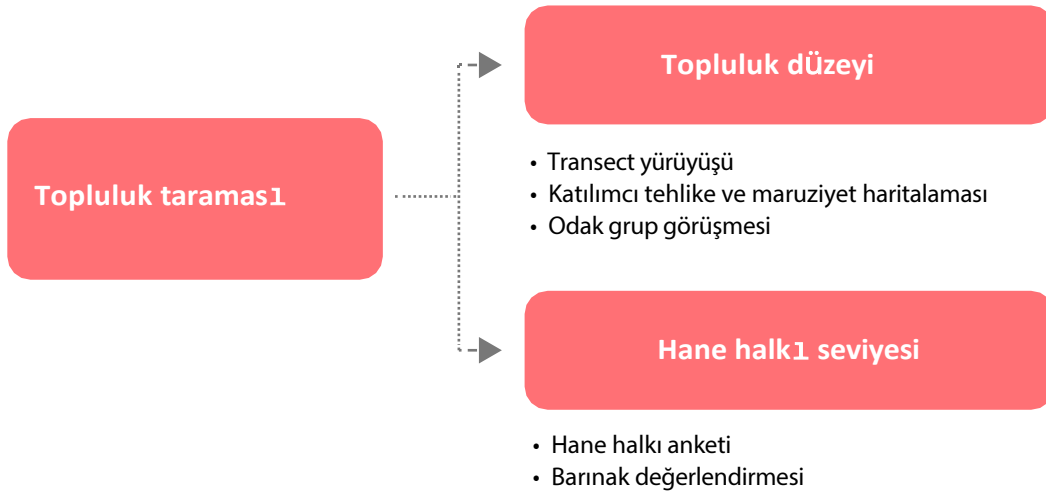
4.3. Veri toplama

Analizin temelini oluşturacak toplum profilini oluşturmak amacıyla beş temel alan için veri toplanmaktadır. Sonraki bölümlerde, farklı coğrafi bölgelerdeki projelerde test edilmiş olan bir dizi katılımcı nitel ve nicel veri toplama yöntemi sunulmakta ve açıklanmaktadır.

Şekil 4.3. Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesine genel bakış: Veri toplama için kilit alanlar

Sonraki bölümlerde sunulan yöntem ve araçlar, aşağıdaki şekilde gösterildiği gibi topluluk düzeyinde veya hane halkı düzeyinde veri toplamak için kullanılabilir:

Şekil 4.4. Topluluk ve hane düzeyinde veri toplamak için önerilen yöntemler

4.3.1. Topluluk taraması

Toplum taraması, yerleşim yeri hakkında genel bir bakış sağlamayı amaçlamaktadır. Yerleşimin demografik özellikleri, temel hizmetleri, başlıca zorlukları ve ihtiyaçları gibi genel bilgileri içerebilir. Bir önceki aşamada toplanan bilgiler (örneğin, yönetim taraması) toplum taramasını bilgilendirecektir. Veriler toplandıktan sonra, topluluk odak noktaları ile doğrulanabilir.

Topluluk Taraması

TOPLUM TARAMASININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Toplum taraması için gerekli veriler genellikle ikincil kaynaklardan toplanabilir (örneğin, demografik bilgiler genellikle nüfus sayımında veya yerel planlama belgelerinde, CBS veri havuzlarında vb. bulunabilir). Bununla birlikte, kayıt dışı yerleşimler bağlamında bu verilerin mevcut olmayabileceği veya güncel olmayabileceği unutulmamalıdır. Drone görüntüleri, bu bilgilere erişimi olan kilit kaynak kişilerle görüşme ve transekt yürüyüşleri yapma gibi diğer yöntemler faydalı olabilir.

Araç VRA 1 Topluluk taraması

VRA1 Aracı, topluluk hakkında genel bilgi toplamak ve halihazırda mevcut olan verileri gözden geçirmek için bir referans olarak kullanılabilir. Gerekirse, daha kapsamlı bir genel bakış sağlamak için ek alanlar eklenebilir.

Topluluk taraması	
Element	Veri türü
Yerleşim yeri adı	İncelenen yerleşim yerinin adı
Konum (GPS koordinatları)	Enlem ve boylam
Yerleşim alanı	Yerleşim sınırları içindeki toplam alan (hektar, metrekare vb. olarak)
İdare ve yönetim	Yönetişim yapısı ve kapasiteleri
Arazi kullanım hakkı	Arazi kullanım özellikleri
Hane halkı sayısı	Toplam hane sayısı
Nüfus	
Element	Veri türü
Nüfus	Yerleşimde yaşayan toplam kişi sayısı

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Cinsiyete göre dağılım	Kadınların sayısı / yüzdesi
	Erkeklerin sayısı / yüzdesi
Yaşa göre dağılım ²² (mümkünse cinsiyete göre ayrıştırın)	Çocuk sayısı / yüzdesi (0-14 yaş)
	Gençlerin sayısı / yüzdesi (15-24 yaş)
	Yetişkinlerin sayısı / yüzdesi (25-64 yaş)
	Yaşlıların sayısı / yüzdesi (65 yaş ve üzeri)
Engelli insanlar (mümkünse cinsiyete göre ayrıştırın)	Engelli kişi sayısı / yüzdesi
Gayri resmi yerleşimciler	Kayıt dışı yerleşimci olarak kabul edilebilecek kişilerin sayısı / yüzdesi
Kentsel arazi kullanımı	
Element	Veri türü
Resmi kentsel arazi kullanım kategorileri	Yerleşim sınırları içinde arazi kullanım kategorileri altındaki toplam arazi (örneğin, konut alanı, sanayi alanı, vb.)
Gayri resmi kentsel arazi kullanım kategorileri	Yerleşim sınırları içinde farklı kategoriler için kullanılan toplam arazi alanı (örn. konut alanı, sivil alan, vb.).
Doğal kaynaklara dayalı üretim	
Element	Veri türü
Mahsuller	Ürün çeşitleri, ürün yetiştirmek için kullanılan toplam alan (hektar, vb. olarak)
Balıkçılık, deniz ürünleri vb.	Balık çeşitleri, kullanılan/üretilen deniz ürünleri
Hayvancılık	Yetiştirilen canlı hayvan, hayvancılık için kullanılan toplam alan (hektar, vb. olarak)
Orman ürünleri	Topluluk üyeleri tarafından kullanılan/üretilen orman ürünleri
Kritik nokta tesisleri	
Element	Veri türü
Eğitim tesisleri	Topluluğun erişebildiği tesis türleri, tesislere uzaklık
Sağlık tesisleri	Topluluğun erişebildiği tesis türleri, tesislere uzaklık
Yerel yönetim binaları	Topluluğun erişebildiği tesis türleri, tesislere uzaklık
Dini binalar / topluluk salonları	Topluluğun erişebildiği tesis türleri, tesislere uzaklık
Tahliye merkezleri	Topluluğun erişebildiği tesis türleri, tesislere uzaklık
Diğer kritik nokta tesisleri	İlgili diğer tesis türlerinin belirlenmesi, tesislere olan mesafe

²² Dahil edilen yaş sınıflandırmaları, *Standart Uluslararası Yaş Sınıflandırmalarına İlişkin Geçici Kılavuz İlkeler*, 2003'te belirtilenlere karşılık gelmektedir (<https://unstats.un.org/unsd/publications/catalogue?selectID=134>). Yaş sınıflandırmaları ulusal nüfus sayımına göre .

Yaşam hattı hizmetleri	
Element	Veri türü
Su temini	İçme suyuna erişim, su şebekesi kapsamı, vb.
Atık su ve sanitasyon	Sanitasyona erişim, atık su şebekesi kapsamı, vb.
Yağmursuyu yönetimi	Drenaj şebekesi kapsamı
Enerji	Enerjiye erişim, elektrik tedarik şebekesi kapsamı, vb.
Katı atık yönetimi	Atık toplama sistemine, atık toplama noktalarına vb. erişim
Nakliye	Ulaşım erişim (kamu ve özel modlar dahil)
Yol ağı	Yerleşime erişim yolları, türleri (asfalt/asfaltsız), vb.

4.3.2. Topluluk seviyesi: Transekt yürüyüşü

Transekt yürüyüşü, yerleşim yerinin durumu ve temel özellikleri hakkında genel bir fikir edinmek amacıyla değerlendirme ekibi tarafından gerçekleştirilir. Amaç, yapıllı çevre (örneğin, yollar ve topluma erişim, binalar, sanitasyon, vb.), tehlikelere açık alanlar (örneğin, toprak kaymasına eğilimli olabilecek dik yamaçlar) ve diğer temel konular hakkında daha fazla bilgi edinmektir. İkincil kaynaklardan bilgi eksikliği olduğu durumlarda, toplum taramasını tamamlayacak ek bilgiler elde etmek için transekt yürüyüşü kullanılabilir.

Transekt yürüyüşü

TRANSEKT YÜRÜYÜŞÜNÜN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

1. Planlayın ve hazırlanın:

- Bu faaliyetin teknik odağı göz önüne alındığında, teknik uzmanlar tarafından hazırlanması ve yürütülmesi tavsiye edilir.
- Ayrıntı düzeyine ve dahil edilecek hususlara karar verin.
- Bu araştırmanın bir toplum lideri ve diğer temsilcilerle (paydaş analizi sırasında belirlenen) birlikte yapılması tavsiye edilir. Toplum lideri, teknik uzmanlara yerleşim yeri boyunca rehberlik edebilir, en hassas noktalara işaret edebilir ve ana konuları açıklayabilir. Örneğin oyun oynadıkları yerleri, okula giden yolları ve bu alanlardaki potansiyel riskleri belirlemek için çocuklarla veya diğer gruplarla da transekt yürüyüşleri yapılabilir.

2. Transekt yürüyüşünün gerçekleştirilmesi:

- Bu, toplum liderleri ve/veya üyeleriyle birlikte yerleşim yerinde yürüyerek, fotoğraf çekerek, riskli alanlarla ilgili notlar alarak ve bunları haritalandırarak yapılır.
- Toplanan veriler daha sonra ekip tarafından bir sonraki adımları planlamak ve hazırlamak için kullanılabilecek bir raporda belgelenebilir.
- Saha araştırması sırasında bir topluluk lideri/üyesi varsa, iletişim bilgileri ileride başvurulmak üzere araştırma ekibi tarafından kaydedilebilir.

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Araç VRA 2 Transect yürüyüşü

VRA 2 Aracı, transekt yürüyüşü sırasında değerlendirilebilecek unsurların bir listesini içerir. Topluluk liderleri ve temsilcileri, listelenen unsurlarla ilgili değerli bilgiler sağlayabilecektir.

Transect yürüyüşü	
Element	Veri türü
Toplum liderleri (örneğin, Başkan, kilise lideri, gençlik temsilcisi, vb.)	
İletişim bilgileri ve fotoğraf	
Değerlendirme ekibi detayları	
Tehlikeler	
Element	Veri türü
Tehlikeler	İklimle ilgili tehlikelere maruz kalan alanların belirlenmesi (örneğin, sellere eğilimli alanlar, toprak kaymasına eğilimli dik yamaçlar, erozyona uğramış alanlar, vb.)
	İklimle ilgili tehlikelere maruz kalmayan alanların belirlenmesi (güvenli sığınaklar)
	Yerleşim yerindeki iklimle ilgili olmayan tehlikelerin belirlenmesi (örn. çevre kirliliği)
	Su durgunluğuna eğilimli alanlar
	Geçmiş olaylara ve topluluk üyelerinden gelen geri bildirimlere dayalı olarak tehlike etkilerinin belirlenmesi (örneğin, ulaşılan sel seviyeleri, geçmiş kasırga sırasında en çok etkilenen alanlar, vb.)
Nüfus	
Element	Veri türü
Konut stoku	Maruz kalan bölgelerdeki evlerin belirlenmesi (bağlamla ilgili farklı tehlikeleri göz önünde bulundurun)
	Tehlikeli durumda olan evlerin belirlenmesi
	Kullanılan yapı malzemeleri (kurtarılabılır malzeme kullanılan evlerin oranı)
	Kullanılan adaptasyon teknikleri (örneğin, kazıklar üzerine inşa edilen evler)
Kentsel arazi kullanımı	
Element	Veri türü
Arazi kullanımı	Arazi kullanımı (resmi veya gayri resmi)
	Maruz kalınan alanlar (bağlamla ilgili farklı tehlikeleri göz önünde bulundurun)

Doğal kaynaklara dayalı üretim	
Element	Veri türü
Mahsuller ve hayvancılık	Bitkisel üretim ve hayvancılık için kullanılan alanların belirlenmesi
	Maruz kalınan alanlar (bağlamla ilgili farklı tehlikeleri göz önünde bulundurun)
Balıkçılık	Balıkçılık alanlarına, depolama binalarına vb. erişimin ve bunların tehlikelere açıklığının belirlenmesi
Diğer doğal kaynaklar	Topluluk tarafından kullanılan doğal kaynakların tanımlanması (örneğin, insan koruları, yakındaki ormanlar, vb.)
	Maruz kalınan alanlar (bağlamla ilgili farklı tehlikeleri göz önünde bulundurun)
Kritik nokta tesisleri	
Element	Veri türü
Kritik nokta tesisleri	Yerleşim sınırları içindeki kritik nokta tesislerinin tanımlanması (örneğin, anaokulu, dini binalar, tahliye merkezi, vb.)
	Tehlikeli koşullardaki tesislerin belirlenmesi
	Maruz kalan bölgelerdeki tesislerin tanımlanması
Yaşam hattı hizmetleri	
Element	Veri türü
Su temini	Ağın tehlikelere ve potansiyel risklere maruz kalan kısımları (örneğin, kirlenme sorunları)
Atık su ve sanitasyon	Sanitasyon tesislerinin türleri ve atık su şebekelerinin varlığı ve potansiyel riskler (örneğin, sele eğilimli alanlarda kirlenme sorunlarına yol açabilecek yetersiz sanitasyon tesisleri)
Yağmursuyu drenajı	Drenaj sistemlerinin ve potansiyel sorunların (örn. tıkanıklıklar) belirlenmesi
Elektrik şebekesi	Ağ sisteminin ve potansiyel sorunların tanımlanması (örneğin, ağın maruz kalan alanlarda bulunması ve etkilenmesi)
Katı atık yönetimi	Atık toplama ve boşaltma alanlarına erişim, sorunlar (örn. atıkların kanalizasyonları tıkanması)
Yol ağı ve ulaşım	Tehlikeli durumda olan alanların belirlenmesi
	Tehlikelere ve etkilere maruz kalan alanların belirlenmesi (örneğin, sel nedeniyle kapanan erişim yolu)
Diğer konular, endişeler ve ihtiyaçlar	
Element	Veri türü
Ana sorunlar / konular	Değerlendirmeden özet/sonuç
Temel endişeler	Değerlendirmeden özet/sonuç
Ana ihtiyaçlar	Değerlendirmeden özet/sonuç

VAKA ÇALIŞMASI 2

Topluluk transekt yürüyüşü

İklim Dirençli Honiara Projesi⁽²³⁾

Honiara, Solomon Adaları

Solomon Adaları dünyanın en hızlı kentleşen ülkelerinden biridir ve bir dizi iklimsel ve iklimsel olmayan tehlikeye karşı son derece savunmasızdır. İklim değişikliğinin başlamasının bu mevcut tehditleri daha da şiddetlendirmesi beklenmektedir. Başkent Honiara, diğer adalardan iş arayan ve sayıları giderek artan genç ve yetişkinleri kendine çekerek hızlı bir kentsel büyümeye yol açmaktadır. Araziye, resmi konutlara sınırlı erişim ve yüksek kira maliyetleri, şehir nüfusunun neredeyse yüzde 40'ına ev sahipliği yapan gayri resmi yerleşimlerin büyümesini artırmaktadır.

BM-Habitat tarafından uygulanan ve Adaptasyon Fonu tarafından finanse edilen *İklim Dirençli Honiara Projesi*'nin bir parçası olan gayri resmi yerleşimlerde transekt yürüyüşleri gerçekleştirmek, veri toplama sürecinin ilk adımlarından biriydi. Farklı geçmişlere sahip 12 uzmandan oluşan bir ekip, yerel öncelikli ihtiyaçları değerlendirmek ve olası mühendislik çözümleri tasarımlarının kapsamını belirlemek amacıyla farklı yerleri ziyaret etti.

Transekt yürüyüşlerini gerçekleştirmeden önce, ekibi tanıtmak, projeyi açıklamak ve temel sorunları belirlemek amacıyla topluluk üyeleri ve liderleriyle bir danışma çalışmayı düzenlenmiştir. Transekt yürüyüşü, su ve sanitasyona erişim, özellikle tehlikelere maruz kalan alanlar, bölgede yaygın olan inşaat malzemeleri ve teknikleri, riskli yerler gibi hususların değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Ayrıca, topluluk üyeleri ve liderleri arazi kullanım düzenlemeleri, yönetim yapıları gibi konularda bilgi sağlamıştır.

Bu sayede kapsamlı bir veri seti toplanmış ve hane halkı anketi ve drone haritalama gibi hassasiyet değerlendirmesiyle diğer faaliyetlere hazırlık için değerli bilgiler sağlanmıştır. Profil oluşturma ekibi mevcut veri setlerini tespit etmiş ve ilgili kurumlardan resmi erişim talebinde bulunmuştur.

BM-Habitat ve RMIT teknik kapsam belirleme ekibi ile topluluk liderleri © Iyer-Raniga

Transekt yürüyüşü Akefo Bölge 19 © Lehmann

Geleneksel mimari © Lehmann

Nehir akışını engelleyen atıklar © McEvoy

²³ İklim Dirençli Honiara Saha Misyonu Raporuna (21-26 Şubat 2019) dayanan vaka çalışması materyali

4.3.3. Topluluk düzeyi: katılımcı tehlike ve maruziyet haritalaması

Bu haritalama çalışmasının amacı, zarar görebilirliğin mekânsal bileşenine bakarak bu bölümde açıklanan diğer süreçleri tamamlamaktır. Bu, tehlikeye maruz kalmanın daha güçlü veya daha sık olduğu alanların belirlenmesini, topluluk varlıklarının belirli konumlarının haritalanmasını ve toplulukların geçim kaynaklarıyla ilgili mekânsal kırılganlıklara bakılmasını içerir. Bu yaklaşım, planlamada ve kırılganlıkları azaltma yollarının belirlenmesinde kullanılabilecek veriler . Mevcut durum, iklim değişikliğiyle ilgili eğilimler ve gelecekteki iklimle ilgili riskler hakkında yerel farkındalık oluştururken, toplulukların ihtiyaçlarına yanıt veren belirli çözümler için topluluk perspektifleri ve kavramları hakkında fikir verebilir.

Katılımcılardan, tehlikelere veya iklimle ilgili risklere karşı özellikle hassas olan alanları ve toplumsal varlıkları haritalandırmaları istenecektir. Bu, örneğin, sel gibi olaylar sırasında en savunmasız olan evlerin belirlenmesi anlamına gelmektedir. Geçmiş olaylara ilişkin tarihsel anlatıların sürece dahil edilmesi, eğilimlerin ve bunların belirli risk konumlarıyla nasıl ilişkili olduğunun belirlenmesine yardımcı olacaktır. Belirlenen yerler her zaman risk altında mıydı, yoksa bu riskler zaman içinde kötüleşti mi? Ayrıca, dayanıklılık artırıcı önlemler bu noktaların daha az riskli hale gelmesi de mümkündür. Eğer durum böyleyse, durumu iyileştirmek için neler yapıldığını araştırmak önemlidir. Kirlilik, çöplükler veya güvensiz alanlar gibi diğer hususlar da haritaya dahil edilmelidir.

Haritalama çalışması aynı zamanda değerli altyapı ve çevresel varlıkların yerlerinin belirlenmesini ve bunların iklim ve tehlikelerdeki değişikliklere maruz kalma durumlarının analiz edilmesini de içerecektir. Bunlar arasında örneğin yollar, kilit toplum altyapısı (örneğin kiliseler, salonlar vb.), mangrovlar, su kaynakları vb. yer almaktadır. Bunlara bakarken, katılımcılardan varlıkların nasıl etkilendiğine dair ayrıntılar vermeleri istenebilir. Örneğin drenaj konusu ele alındığında, tıkanıklıkların meydana geldiği belirli yerlerin haritalanması önemlidir.

Geçim kaynaklarına ilişkin kırılganlığın mekânsal boyutunun anlaşılması da bu noktada önemlidir. Bazı topluluklar sınırlı sayıda doğal kaynağa bağlı olabilir ve bu nedenle bunların iklim aşırılıkları ve tehlikelerinden nasıl etkilendiğini anlamak önemli olacaktır. Örneğin, kıyı bölgesinde bulunan bir topluluk büyük ölçüde balıkçılığa bağlı olabilir. Bu durumda, balıkçılık sahasına erişim alanları veya balıkçılık depoları gibi hususlar haritalanabilir.

Örneğin, topluluklardan uydu görüntüleri üzerine yerleştirilmiş aydınlatıcı kâğıtlarına çizim yapmaları ya da haritaları büyük formatlı kâğıtlara kendilerinin çizmeleri istenebilir. Haritalama sürecini tamamlamak için transekt yürüyüşleri ve tarihsel anlatılar düzenlenebilir. Toplumun sürece dahil edilmesi, nitel verilerin toplanmasına ve aksi takdirde teknik ekip tarafından gözden kaçırılacak konuma özgü konuların ortaya çıkarılmasına yardımcı olacaktır. Bu şekilde, bu alıştırmada toplanan bilgiler, dayanıklılık ve uyum planlama süreçlerine büyük ölçüde fayda sağlayabilir ve bunları destekleyebilir.

Katılımcı tehlike ve maruziyet haritalaması

KATILIMCI TEHLİKE VE MARUZİYET HARITALAMASININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

1. Planlayın ve hazırlayın:

- Yer: Oturum için uygun bir toplantı mekanı seçin, tercihen çok sayıda katılımcıyı alabilecek kadar geniş kapalı bir alan.
- Haritalanması ve tartışılması gereken şeylerin bir listesini hazırlayın.
- Gerekli malzemeleri getirin: bölgenin basılı hava haritası (örn. uydu görüntüleri, drone görüntüleri, vb.), renkli keçeli kalem ve kurşun kalem, aydınlatıcı kâğıdı, yapışkan notlar, bant, vb.
- Grup başına en az iki kolaylaştırıcı olacak: biri soruları soracak, diğeri de

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

cevapları kaydedin. Kolaylaştırıcılar yerel dilde iletişim kurabilmelidir.

- Etkinlik için ideal katılımcı sayısı genellikle 5 ila 8 arasındadır. 10-15 kişiye kadar olan grupları yönetmek mümkündür. (Katılımcı sayısı daha fazlaysa, bunlar gruplara ayrılmalı veya büyük gruplar için başka yöntemler kullanılmalıdır).

2. Oturumun kolaylaştırılması:

- İlk olarak, katılımcılar haritayı anlamak ve yönlerini bulmak için zaman ayırabilirler. Bu, toplum salonları, dini yapılar vb. gibi kritik altyapı ve binaların vurgulanmasıyla kolaylaştırılabilir.
- Katılımcılar, toplumlarını etkileyen başlıca tehlikeleri tartışmaya ve bu tehlikelerin etkilerine karşı en hassas alanları belirlemeye teşvik edilebilir. Herkesin fikirlerini sunması ve ifade etmesi için fırsatlar sağlayarak tüm katılımcıların katılımını sağlayın.
- Çizim yaparken insanların söylediklerini takip ettiğinizden ve yazdığınızdan emin olun. Bu, VRA için değerli girdiler sağlayabilir.
- Her bir tehlike için ve kilit alanlardaki farklı unsurlar için farklı bir renk ve aydınlatma kağıdı kullanılabilir. Bu şekilde farklı unsurlar üst üste bindirilebilir.
- Sonuçları sunun ya da katılımcıların sunmasına izin verin ve bulgular üzerine tartışmayı kolaylaştırın.

3. Oturumdan sonra

Toplum temelli tehlikeye maruz kalma haritalaması yoluyla toplanan bilgiler CBS formatında işlenebilir.

Tamamlayıcı yöntemler:

- Transect yürüyüşleri
- Tarihsel anlatılar

Araç **VRA 3** – Katılımcı tehlike ve maruziyet haritalaması

VRA 3 Aracı, haritalanabilecek öğelerin bir listesini, yani iklimle ilgili tehlikelere maruz kalan alanları ve beş temel alanın her birinin altındaki unsurları içerir. Tehlikelere maruz kalan alanların ve her bir temel alan altındaki temel unsurların üst üste bindirilmesi, toplumun geçmiş afet olaylarından edindiği deneyimlere dayanarak en riskli konumların, varlıkların ve insanların belirlenmesine yardımcı olacaktır.

Tehlike ve maruziyet haritalaması ¹
Tehlikeler ²⁴
Selden etkilenen alanlar (kıyı, nehir, vb.)
Toprak kaymalarından etkilenen alanlar
Aşınmış alanlar (nehir, kıyı veya yamaçlar)
Su durgunluğuna eğilimli alanlar (dang ve sıtma riskini artırabilir)

²⁴ Araçta yer alan iklim tehlikeleri örnek olarak verilmiştir ve her bir özel bağlamla en ilgili tehlikeleri içerecek şekilde uyarlanmalıdır.

Nüfus
İklimle ilgili tehlikelerden en çok etkilenen evler (örneğin, bir nehrin yanında bulunan evler nehir taşkınlarından daha fazla etkilenebilir).
En yoksul hanelerin konumu
Tehlikeli koşullardaki evlerin konumu
Güvenli olmayan alanlar (örneğin, suçla ilgili). Kadınlar, gençler, çocuklar gibi hassas grupları dikkate alın.
Kentsel arazi kullanımı
Arazi kullanımı (resmi veya gayri resmi)
Konut veya altyapı genişlemesi için olası alanlar
Doğal kaynaklara dayalı üretim
Ürünlerin/tarım alanlarının konumu
İklim tehlikelerinden etkilenen mahsuller/tarım alanları
Balıkçılık sahası erişim alanlarının konumu
Topluluk tarafından kullanılan doğal kaynakların konumu (örn. mangrov alanları, ormanlar, vb.)
Kritik nokta tesisleri
Kritik nokta tesisleri (örn. tahliye merkezleri, dini , ticari tesisler)
Tehlikeli koşullardaki kritik nokta tesisleri
Yaşam hattı hizmetleri
Su kaynakları, depolama ve dağıtım şebekeleri
Önemli drenaj hatları ve tıkanıklıkların meydana geldiği yerler
Su basmış alanlar
Sanitasyon tesisleri (örneğin, topluluk tuvalet bloğu)
Ana ulaşım güzergahları ve sorunları (örn. her zaman düzenli yıkama)
Elektrik tedarik şebekesi, şebeke hasarları

VAKA ÇALIŞMASI 3

Tehlike ve maruziyet haritalaması

Kıyı Topluluklarında Dayanıklılığın Artırılması Gana ve Fildişi Sahili²⁵

Batı Afrika'daki kentsel yerleşimler daha önce görülmemiş oranlarda büyümektedir ve halihazırda Gana ve Fildişi Sahili'nde yaşayan insanların yüzde 40'ının kıyı bölgelerinde yerleşik olduğu ve toplamda 20 milyondan fazla insanın yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu bölgelerde, kontrolsüz ve plansız kentsel büyüme modelleri ve yoksulluk, iklim değişikliğine karşı son derece hassas olan yerlerde standartların altında evlerin, varlıkların, altyapıların ve yerleşimlerin hızla gelişmesine yol açmaktadır. Bu alanlar, deniz seviyesinin yükselmesinden ve kıyı erozyonuna yol açan ve çoğunlukla doğal kaynaklara dayalı faaliyetlere dayanan geçim seçeneklerinin azalmasına neden olan diğer etkenlerden güçlü bir şekilde etkilenecektir.

Toplulukların karşılaştığı zorlukları daha iyi anlamak için, topluluk sakinleriyle görüşmek çok önemlidir. Bu amaçla yerel ortaklar, önceden seçilmiş her bir kasaba için bir tane olmak üzere topluluk düzeyinde çalıştaylar düzenlemiştir. Bu oturumların amacı sadece kırılganlık ve risk analizini bilgilendirmek için ilgili verileri elde etmek değil, aynı zamanda toplumla etkileşim kurmaya başlamaktır. İhtiyaçlarını ve önceliklerini anlamak ve süreci sahiplenmelerini sağlayarak programın uzun vadeli sürdürülebilirliğini teşvik etmek kilit öneme sahiptir.

Bir günlük bir çalıştay sırasında, yerel bağlam hakkında değerli bilgiler sağlayarak her topluluk için bilgi toplanmış ve üzerinde anlaşmaya varılmıştır. Bu süreç, topluluk üyelerine projenin amacının, bireysel ve grup tartışmalarını ve tartışılan konuların mekânsallaştırılmasına yardımcı olacak topluluk haritalamasını gerektirmiştir. Çevresel, sosyal ve ekonomik koşullarla ilgili bilgileri toplamak için bir veri matrisi geliştirilmiştir. Bu matris, ayrıştırılmış nüfus verilerini, temel iklim değişikliği etkilerini ve tehlikelerini, topluluklar üzerindeki etkileri, altta yatan kırılganlıkları, uyum sağlamanın önündeki engelleri ve iklime dirençli bina ihtiyaçlarını içeriyordu.

Bu süreçle ilgili zorluklar lojistikten, katılım eksikliğine veya yerel güvenin azalmasına kadar çeşitlilik göstermektedir. Bu nedenle, topluluklarla yakın temas halinde olan ve onların dinamiklerini anlayan yerel ortaklar sürecin yönetilmesinde kritik bir rol oynar. Evrensel katılımı sağlarken, toplum içinde konuşmayı doğru yönde ve anlamlı sonuçlarla yönlendirmeye yardımcı olabilecek ilgili kişileri hedeflemek de çok önemlidir.

Şekil 4.5. M'Badon topluluk haritalaması, Fildişi Sahili

²⁵ BM-Habitat'ın Planlama ve Tasarım Laboratuvarı tarafından geliştirilen vaka çalışması materyali

4.3.4. Topluluk düzeyinde: Odak grup görüşmesi

Odak grup tartışması (OGG) nitel veri toplamak için sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. OGG'nin amacı, bir kolaylaştırıcı rehberliğinde bir dizi konuyu tartışmak üzere nispeten küçük bir grup insanı bir araya getirmektir. Genel sorunları ve ihtiyaçları belirlemek, katılımcıların iklim değişikliği, mevcut ve gelecekteki potansiyel iklimle ilgili riskler hakkındaki algılarını anlamak ve dayanıklılığı güçlendirmek için geliştirilebilecek kapasiteleri ve varlıkları belirlemek için kullanılabilir. Yarı yapılandırılmış bir yaklaşım kullanır ve katılımcıların farklı konulardaki görüşlerini ifade etmelerine olanak tanıyacak ağırlıklı olarak açık uçlu sorular sorar.

Bu yöntem, hassas durumdaki belirli insan gruplarının belirlendiği durumlarda özellikle yararlı olabilir (örneğin, kadınların konuşmak istemeyebileceği veya tüm gruptaki erkeklerin görüşleriyle çelişebileceği bağlamlarda yalnızca kadınlara yönelik OGG'ler).

Odak grup görüşmesi

ODAK GRUP GÖRÜŞMESİNİN YÜRÜTÜLMESİ

1. Planlayın ve hazırlanın:

- Yer: Oturum için uygun bir toplantı mekanı seçin, tercihen çok sayıda katılımcıyı alabilecek kadar geniş kapalı bir alan.
- Önceden kilit konuların bir listesini hazırlayın.
- Bu oturumun odağını daraltmak için bölgeye özgü iklim değişikliği ve eğilimler hakkında bilgi edinin (örneğin, çalışma alanında kuraklıkla ilgili herhangi bir sorun yoksa, kuraklıkla ilgili sorular atlanabilir).
- Malzeme ve ekipman hazırlama
- Grup başına en az iki kolaylaştırıcı olacaktır: biri soruları soracak, diğeri de cevapları kaydedecektir. Kolaylaştırıcıların yerel dilde iletişim kurabildiğinden emin olun.
- OGG'ler için ideal sayısı genellikle 5 ila 8 kişi arasındadır. OGG'leri 10-15 kişiye kadar yönetmek mümkündür. (Katılımcı sayısı daha fazlaysa bunlar gruplara bölünebilir veya büyük gruplar için başka yöntemler).

2. Oturumun kolaylaştırılması:

- Briefing:
 - > Toplulukların VRA faaliyetlerinin amaçlarını, hedeflerini ve süreçlerini tam olarak anlamalarını sağlamak ve toplulukların beklentilerini net bir şekilde ileterek yönetmek için projeye giriş ve etik briefing. Bu, beklentilerin uyuşmamasını ve potansiyel hayal kırıklıklarını önlemek içindir.
 - > Oturumun amacı ve beklenen sonuçlar.
 - > İklim değişikliği ve afet riski hakkında bilgi sağlayın.
- Katılımcıların açıklanan bilgileri anladığından emin olun ve onlara soru sormaları için yeterli zaman verin.
- Katılımcılar arasındaki tartışmayı canlandırmak için açık uçlu sorular sorun ve onlardan spesifik örnekler vermelerini isteyin.
- Eşit katılım sağlayın ve katılımcıları teker teker konuşmaya teşvik edin.
- Daha sessiz kişilere katılım fırsatları sunarak onları dahil olmaya teşvik edin. Tarafsız bir tutum ve görünüm sergileyin, katılımcıların söylediklerini yargılamadan müdahalelerini dinleyin.
- Sonuçları topluma sunun ve tüm farklı bakış açılarının temsil edildiğinden emin olun.

Topluluğun çeşitliliği içinde temsil edilmesini sağlamak önemlidir. Bazı durumlarda, herkesin tam katılımını sağlamak için katılımcıları cinsiyet veya yaşa göre gruplara ayırmak daha iyi olabilir.

Ayrıca, topluluk süreçlerine dahil olmak, özellikle birkaç yerel dilin olduğu ve faaliyetlerin içeriğinin birkaç kez tercüme edilmesi gerektiği durumlarda zor olabilir. İletişim sorunlarından kaçınmak için içerik, bilgilendirme ve sorular mümkün olduğunca açık ve basit tutulmalıdır. Karmaşık teknik/bilimsel terimlerin yerel dillere çevrilmesinin zor olabileceğini unutmayın.

Temalar etrafında organize edilen yol gösterici sorular sonraki bölümlerde yer almaktadır. Bu, tüm soruların tek bir oturumda ele alınması gerektiği anlamına gelmez. Ayrıca, özel bağlama bağlı olarak, daha fazla konunun eklenmesi gerekebilir. Sonraki bölümlerde ele alınan temalar şunlardır:

- **İklim değişikliği ve tehlikeler:**

Bu sorular, katılımcıların iklim eğilimleri ve değişikliklerine ilişkin algılarını (hem hızlı hem de yavaş başlangıçlı olaylarla ilgili), ilgili etkilere ilişkin algılarını, gelecekteki olası risklere ilişkin farkındalık düzeylerini ve gelecekteki koşullarla başa çıkma, uyum sağlama veya dönüştürme isteklerini araştıracaktır.

- **Şoklar ve stresler arasındaki etkileşimler ve sistem karşılıklı bağımlılığı:**

Sunulan araçlar, hem iklim hem de iklimle ilgili olmayan tehlikeler dahil olmak üzere toplumu etkileyen mevcut şoklar ve stresler arasındaki etkileşimler ve karşılıklı bağımlılıklar hakkındaki tartışmaları destekleyebilir.

- **Kaynaklar, sorunlar ve ihtiyaçlar:**

Bu konuyla ilgili sorular, sektörlerle göre düzenlenmiş kalkınma, iklim ve iklim dışı konularla ilgili eksiklikleri belirleyecektir.

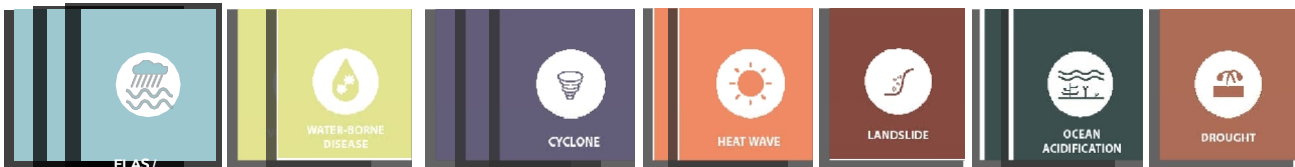
- **Topluluk varlıkları ve kapasiteleri:**

Bireylerin/hanelerin şok ve streslerle başa çıkmak için güçlendirilebilecek ve kullanılabilir varlık ve kapasitelerini belirlemek.

OGG, bağlama ve katılımcılara uygun tasarlanacaktır. Bir OGG'nin nasıl tasarlanabileceğine dair bir örnek, iklim değişikliğiyle ilgili daha genel konuları tartışarak başlamaktır. İkinci olarak, her bir sektör için varlıkları, ihtiyaçları ve sorunları belirlemek. Üçüncüsü, iklimle ilgili tehlikelerin belirlenen varlıklar üzerindeki mevcut etkilerine bakmak ve katılımcıların bunların artması halinde toplumu nasıl etkileyeceğini düşündüklerini tartışmaktır.

İklim değişikliği ve tehlikeler

Bu alt bölümdeki sorulara başlamadan önce iklim değişikliği, tehlikelere maruz kalma veya adaptasyon gibi bazı kavramları gözden geçirmek faydalı olabilir. Bağlama bağlı olarak, bazı bilimsel terimlerin açıklanması da gerekebilir. Örneğin, okyanus asitlenmesi, büyük ölçüde balıkçılığa dayalı kıyı toplulukları için çok önemli olabilir, çünkü yakın gelecekte geçim kaynaklarını etkileyebilir. Bu konulardaki farkındalık düzeyinin farklı topluluklar arasında değişiklik göstereceği göz önünde bulundurulduğunda, bilimsel bilgilerin kolayca iletilebilecek mesajlara dönüştürülmesi gerekebilir. İletişimi desteklemek için diyagramatik çizimler ve fotoğraflar kullanılabilir. Aşağıda, oyun formatında alıştırımlar yapmak için oluşturulan ve tehlikelerin her biri için tanımlar sağlayan iklim-tehlike kartlarının bir örneği yer almaktadır.

Şekil 4.6. Tanımlarla birlikte iklimle ilgili tehlike kartları

Araç VRA 4 Geçmiş yıllarda iklimle ilgili tehlikelerin ve önemli olayların tanımlanması

Bu araç, yerleşim yeri bağlamında ilgili olan iklimle ilgili tehlikelerin belirlenmesine yardımcı olacaktır⁽²⁶⁾. Kolaylaştırıcılar, katılımcılardan geçmişteki en önemli olayları düşünmelerini, bu olayın ölçeğini (can kayıpları, ekonomik kayıplar vb. dahil) ve topluluğun nasıl tepki verdiğini tartışmalarını isteyebilir. Ek 5, her bir tehlike için bir zarar görülebilirlik puanı elde etmek üzere bu araçla birlikte kullanılabilecek bir puanlama tablosu içermektedir.

TEHLİKELER	TOPLUMU ETKİLER (Evet / hayır)	GEÇMİŞ YILLARDA MEYDANA GELEN ÖNEMLİ İKLİM TEHLİKELERİ	NASIL ETKİLEDİ? TOPLUM? (örneğin, insan hayatı kaybı, ekonomik kayıplar, çevresel etkiler, vb.)
Fırtına ve rüzgar			
Siklon			
Fırtına Dalgalanması			
Aydınlatma / fırtına			
Aşırı yağışlar			
Yağmur Fırtınası			
Muson			
Sel ve deniz seviyesinin yükselmesi			
Kıyı taşkını			
Nehir taşkını			
Ani / yüzeysel sel			
Su kıtlığı			
Kuraklık			
Aşırı sıcak sıcaklık			
Sıcak hava dalgası			
Aşırı sıcak günler			
Vahşi Yangın			
Orman yangını			
Kara yangını			
Diğer			
Toprak Kayması			

²⁶ Araçta yer alan iklim-tehlikeleri örnek olarak verilmiştir ve her bir özel bağlamla en ilgili tehlikeleri içerecek şekilde uyarlanmalıdır. Diğer tehlike türleri şunları : yoğun kar, sis, dolu, tuzlu su girişi, okyanus asitlenmesi, su kaynaklı hastalıklar, hava kaynaklı hastalıklar, vb.

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Araç VRA 5 Trend analizi

En ilgili tehlikeler hakkında halihazırda toplanan bilgilere dayanarak, kolaylaştırıcılar katılımcılardan mevcut sıklık, gözlemlenen eğilimler, bu tehlikelerin sonuçları ve etkileri gibi konuları tartışmalarını isteyebilir²⁷

TEHLİKELE R	FREKANS	ALGILANAN TRENDLER (son 10 yılda yoğunluk ve sıklıkta artış/azalış)	ALGILANAN TRENDLER (son 10 yıldan önceki yoğunluk ve sıklıkta)	YORUMLAR
Fırtına ve rüzgar				
Siklon				
Fırtına Dalgalanması				
Aydınlatma / fırtına				
Aşırı yağışlar				
Yağmur Fırtınası				
Muson				
Sel ve deniz seviyesinin yükselmesi				
Kıyı taşkını				
Nehir taşkını				
Ani / yüzeysel sel				
Su kıtlığı				
Kuraklık				
Aşırı sıcak sıcaklık				
Sıcak hava dalgası				
Aşırı sıcak günler				
Vahşi Yangın				
Orman yangını				
Kara yangını				
Diğer				
Toprak Kayması				

²⁷ Araçta yer alan iklim-tehlikeleri örnek olarak verilmiştir ve her bir özel bağlamla en ilgili tehlikeleri içerecek şekilde uyarlanmalıdır. Diğer tehlike türleri şunları : yoğun kar, sis, dolu, tuzlu su girişi, okyanus asitlenmesi, su kaynaklı hastalıklar, hava kaynaklı hastalıklar, vb.

Araç VRA 6**İklimle ilgili en sorunlu tehlikeler ve mevcut etkileri**

Katılımcılar iklimle ilgili en sorunlu 3 tehlikeyi (hem hızlı hem de yavaş başlayan) sıralayabilir. Bunlar, toplumda en yüksek etkiye sahip iklimle ilgili tehlikeleri içerecektir.

En sorunlu ilk 3 tehlike	En çok kim etkileniyor?	Tehlike toplumu nasıl etkiliyor?
1		
2		
3		

Araç VRA 7**İklimle ilgili en sorunlu tehlikeler ve gelecekteki etkileri**

Bu araç, karşılaşılan en sorunlu tehlikelerin gelecekte potansiyel olarak nasıl değişebileceği konusunda katılımcılar arasında farkındalık yaratmak için kullanılabilir. Bunun için ekip, hazırlık aşamasında elde edilen iklim değişikliği projeksiyonlarından elde edilen bilgileri katılımcılara sunmak için kullanabilir. Bu, tehlikelerdeki bu değişikliklerin toplumda ne gibi etkileri olabileceğine dair bir tartışma için başlangıç noktası olabilir.

En sorunlu iklimsel tehlike	Bu tehlikeler gelecekte nasıl değişecek?	Bu durum gelecekte toplumu nasıl etkileyebilir?
1		
2		
3		

Araç VRA 8**İklim değişikliğine adaptasyon**

Bu araç, topluluğun belirli tehlikelere uyum sağlamak için halihazırda neler yaptığını (örneğin, sele eğilimli bölgelerde evlerini yükseltmek, kıyı bölgelerinde mangrov dikmek, vb) ve uyum sağlamalarını zorlaştıran mevcut engelleri tartışmaya yardımcı olabilir.

En sorunlu iklimsel tehlike	Topluluğun halihazırda uyum sağladığı yollar	Adaptasyonun önündeki engeller
1		
2		
3		

Kaynaklar, sorunlar ve ihtiyaçlar

Araç VRA 11 Temel alan başına kaynaklar, sorunlar ve ihtiyalar²⁸

Bu araç, yerleşimde mevcut ana varlıkları ve kaynakları, topluluk üyelerinin bu varlıklarla ilgili sorunları, doğal kaynaklara dayalı üretimle ilgili olanlar, yaşam hattı hizmetleri vb. belirlemek için kullanılabilir. Ayrıca, tespit edilen sorunların üstesinden gelmek için ihtiyaçlar vurgulanır.

Varlıklar, ihtiyaçlar ve sorunlar	
Nüfus	
Hane geliri ve mali kapasite	Topluluğun ana gelir kaynakları nelerdir? (örneğin, ücretler/maaş, ürün satışı, vb.)
	Toplumda işsizlik bir sorun mu?
	İstihdama erişimin önündeki mevcut engeller nelerdir? Bu engellerle ilgili herhangi bir cinsiyet ve/veya yaş farkı var mı? Eğer , neden?
	İstihdam veya mali kapasite açısından daha fazla zorlukla karşılaşan belirli insan grupları var mı? (örneğin, kadınlar, gençler, yaşlılar, vb.)
	Cinsiyete bağlı olarak, istihdama erişim ve/veya gelir düzeyinde herhangi bir farklılık var mı?
	Kredi, borç ve/veya sigortaya erişimin önünde herhangi bir engel var mı?
	Gelir ve mali kapasite ile ilgili sorunların üstesinden gelmek için nelere ihtiyaç duyulacaktır?
Sağlık ve eğitim	Sağlık hizmetlerine erişimin önünde herhangi bir engel var mı? Bu engellerle ilgili cinsiyet ve/veya yaş farklılıkları var mı? Eğer varsa, neden?
	Eğitim hizmetlerine erişimin önünde herhangi bir engel var mı (örneğin, uygun tesislerin olmaması, tesislerin çok uzak olması, vb.) Bu engellerden herhangi biri cinsiyet ve/veya yaşla ilgili mi? Eğer öyleyse, neden?
	Okula gitme çağında olup (6-18) eğitime erişimi olmayan çocukların/gençlerin yaklaşık yüzdesi nedir?
	sonra eğitime devam eden gençlerin (18 yaş üstü) yaklaşık yüzdesi nedir?
	Sağlık ve eğitimle ilgili sorunların üstesinden gelmek için nelere ihtiyaç duyulacaktır?
Doğal kaynaklara dayalı üretim	
Doğal kaynaklar	Toplulumunuzda bulunan başlıca doğal kaynaklar nelerdir?
	Bunlardan herhangi biri çevresel bozulma, kirlilik veya kaynakların tükenmesinden olumsuz etkileniyor mu?
	Mangrovların yakacak odun veya barınma malzemeleri vb. için kullanım düzeyi nedir?
	Topluluk bu doğal kaynaklara ne ölçüde bağımlı?

²⁸ İklim Değişikliği Hassasiyet Değerlendirmesi El Kitabındaki odak grup tartışması aracı ile bilgilendirilmiştir. BM Çevre, BM-Habitat, Avrupa Birliği, Doğal Kaynaklar ve Çevre Koruma Bakanlığı (Myanmar). İklim Değişikliği Hassasiyet Değerlendirmesi El Kitabı. Myanmar'ın İlçeleri için Metodolojik Çerçeve.

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Tarım ve hayvancılık	En baskın çiftçilik şekli nedir? (küçük, orta veya büyük ölçekli çiftlikler)
	Toplunuzda mahsul yetiştirmenin temel amacı nedir? a. Geçim (kendi kullanımı için) b. Yarı ticari (bir kısmı kendi kullanımı için ve diğer kısmı satılıyor) c. Tamamen ticari (hasat edilen her şey satılıyor)
	Topluluk tarafından gıda kaynağı olarak kullanılan başlıca ürünler nelerdir? Belirli bir ürüne büyük bir ekonomik bağımlılık var mı?
	Topluluk tarafından gelir elde etmek için kullanılan başlıca ürünler nelerdir? Bu, topluluğun ana gelir kaynaklarından biri mi?
	Listelenen ürünlerin verimlilik seviyeleri nedir?
	Toplunuzda çiftlik hayvanı yetiştirmenin temel amacı nedir? a. Geçim (kendi kullanımı için) b. Yarı ticari (bir kısmı kendi kullanımı için ve diğer kısmı satılıyor) c. Tamamen ticari (tüm çiftlik hayvanları satılıyor)
	Topluluk tarafından yetiştirilen başlıca çiftlik hayvanı türleri nelerdir?
	Topluluğun gıda kaynaklarını yönetmek için kullandığı geleneksel bilgiye dayalı uygulamalar var mı (örneğin, ekim teknikleri, vb.)?
	Ürünlerinizi ve/veya çiftlik hayvanlarınızı etkileyen iklimle ilgili tehlikeler var mı (örn. kasırga, sel, vb.)? Lütfen etkileri açıklayın.
	Bu sorunları ele almak için topluluk üyeleri tarafından yürütülen belirli eylemler var mı?
Balıkçılık ve deniz ürünleri	Topluluğunuz/topluluk üyeleriniz için balık tutmanın temel amacı nedir? a. Geçim (kendi kullanımı için) b. Yarı ticari (bir kısmı kendi kullanımı için ve diğer kısmı satılıyor) c. Tamamen ticari (avlanan her şey satılıyor)
	Topluluk tarafından gıda olarak kullanılan/satılan başlıca balık türleri nelerdir?
	Listelenen ana balık türlerinin verimlilik seviyeleri nedir?
	Toplum tarafından gıda olarak kullanılan/satılan diğer deniz ürünleri nelerdir?
	Listelenen ana deniz ürünleri türlerinin verimlilik seviyeleri nedir?
	Topluluğa ait kaç balıkçı teknesi var?
	Kullanılan balıkçılık teknikleri nelerdir?
	Avlanmada gözlenen herhangi bir eğilim var mı (artış/azalış)? Belirli türler için avlanma eğilimleri nelerdir?
	Toplumsal cinsiyet açısından, bahsi geçen kaynaklara kimler erişebiliyor ve bu kaynakları kimler yönetiyor?
	Balıkçılığı/bahsedilen kaynakların yönetimini etkileyen herhangi bir tehlike var mı (örn. kasırga, sel, vb.)? Lütfen etkileri açıklayınız.
	Bu sorunları ele almak için topluluk üyeleri tarafından yürütülen belirli eylemler var mı?

Kritik Nokta Tesisleri	
Afete dirençli altyapı	Toplumda afete dirençli altyapı var mı? (örneğin, gıda deposu, çiftlik hayvanları için barınaklar, vb.)
Kültürel miras	Yerleşim yerinde/yakınında tarihi, kültürel, sanatsal, geleneksel veya dini değeri olan yerler, yapılar veya nesneler var mı?
Kritik nokta tesisleri ve tehlikeler	İklimle ilgili tehlikelerden (örn. sel) etkilenen kritik nokta tesisleri (örn. sağlık merkezi, okul, kilise) var mı?
Lifelines Kamu Hizmetleri	
Yaşam hattı hizmetlerine erişim	Hanelerin çoğu suya nasıl erişiyor? Hanelerin çoğu elektriğe nasıl erişiyor? Hanelerin çoğu sanitasyona nasıl erişiyor?
Sorunlar	Bu hizmetlerle ilgili herhangi bir sorun var mı? (örneğin, temiz su eksikliği, tuvaletlerin yetersiz bakımı, yeterli sanitasyon eksikliği, katı atık yönetimi, vb.)
Yol ağı ve erişilebilirlik	Yol ağı () ve yerleşim yerindeki erişilebilirlikle ilgili temel sorunlar nelerdir? (örneğin, sel baskınları sırasında erişim engelleniyor)
Yaşam hattı hizmetleri	Bu sorunların üstesinden gelmek için ne gerekir? (yaşam hattı altındaki tüm sorularla ilgili)
Katı atık yönetimi	Atık toplamaya erişim var mı? Katı atık yönetimi ile ilgili herhangi bir sorun var mı? Katı atıklar bir gelir kaynağı olarak kullanılıyor mu (örneğin geri dönüşüm yoluyla)?

Topluluk varlıkları ve kapasiteleri

Araç **VRA 12** Topluluk varlıkları ve kapasiteleri²⁹

Varlıklar	Sorular
Motosiklet / bisiklet / diğer araçlar	Bunlar nasıl kullanılıyor? (örneğin, işe ulaşım) Bunlar bir gelir kaynağı mı?
Konut	Evler yalnızca yaşam alanı olarak mı kullanılıyor yoksa aynı zamanda çalışma alanı olarak da hizmet veriyor mu?
İş becerileri	Uyum kapasitesini güçlendirebilecek geçim kaynakları nelerdir? Konut dayanıklılığını ve risk azaltmayı güçlendirmek için hangi beceriler mevcuttur?
Sosyal ağlar	Deprem, sel vb. şoklar sırasında ve sonrasında destek sağlayan sosyal ağlar var mı?
Tasarruf	Geçim kaynakları için kredi sağlayabilecek tasarruf grupları var mı? Kadınlar için özel tasarruf grupları var mı?
Kolektif örgütlenme kapasitesi	Topluluk içinde faaliyetleri organize etmekten sorumlu gruplar var mı (örneğin, kaynak seferberliği)?
Kolektif emek	Topluluk üyelerinin sahip olduğu ve dayanıklılık artırıcı eylemleri uygulamak için kullanılacak beceriler nelerdir? Topluluk üyeleri tarafından kolektif olarak uygulanan ve bu becerilerin kullanılmasını içeren projelerin geçmişi var mı?

²⁹ BM-Habitat Kılavuzuna dayanmaktadır: BM-Habitat. 2019. Tematik Kılavuz: Gayri Resmi Yerleşimlerde Yoksul Yanlısı İklim Eylemi

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Araç VRA 13 Afete hazırlık ve müdahale

Afete hazırlık ve müdahale
Lütfen topluluğu etkileyen son afet olayını anlatın (örn. kasırga, sel). Topluluk nasıl karşılık verdi?
Yerleşimde bir afet yönetim planı var mı?
Yaklaşan bir aşırı hava olayına karşı toplum nasıl uyarılır?
İklim değişikliği ve/veya DRR hakkında bilgi edinmek için teknolojiyi veya sosyal medyayı kullanıyor musunuz?
İklim değişikliği ve/veya DRR hakkında bilgi edinmek için hangi bilgi kaynaklarını (örn. cep telefonu, internet, radyo, televizyon, vb.) kullanıyorsunuz?
Bir toplum tahliye merkezi var mı?
Tahliye merkezleriyle ilgili herhangi bir sorun var mı? Bunlara erişemeyen topluluk grupları/üyeleri var mı?
Topluluğun iklim kaynaklı afetleri ele almak için kullandığı geleneksel bilgiye dayalı uygulamalar var mı?
Afetlere hazırlık ve müdahale konusunda toplumu destekleyen dış kuruluşlar var mı?

Daha önce de belirtildiği gibi, farklılaştırılmış hassasiyetlerin VRA'ya yansıtılması çok önemlidir. Yaş, cinsiyet, sağlık ve yetenek, insanların kırılganlığını etkileyecek ve değerlendirme sırasında dikkate alınması gereken faktörlerdir. Ancak bazı kültürlerde ve bağlamlarda, hassas durumdaki kişilere ulaşmak zor olabilir. , engelli insanlar OGG'lere veya diğer organize faaliyetlere katılamayabilir çünkü oraya ulaşmak zor olabilir, HIV'li insanlar durumlarını açıklamak istemeyebilir . OGG'ler sırasında bu kişilerle iletişim kurmak mümkün değilse, hassas durumdaki kişilere ulaşmanın veya bu kişilerin özel ihtiyaçları ve kırılganlıkları hakkında bilgi edinmenin diğer yolları şunlardır

- Gün içinde farklı zamanlarda kapı kapı dolaşma: Kadınlar genellikle çocukların, yaşlıların veya hastaların günlük bakımından sorumludur. Bu nedenle OGG'lere veya düzenlenen diğer katılımcı süreçlere katılamayabilirler. Onlara ulaşmak için gündüz saatlerinde kapı kapı dolaşmak faydalı olabilir. Öte yandan, erkekler gündüz saatlerinde evden uzakta . Onlara ulaşmak istiyorsanız, akşam saatlerinde kapı kapı dolaşmak daha iyi olabilir.
- Tekerlekli sandalye simülasyon egzersizi: Günlük yaşamlarında karşılaştıkları engelleri tartışmak için engelli kişilere ulaşmak mümkün olmadığında, tekerlekli sandalye simülasyon egzersizi yapmak mümkündür. Bu, daha sonra haritalandırılacak mevcut engellerin belirlenmesine yardımcı olacaktır.
- En üst kurumlarla iletişime geçmek: İnsanların sorunlarını başkalarının önünde veya anket ekibiyle tartışırken kendilerini rahat hissetmedikleri bazı durumlar olabilir. Ekip, bilgi toplamak için en üst düzey kurumlarla (LGBTQ, engelliler, HIV ile yaşayan toplum üyeleri vb. ile çalışan) iletişime geçmeyi düşünebilir.

VAKA ÇALIŞMASI 4

Odak grup görüşmeleri ve istişareler

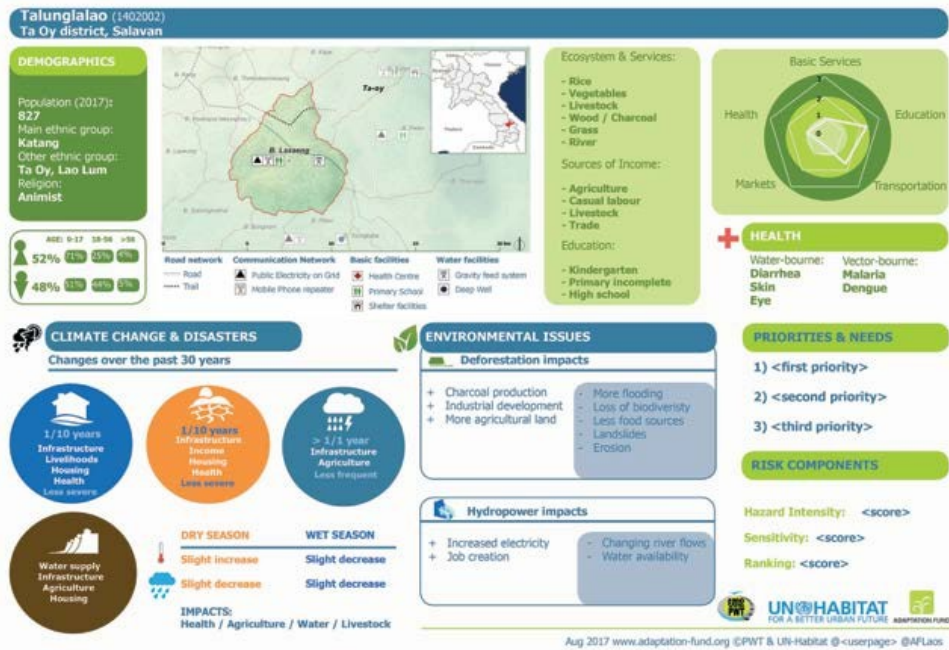
Gelişmekte olan yerleşim yerleri için iklim esnekliği Lao PDR

Lao Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin (PDR) iklime duyarlı doğal kaynaklara bağımlılığı yüksektir. Genellikle toprak kaymaları, yangınlar, istilalar ve hastalık salgınları gibi ikincil tehlikeleri tetikleyen seller, kuraklıklar ve fırtınalar her yıl can kaybına ve geçim kaynakları ile altyapıda ciddi hasara neden olmaktadır. İklim değişikliğinin beklenen etkileri göz önünde bulundurulduğunda, yağışlı mevsimlerin daha yağışlı ve kurak mevsimlerin daha kurak hale gelmesiyle, bu tehlikelerin sıklık ve yoğunluk bakımından artması muhtemeldir.

Lao Demokratik Cumhuriyeti'ndeki proje, Atappeu, Sekong ve Saravan olmak üzere üç ilde, 8 ilçede ve 189 köyde entegre hassasiyet değerlendirmeleri gerçekleştirmiştir. FGD'ler şu bölgelerde düzenlenmiştir 189 köy. Bu projenin ölçeği ve toplanacak veri hacminin büyüklüğü nedeniyle, verilerin hane düzeyinde değil köy düzeyinde toplanmasına karar verilmiştir. Köylerin çoğu

189 köyün uzak bölgelerde yer alması ve verilerin belirli zaman parametreleri içinde toplanması gerekliliği, değerlendirme sürecinin karmaşıklığını artırmıştır. Değerlendirme sürecinde her bir köyün ziyaret edilmesini sağlamak için 189 köyün her birinde bir oturum yapılmasına karar verilmiştir. Veri toplama süreci 10 haftadan biraz daha kısa sürmüştür. Sekiz ekip tarafından yürütülmüş ve toplam alan yaklaşık 17.500 kilometrekareyi kapsamıştır.

10-50 gruplar arasında odak grup görüşmeleri ve istişareler gerçekleştirilmiş ve sorulara verilen yanıtlar tablet teknolojisi kullanılarak toplanmıştır. Cevaplar derlendikten sonra kapsamlı bir veri tabanı ve infografikler oluşturulmuştur (bkz. Şekil 4.7). Bu infografikler hem İngilizce hem de Lao dilinde çevrimiçi olarak mevcuttur ve köy düzeyinde toplanan ilk verilerin kısa bir özetini sunmaktadır⁽³⁰⁾.

Şekil 4.7. Talunglalao, Ta Oy bölgesi, Salavan (Lao PDR) için bilgi grafiği

³⁰ adresinden erişilebilir: <https://www.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=2195a7a66b5b4a71a69b51b807e10504>

4.3.5. Hanehalkı düzeyi: Hanehalkı anketi

Hanehalkı anketi (HSA) ağırlıklı olarak hanehalkı düzeyinde nicel veriler sağlayacaktır. Verilerin bu şekilde toplanması, hanehalkı özelliklerine göre (örneğin gelir düzeyine, belirli bir yere vb. göre) verilerin ayrıştırılmasına olanak sağlayacaktır. Hanehalkı biriminin aile biriminden daha geniş bir kategorizasyon olduğu unutulmamalıdır. Birçok bağlamda, bir hanede birden fazla aile yaşıyor olabilir; bu da birden fazla reisi, birden fazla evli çift vb. olabileceği anlamına gelir. HHS'nin amacı, hanehalkı biriminin ve toplulaştırıldığında topluluğun özellikleri hakkında genel ve özel bilgiler elde etmektir. Buna hanehalkının yapısı, sosyo-ekonomik durum, iklim değişikliği ve afet riski algıları vb. dahildir.

Bu bölümde atıfta bulunulan bazı veriler genellikle nüfus sayımlarında, devlet kurumlarında, hükümet dışı gruplar ve toplum kuruluşları tarafından toplanan mevcut hane halkı anket bilgilerinde ve diğerlerinde bulunabilir. Değerlendirme ekibi, zamandan tasarruf etmek amacıyla bu verilere ikincil kaynaklardan erişmek isteyebilir. Bu veriler ikincil kaynaklardan elde edilemiyorsa, aşağıdaki tablo ekibi birincil veri toplama konusunda desteklemektedir.

Hane halkı anketi

HANE HALKI ANKETİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

1. Anketin tasarlanması

- Anketin kapsamı gereken konulara karar verin ve soruları tasarlayın (bu bölümde anketin tasarımına rehberlik edebilecek bir dizi soru yer almaktadır. Bu sorular her bağlama göre uyarlanmalıdır).
- Demografik bilgiler, altyapıya erişim vb. gibi bilgilere sahip olabilecek ikincil kaynakları kontrol edin. İlgili sorular daha sonra anketten çıkarılabilir.
- Mümkünse, yerel halktan/topluluktan birinden soruları gözden geçirmesini ve bunların açık olup olmadığı konusunda geri bildirimde bulunmasını isteyin.
- Anketi gerçekleştirirken ek açıklamalar yapmak gerekebilir.

2. Gerektiğinde hedef kitlenin ve örnekleme yönteminin tanımlanması

- Küçük topluluklarda anketler topluluğun %85-100'ünü kapsamalıdır. Bu durumda bir örnekleme yöntemi izlemeye gerek kalmayacaktır.
- Toplumun tamamına ulaşmanın mümkün olmadığı durumlarda, hedef kitlenin tanımlanması ve temsili bir örnekleme yönteminin seçilmesi gerekecektir.

3. Formatı hazırlayın

Anketleri yürütmek için tabletlerin kullanılması, verilerin toplanma biçimine büyük ölçüde fayda sağlayabilir ve

analiz edilmiştir. Tabletler kullanılıyorsa, anketör ekibi anketin çevrimiçi olarak nasıl kurulacağı, anketlerin yerinde nasıl yürütüleceği ve anket verileriyle çevrimiçi olarak nasıl etkileşim kurulacağı konusunda eğitilmelidir.

4. Pilot

Ekip, anketi tüm toplumda uygulamadan önce bir pilot çalışma yürütebilir. Örneğin, on hane seçin, anketi uygulayın ve sonuçları analiz edin. Bu, uygun soruların belirlenmesine, talimatların açık olup olmadığına vb. olarak sağlayacaktır. Bu, bağlamda anlam ifade etmeyen sorular, kullanılan dilin çok karmaşık olması veya topluluğun yanıtlamak istemediği sorular gibi hataların gözden kaçmamasını sağlamak içindir.

5. Verilerin toplanması

Etik Brifingi:

Hanehalklarının genel sürecin ve beklentilerin nasıl yönetildiğini net bir şekilde anlamalarını sağlamak için, faaliyetten önce aşağıdaki hususlar hakkında bilgi verilmelidir:

- Anketin amacı ve ne tür bilgilerin toplandığını açıklayınız.
- Toplanan verilerin ne için kullanılacağı ve bu verilere kimlerin erişebileceği.
- Süreç hakkında açıklama yapınız (toplama, doğrulama ve gizlilik).

6. Veritabanındaki verilerin tanıtılması ve veritabanı temizliği

Verilerin veri tabanına girilmesi ve temizlenmesi, hanehalkı anketinin gerçekleştirildiği yöntemle (örn. tablet, kağıt tabanlı, vb.) bağlı olarak değişecektir.

7. İstatistiksel analiz

İstatistiksel analiz, proje için ihtiyaç duyulan bilgileri elde etmek için ve VRA süreci için genel analizle uyumlu olarak gerçekleştirilecektir.

Drone görüntüleri kullanılarak yerleşim yerlerinin sayılması ve haritalanması, planlama süreçlerini bilgilendirebilecek ayrıntılı mekansal veriler sağlamak için anketle birleştirilebilir (bkz. vaka çalışması 5).

Aşağıdaki bölümlerde kilit alanlara göre düzenlenmiş önerilen sorular sunulmaktadır. Bunlar, anket için rehberlik ve örnekler sağlamak amacıyla hazırlanmıştır, ancak hepsinin ankete dahil edilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Ayrıca, sorular özel bağlama göre uyarlanmalıdır. Temel alanlar şunlardır:

- **Hanehalkı özellikleri:** Bu bölümdeki sorular hanehalkı kompozisyonu (cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış veriler), üyeleri ve hakkında genel bir bakış sağlayacaktır. Buna eğitim düzeyi ve okullaşma durumu, gelir düzeyi, barınağın temel özellikleri vb. dahildir.
- **Geçim kaynakları:** Hanehalkı düzeyinde geçim ve gelir kaynaklarını anlamak.
- **Yaşam hattı yardımcı programları ve hizmetleri:** hanedeki temel hizmetlere erişim düzeyini anlamak için (örn. su temini, sanitasyon, enerji vb.).
- **Konut özellikleri:** oda sayısı ve yaklaşık yüzey alanı gibi şeyler de dahil olmak üzere evin fiziksel özelliklerini anlamak.
- **Arazi kullanım hakkı:** Mevcut arazi kullanım hakkı düzenlemelerinin türlerinin yanı sıra kullanım hakkı güvenliği düzeyini ve bunun hane halkı düzeyindeki etkisini anlamak.

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

- **İklim değişikliği ve afet riski:** ilgili sorular, mevcut ve gelecekteki iklim risklerinin, uyumun önündeki engellerin ve hane halkı düzeyinde başa çıkma stratejilerini kolaylaştıran faktörlerin analiz edilmesine yardımcı olacaktır.
- **Sorunlar, ihtiyaçlar ve güçlü yönler:** İlgili sorular, hanelerin karşılaşılabileceği genel sorunlar (örneğin suya erişim eksikliği), en acil ihtiyaçları ve hane üyelerinin güçlü yönleri ve becerileri hakkında bilgi edinmeyi amaçlamaktadır. Kalkınma eksiklikleri de hanelerin kırılganlığını artırabileceğinden, iklim veya tehlikeyle ilgili sorunların ötesine geçen daha geniş konulara bakmak önemlidir. Becerilerin ve güçlü yönlerin belirlenmesi, uyum kapasitesinin oluşturulmasına yönelik fırsatların belirlenmesi açısından önemlidir.

Araç **VRA 14** Hanehalkı anketi soru bankası

Hanehalkı özellikleri	
Sorular	Cevap
Hanehalkı reisinin/ reislerinin ilk adı (varsa hem erkek hem de kadın toplanacaktır)	İsim(ler)i giriniz
Hanehalkı reisinin/ reislerinin soyadı (varsa hem erkek hem de kadın toplanacaktır)	(ları) giriniz
Hane reisinin yaşı kaçtır?	Sayı
Hane reisinin cinsiyeti nedir?	Kadın, erkek
Eğer katılımcı hane reisi değilse: Anketi yanıtlayan kişinin cinsiyeti nedir?	Kadın, erkek
Hane reisinin etnik kökeni nedir?	(Özel bağlama göre ilgili seçenekleri dahil edin)
Medeni durum	Evli
	Hiç evlenmedim
	Dul
	Boşanmış
	Ayrılmış
	Söyleyemem
	Diğer, lütfen belirtiniz:

Bu hanede yaşayan toplam kişi sayısı	Numarayı giriniz
Bu hanede kaç erkek ve kaç kadın yaşıyor?	Kadın sayısını giriniz
	Erkek sayısını giriniz
Yaşları kaç?	Yaş aralığı başına kişi sayısını giriniz/Hanede yaşayan her bir kişi için yaş giriniz
Ev halkından engelli olan var mı?	Evet/Hayır
(Evet ise), engel tür(ler)ini belirtiniz	(Seçenekleri dahil edin)
Kaç yıldır burada yaşıyorsunuz?	Numarayı giriniz
Buraya gelmeden önce nerede yaşıyordunuz?	(Özel bağlama göre ilgili seçenekleri - örneğin kırsal alan / kentsel alan - dahil edin)
	Yerleşim yerinde doğdu
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Aşağıdakilerden herhangi birine erişiminiz var mı? (birden fazla cevap mümkündür)	Sağlık merkezi/dispanser
	Tıbbi merkez
	Hastane
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Bu hanede okula gitmeyen (okul çağında) kaç çocuk var?	Sayı giriniz (cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırınız)
Bunun temel nedeni nedir?	Finansal zorluklar
	Mesafe
	Akran baskısı
	İlgi eksikliği
	Diğer, lütfen belirtiniz:

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Evdeki ana dil nedir?	(Özel bağlama göre ilgili seçenekleri dahil edin)
Hane halkı hangi dini topluluğa ?	(Özel bağlama göre ilgili seçenekleri dahil edin)
Bu hane halkı ne kadar süredir bu toplumda yaşıyor?	Yıl sayısını girin/aralıkları seçenek olarak ekleyin
Evin ilk üyesi nereden ?	(İlgili seçenekleri dahil edin - örneğin, özel bağlama dayalı iller)
Bu yerleşim yerine taşınmanızın ana nedeni neydi?	Kendi ilinizdeki/ menşe bölgenizdeki çevresel sorunlar
	Kendi ilinde sosyal/ekonomik sorunlar (örn. işsizlik, anlaşmazlık)
	Geliştirilmiş fırsatlar (örn. iş, eğitim)
	Ailemle birlikte olmak için
	Söyleyemem.
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Geçim Kaynakları	
Sorular	Cevap
Şu anda hanede kaç kişi çalışıyor? (Nakit gelir getiren kişi sayısı)	Sayı giriniz (cinsiyet ve yaşa göre ayırtırsınız)
Çalışan insanlardan kaçını yerleşim yeri içinde ya da dışında çalışıyor?	Yerleşim yeri içinde çalışan kişi sayısını giriniz
	Yerleşim yeri dışında çalışan kişi sayısını giriniz
Son aydaki aylık gelirin toplam tutarı ne kadardı (zaman çerçevesi bağlama uygun olarak değiştirilebilir)?	Seçenek olarak sayı ekleme/aralıkları dahil etme
Bu düzenli bir gelir mi?	Evet/Hayır
(Hayır ise) Bu gelir neden düzenli değil?	(Metin alanını açın)
Haneniz aylık gelirden tasarruf edebiliyor mu?	Evet/Hayır

(Hayır ise) Haneniz aylık gelirden neden tasarruf edemiyor?	(Metin alanını aç)
Bu hanenin ana gelir kaynağı nedir?	Ücretler/maaş
	Kendi işimiz
	Kayıt dışı gelir (örn. balıkçılık, çiftçilik, , el sanatları, vb.)
	Mülk geliri
	Transfer geliri (örn. işçi dövizleri, emekli maaşları, vb.)
	Söyleyemem.
	Diğer kaynak, lütfen belirtiniz:
Hane halkı başka kaynaklardan ek gelir veya mali yardım alıyor mu? (Birden fazla seçenek mümkündür)	Hanedeki akrabalar
	Hane dışındaki akrabalar
	Dini/ hayırsever
	Nakdi veya ayni hediyeler
	Tazminat
	Sosyal refah
	Hiçbiri
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Hane halkı herhangi bir ürün yetiştiriyor mu?	Evet/Hayır
Mahsul yetiştirmenin ana nedeni nedir?	Geçim (kendi tüketimi için)
	Yarı ticari (kısmen kendi tüketimi için ve kısmen satmak için)
	Ticari (satmak için)

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Hanenin hangi üyeleri bu faaliyete katılıyor?	(Cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış seçenekler olarak gruplar ekleyin - örneğin, erkek gençler, kadın gençler, hem erkek hem kadın gençler, erkek yetişkinler, kadın yetişkinler, vb.)
Geçim içinse, ürünleriniz size genel olarak bir şey kazandırıyor mu?	Yediğimiz gıdanın yarısından daha azı
	Yediğimiz yiyeceklerin yarısı
	Yediğimiz gıdaların yarısından fazlası
	Yediğimiz tüm yiyecekler
Bu sizin ana gelir kaynağınız mı?	Evet/Hayır
Ürünler yerleşim yeri içinde mi yoksa dışında mı yetiştiriliyor?	Yerleşim sınırları içinde
	Yerleşim sınırları dışında
Mahsuller sadece hane tarafından mı kullanılıyor yoksa diğer paylaşıyor mu?	Sadece haneler tarafından kullanılır
	Diğer hanelerle paylaşıldı
Hane halkı çiftlik hayvanı besliyor mu?	Evet/Hayır
Bu sizin ana gelir kaynağınız mı?	Evet/Hayır
Çiftlik hayvanı yetiştirmenin ana nedeni nedir?	Geçim (kendi tüketimi için)
	Yarı ticari (kısmen kendi tüketimi için ve kısmen satmak için)
	Ticari (satmak için)
Hanenin hangi üyeleri bu faaliyete katılıyor?	(Cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış seçenekler olarak gruplar ekleyin - örneğin, erkek gençler, kadın gençler, hem erkek hem kadın gençler, erkek yetişkinler, kadın yetişkinler, vb.)
Yetiştirdiğiniz hayvanlar genellikle size bir şey veriyor mu?	Yediğimiz gıdanın yarısından daha azı
	Yediğimiz yiyeceklerin yarısı
	Yediğimiz gıdaların yarısından fazlası
	Yediğimiz tüm yiyecekler

Çiftlik hayvanları yerleşim yeri içinde mi yoksa dışında mı tutuluyor?	Yerleşim sınırları içinde
	Yerleşim sınırları dışında
Çiftlik hayvanları sadece hane tarafından mı kullanılıyor yoksa diğer paylaşıyor mu?	Sadece haneler tarafından kullanılır
	Diğer hanelerle paylaşıldı
Hane halkı sık sık balık avlıyor mu (kabuklu balık avı dahil)?	Evet/Hayır
Bu sizin ana gelir kaynağınız mı?	Evet/Hayır
Balık tutmanızın ana nedeni nedir?	Geçim (kendi tüketimi için)
	Yarı ticari (kısmen kendi tüketimi için ve kısmen satmak için)
	Ticari (satmak için)
Hanenin hangi üyeleri bu faaliyete katılıyor?	(Cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış seçenekler olarak gruplar ekleyin - örneğin, erkek gençler, kadın gençler, hem erkek hem kadın gençler, erkek yetişkinler, kadın yetişkinler, vb.)
Balık tutmanın (kabuk avcılığı dahil) ana nedeni nedir?	Yediğimiz gıdanın yarısından daha azı
	Yediğimiz yiyeceklerin yarısı
	Yediğimiz gıdaların yarısından fazlası
	Yediğimiz tüm yiyecekler
Yaşam hattı hizmetleri ve hizmetlere erişim	
Sorular	Cevap
Su	
Hanenizin ana içme suyu kaynağı nedir?	Konut içine borulu
	Avluya/araziye boru döşendi
	Komşuya bağlı borulu
	Halka açık musluk/standpipe

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

	İyi korunmuş
	Korumalı kaynak
	Yağmur suyu
	Şişelenmiş su
	Korumasız kuyu
	Korumasız yay
	Küçük tanklı tanker kamyonu/arabası
	Açık yüzey suyu (örn. nehir, dere)
	Söyleyemem
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Bu suyun kalitesi nedir?	İyi (içmek için işlem yapmaya gerek yok)
	Ortalama (içme için arıtılması gerekir)
	Kötü (örneğin ishal gibi sağlık sorunlarına yol açar)
Suyu içmeden önce arıtıyor musunuz?	Evet/Hayır
(Evet ise) Suyu içmeden önce arıtıyor musunuz?	Haşlanmış
	Çamaşır suyu/klor eklenmiş
	Kumaştan süzölmüş
	Seramik, kum veya diğer filtreler
	Söyleyemem
	Diğer, lütfen belirtiniz:

İçme suyu elde etmek için ne kadar zaman harcamanız gerekiyor (g?	Tesislerde su
	30 dakikadan az
	30 dakika veya daha uzun
Su kaynağınız ne sıklıkla tükeniyor?	Asla
	Ayda bir kez
	Yılda bir kez
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Eviniz bir sayaca bağlı mı?	Evet, kendi sayacım
	Evet, ortak sayaç
	Hayır
Sanitasyon	
Hanenizin üyeleri genellikle ne tür bir temizlik tesisi kullanıyor?	Borulu kanalizasyon sistemine sifonlama/dökme sifonlama
	Fosseptik tankına sifon çekme/dökme
	Çukur tuvalete sifon/dökme sifon
	Havalandırılmalı iyileştirilmiş çukur (VIP) latrin
	Döşemeli çukur tuvalet
	Döşemesiz/açık çukursuz çukur tuvalet
	Kompost tuvalet
	Tesis yok (örn. çalılık, tarla, deniz, okyanus, kumsal, vb.)
	Diğer, lütfen belirtiniz:

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Bu sanitasyon tesisini kaç hane ile paylaşıyorsunuz?	Numarayı giriniz
Sanitasyon tesisinizin herhangi bir bakımı mu?	Evet/Hayır
Evet ise, lütfen açıklayınız	Metin ekle
Enerji ve pişirme yakıtları	
Eviniz elektriğe bağlı mı?	Evet, kendi sayacına bağlı
	Evet, ortak bir sayaca bağlı
	Hayır
	Diğer, lütfen belirtiniz
Yemek pişirmek için aşağıdakilerden hangisini kullanıyorsunuz? (Birden fazla cevap verilebilir)	Pişirme gazı
	Gazyağı
	Yakacak Odun
	Elektrikli soba
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Atık yönetimi	
Ev çöplerinizi genellikle nereye atıyorsunuz?	Nehir/dereye atın
	Kasaba/şehir belediyesinin sağladığı çöp kutusuna
	Çöplerimizi yakın
	Çöplerimizi gömün
	Yakın çevredeki çöplükler
	Diğer, lütfen belirtiniz:

Konut özellikleri	
Sorular	Cevap
Bu ev ne zaman inşa edildi?	(Yıl sayısını doldurmak için alan açın / aralık seçenekleri ekleyin)
Bu evi kiraliyor musun?	Evet/Hayır
Ev sigortanız var mı?	Evet/Hayır
Geliştirildi mi veya genişletildi mi?	Evet/Hayır
Bu yatırımın yaklaşık maliyeti ne kadardı?	Tutar ile doldurmak için açık alan
Bu yatırım esas olarak nasıl karşılandı?	Hane halkı tasarrufları
	Havaleler
	Bankadan alınan kredi
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Bu evde kaç oda var? (mutfaklar, yatak odaları ve banyolar dahil, ancak dış tuvaletler veya duvarsız yapılar hariç)	(Oda sayısını doldurmak için alan açın/aralık seçenekleri ekleyin)
Bu evde kaç ayrı yatak odası var?	(Oda sayısını doldurmak için alan açın/aralık seçenekleri ekleyin)
Evin iç zemini yapılmıştır?	Toprak/kum
	Mercan/çakıl taşları
	Ahşap plakalar
	Palmiye/bambu
	Parke veya cilalı ahşap
	Beton
	Seramik karolar
	Diğer, lütfen belirtiniz:

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Arazi kullanım hakkı	
Sorular	Cevap
Bu arazinin kime ait olduğunu biliyor musunuz?	(Ülkenin arazi türlerine göre seçenekleri giriniz)
Bu araziyi işgal etmek için arazi sahibi veya kiracı ile bir anlaşmanız var mı?	Evet, arazi sahibi ile
	Evet, kiracı ile birlikte
	Hayır
	Cevap veremiyorum
Arazi sahibi/kiracı ile yapılan bu anlaşmanın şekli nedir?	Resmi
	Gayri resmi (örn. arazi sahibi ile sözlü anlaşma)
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Lütfen anlaşma türünü belirtiniz	(Metinle doldurmak için alan açın)
Bu topraklarda yaşadığınız için herhangi bir ücret ödüyor musunuz?	Evet/Hayır
Sizden hiç arazinizi yeniden yerleştirmeniz veya satmanız istendi mi?	Evet/Hayır
(Evet ise) lütfen kim tarafından ve neden yapıldığını açıklayınız.	(Metinle doldurmak için alan açın)
Hane halkı bu araziden taşınma/çıkarılma konusunda güvensiz hissediyor mu?	Evet/Hayır
(Evet ise) lütfen kim tarafından ve neden yapıldığını açıklayınız.	(Metinle doldurmak için alan açın)
Burada yaşadığınız süre boyunca bu arazinin mülkiyeti veya kiralanması konusunda herhangi bir anlaşmazlık oldu mu?	Evet/Hayır
(Evet ise) bu arazi üzerinde başka kim hak iddia etti?	(Metinle doldurmak için alan açın)
Bu anlaşmazlık hala devam ediyor mu?	Evet/Hayır
(Hayır ise) bu anlaşmazlık nasıl çözüldü?	(Metinle doldurmak için alan açın)

Hassas durumdaki kişilerin (örneğin kadınlar, yerli halk) güvenli arazi kullanımına ve/veya arazi mülkiyetine sahip olmalarını engelleyen herhangi bir engel var mı?	Evet/Hayır
(Evet ise) lütfen açıklayınız:	(Metinle doldurmak için alan açın)
Cinsiyet, yaş, etnik köken, vs. temelinde bu hanehalkı üyelerinin araziye miras alırken mülkiyet güvenliğini sağlamalarını engelleyen herhangi bir engel var mı?	Evet/Hayır
(Evet ise) lütfen açıklayınız:	(Metinle doldurmak için alan açın)
İklim değişikliği ve afet riski	
Sorular	Cevap
Haneniz için iklimle ilgili en sorunlu tehlike nedir? ³¹	Aşırı sıcak
	Kuraklıklar (örneğin, evsel kullanım için su eksikliği, mahsullerin zarar görmesi)
	Taşkın (nehir)
	Sel (kıyı)
	Ani sel baskınları
	Toprak Kaymaları
	Fırtınalar/siklonlar
	Fırtına Dalgalanması
	Yağmur Fırtınası
	Vektör kaynaklı hastalıklar
	Su kaynaklı hastalıklar
	Tuzlu su girişi
Diğer, lütfen belirtiniz:	

³¹ Araçta yer alan iklim-tehlikeleri örnek olarak verilmiştir ve her bir özel bağlamla en ilgili tehlikeleri içerecek şekilde uyarlanmalıdır. Diğer tehlike türleri şunları : yoğun kar, sis, dolu, tuzlu su girişi, okyanus asitlenmesi, su kaynaklı hastalıklar, hava kaynaklı hastalıklar, vb.

VAKA ÇALIŞMASI 5

Mekânsal analiz

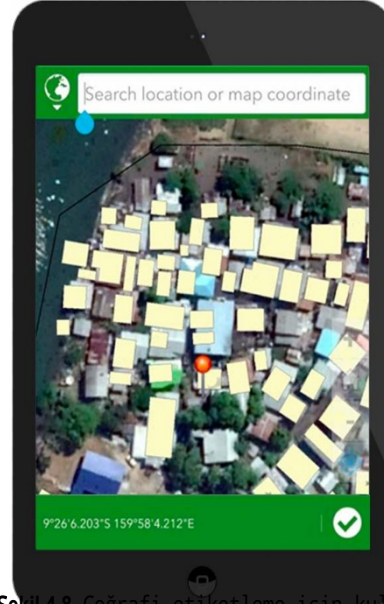
İklimle Dirençli Honiara Wind Valley (Honiara), Solomon Adaları

Honiara'da İklim Değişikliği Etkilerine ve Doğal Afetlere Karşı Kentsel Direncin Artırılması⁽³²⁾ Uyum Fonu projesinin bir parçası olarak, uygun yerel iklim eylemlerinin tasarlanması için beş gayri resmi yerleşim yeri için derinlemesine değerlendirmeler yapılmaktadır.

Mekânsal bilgiler değerlendirmelerin detaylandırılmasında kilit öneme sahiptir ve farklı yöntemlerle toplanmıştır. Hane halkı anketindeki mekansal veriler, 2-5 metre arasında bir doğrulukla mekansal veri sağlayan bir GARMIN GLO2 GNSS alıcısı ile Survey123 uygulaması kullanılarak toplanmıştır. Hanehalkı anketi, Cadasta Vakfı ile ortaklaşa olarak bu teknoloji paketinin pilot uygulaması olarak gerçekleştirilmiştir³³.

Yerel gençler, anketör olarak görev yapmak üzere eğitilmiş ve Wind Valley topluluğunda hane halkı anketini gerçekleştirmek için tabletler ve güvenlik ekipmanları sağlanmıştır. Anket uygulaması aracılığıyla yakalanan veriler, işlenmek üzere CBS platformunda hemen kullanılabilir hale geldi. Geopoint soruları, ekibin ankette evler, su kaynakları, tuvalet tesisleri ve diğer tesis türleri gibi belirli konumları yakalamasını sağladı. Anketin ardından bilgiler işlenerek toplum profili için ve çok çeşitli bilgiler sunan haritalar oluşturmak için kullanıldı. Örneğin, birden fazla hane tarafından paylaşılan veya sadece bir hane tarafından kullanılan sanitasyon tesislerinin konumunu gösteren haritalar (bkz. Şekil 4.9.).

Anket birkaç ayrılmıştır. Anket öncesi bölüm, anket yapılan gayriresmi yerleşim yeri ve onay süreci hakkında genel bilgiler. Diğer bölümlerde hane halkının özellikleri, geçim kaynakları, konut, kamu hizmetleri, arazi, iklim değişikliği ve afet riskleri ve konut stoku ile ilgili sorular yer almıştır. Ayrıca, tablet teknolojisinin kullanılması, ekibin coğrafi etiketli fotoğraflar çekmesini sağlayarak değerlendirme için değerli bilgiler sağlamıştır.

Şekil 4.8. Coğrafi etiketleme için kullanılan tablet teknolojisi

³² Proje, BM-Habitat tarafından Arazi, İskan ve Etüt Bakanlığı, Çevre, İklim Değişikliği ve Afet Yönetimi Bakanlığı ve Honiara Şehir Konseyi ortaklığında yürütülmektedir. Değerlendirme raporunda kullanılan jeo-uzamsal veriler Sağlık ve Tıbbi Hizmetler Bakanlığı (MHMS) tarafından sağlanan LIDAR veri setinden elde edilmiştir. Projeye bilimsel danışmanlık Avustralya RMIT Üniversitesi tarafından sağlanmıştır.

³³ Ho, S., Dias, Baptista, M. Lehmann, T. Wind Valley Topluluk Profili. BM-Habitat, Solomon Adaları Hükümeti, 2020.

İklim değişikliği ve afet riski	
Sorular	Cevap
Haleniz bu tehlikeden ne sıklıkla etkileniyor?	Haftada bir kez
	Ayda bir kez
	Yılda bir kez
	Her beş yılda bir
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Bu tehlikeden kaynaklanan etkiler aynı mı kalıyor yoksa daha da mı kötüleşiyor?	Daha da kötüye gidiyor
	Aynı kalmak
Eviniz için iklimle ilgili en sorunlu ikinci tehlike nedir? ³⁴	Aşırı sıcak
	Kuraklıklar (örneğin, evsel kullanım için su eksikliği, mahsullerin zarar görmesi)
	Taşkın (nehir)
	Sel (kıyı)
	Ani sel baskını
	Toprak Kaymaları
	Fırtınalar/siklonlar
	Fırtına Dalgalanması
	Yağmur Fırtınası
	Vektör kaynaklı hastalıklar
	Su kaynaklı hastalıklar

³⁴ Araçta yer alan iklim-tehlikeleri örnek olarak verilmiştir ve her bir özel bağlamla ilgili tehlikeleri içerecek şekilde uyarlanmalıdır. Diğer tehlike türleri şunları : yoğun kar, sis, dolu, tuzlu su girişi, okyanus asitlenmesi, su kaynaklı hastalıklar, hava kaynaklı hastalıklar, vb.

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

	Tuzlu su girişi
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Haleniz bu tehlikeden ne sıklıkla etkileniyor?	Haftada bir kez
	Ayda bir kez
	Yılda bir kez
	Her beş yılda bir
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Bu tehlikeden kaynaklanan etkiler aynı mı kalıyor yoksa daha da mı kötüleşiyor?	Daha da kötüye gidiyor
	Aynı kalmak
Eviniz için iklimle ilgili en sorunlu üçüncü tehlike nedir? ³⁵	Aşırı sıcak
	Kuraklıklar (örneğin, evsel kullanım için su eksikliği, mahsullerin zarar görmesi)
	Taşkın (nehir)
	Sel (kıyı)
	Ani sel baskınları
	Toprak Kaymaları
	Fırtınalar/siklonlar
	Fırtına Dalgalanması
	Yağmur Fırtınası
	Vektör kaynaklı hastalıklar
Su kaynaklı hastalıklar	

³⁵ Araçta yer alan iklim-tehlikeleri örnek olarak verilmiştir ve her bir özel bağlamla en ilgili tehlikeleri içerecek şekilde uyarlanmalıdır. Diğer tehlike türleri şunları : yoğun kar, sis, dolu, tuzlu su girişi, okyanus asitlenmesi, su kaynaklı hastalıklar, hava kaynaklı hastalıklar, vb.

	Tuzlu su girişı
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Haleniz bu tehlikeden ne sıklıkla etkileniyor?	Haftada bir kez
	Ayda bir kez
	Yılda bir kez
	Her beş yılda bir
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Bu tehlikeden kaynaklanan etkiler aynı mı kalıyor yoksa daha da mı kötüleşiyor?	Daha da kötüye gidiyor
	Aynı kalmak
Seçilen tehlikelerden hanehalkı için ne gibi sorunlara yol açıyor? (ilk 3'ü seçin)	Gelir elde etme yeteneği üzerindeki etki
	Mahsuller üzerindeki etkisi
	Balıkçılık üzerindeki etkisi
	Mülke verilen hasar
	Fiziksel sağlık üzerindeki etki (örn. yaralanma, hastalık veya ölüm)
	Ruh sağlığı üzerindeki etki (örn. anksiyete, depresyon)
	Toplum ilişkileri üzerinde olumsuz etkiler
	Geçici yer değiştirme
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Haleniz şu anda bu etkilere nasıl karşılık veriyor?	(Metinle doldurmak için alan açın)
Halenizin iklimle ilgili diğer tehlikeler nelerdir? ³⁶	Aşırı sıcak
	Kuraklıklar (örneğin, evsel kullanım için su eksikliği, mahsullerin zarar görmesi)
	Taşkın (nehir)

³⁶ Araçta yer alan iklim-tehlikeleri örnek olarak verilmiştir ve her bir özel bağlamla en ilgili tehlikeleri içerecek şekilde uyarlanmalıdır. Diğer tehlike türleri şunları : yoğun kar, sis, dolu, tuzlu su girişı, okyanus asitlenmesi, su kaynaklı hastalıklar, hava kaynaklı hastalıklar, vb.

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

	Sel (kıyı)
	Ani sel baskınları
	Toprak Kaymaları
	Fırtınalar/siklonlar
	Fırtına Dalgalanması
	Yağmur Fırtınası
	Vektör kaynaklı hastalıklar
	Su kaynaklı hastalıklar
	Tuzlu su girişi
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Bu etkilere yanıt vermek için genellikle nereden yardım alırsınız?	Aile üyeleri
	Yakın komşular
	Topluluk grupları
	Şef / toplum lideri
	Belediye Meclisi
	Ana il
	STK'lar
	Ulusal hükümet
	Hiçbiri
Diğer, lütfen belirtiniz:	

Değişen iklime hazırlanmak için nereden yardım alırdınız?	Aile üyeleri
	Yakın komşular
	Topluluk grupları
	Şefler
	Belediye Meclisi
	Ana il
	STK'lar
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Hanenizi etkileyen diğer tehlike türleri nelerdir?	Deprem
	Tsunami
	Volkan
	Kirlilik
	Salgın Hastalıklar
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Bu afete hazırlık ile ilgili bir sorudur: aşağıdaki ifadelerden hangileri haneniz için doğrudur? (birden fazla cevap mümkündür)	SMS uyarıları, radyo , topluluk bildirim sistemleri aracılığıyla erken uyarı sistemlerine erişimimiz var.
	Telsiz uyarıları aracılığıyla erken uyarı sistemlerine erişimimiz var
	Toplum bildirim sistemleri aracılığıyla erken uyarı sistemlerine erişimimiz var.
	Evimiz ya da yerleşim yerimiz için bir tahliye planımız var.
	Resmi belediye meclisi veya bölge düzeyinde afet riskini azaltma ağlarına bağlıyız.
	Bunların hiçbiri
	Diğer, lütfen belirtiniz:

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Sorunlar, ihtiyaçlar ve güçlü yönler	
Sorular	Cevap
Problemler	
Günlük hayatınızda karşılaştığınız başlıca sorunlar nelerdir ve bu üstesinden gelmek için neye ihtiyaç duyarsınız? (ilk 3'ü seçin)	İstihdam/gelir eksikliği
	Mahsuller başarısız oldu
	Hayvancılık sorunları
	Balıkçılık sorunları
	Yiyecek eksikliği
	Suç Mağduru
	Eğitim eksikliği
	Hastalıklar/sağlık
	Temiz su eksikliği
	Yeterli drenaj eksikliği
	Yeterli sanitasyon eksikliği
	Elektrik eksikliği
	Katı atık yönetimi eksikliği
	Kötü yol altyapısı
	Zayıf hareketlilik
Doğal kaynakların eksikliği	
Diğer, lütfen belirtiniz:	

İhtiyaçlar	
Evinizin özelliklerini , yardıma ihtiyaç başlıca şeyler nelerdir?	Daha kaliteli konut malzemeleri
	Konutların iyileştirilmesi için finansmana erişim
	Konutları iyileştirmek için daha iyi beceriler
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Mahsullerinizi düşündüğünüzde, yardıma ihtiyaç başlıca şeyler nelerdir?	Daha iyi mahsuller
	Daha iyi sulama
	Olası etkiler ve teknikler konusunda daha iyi eğitim/öğretim
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Yaşam hattı düşündüğünüzde, yardıma ihtiyaç başlıca şeyler nelerdir?	Daha kaliteli su
	Daha kaliteli sanitasyon
	Daha iyi drenaj sistemi
	Daha iyi katı atık yönetimi
	Elektriğe daha iyi erişim
	Telekomünikasyona daha iyi erişim
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Evinizi ve arazi kullanımınızı düşündüğünüzde, yardıma ihtiyaç başlıca şeyler nelerdir?	Daha güvenli arazi kullanımı
	Adil çatışma çözüm süreçlerine erişim
	Arazi bilgilerine erişim
	Diğer, lütfen belirtiniz:

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Güçlü Yönler	
Evinizde şu kişiler var mı?	İnşaat faaliyetlerinde çalışmak / çalışmış olmak
	İnşaat alanında herhangi bir / temel beceriye sahip olmak (örneğin, marangozluk, betonarme, sıhhi tesisat, elektrik)
	Toplum örgütlenmesi yapmış olmak
	Çevre yönetimi faaliyetleri (örn. ağaç dikme, drenaj kazma)
	Bilgisayar kullanımı konusunda deneyim sahibi olmak
	Ev dışında herhangi bir şey için para yönetme deneyimine sahip olmak (örneğin, küçük bir işletme)
	Çiftçilik, bahçecilik veya hayvan yetiştiriciliği konusunda deneyim sahibi olmak
	Çocuk bakımı deneyimine sahip olmak (örneğin, aile dışı çocuklara bakmak).
	İnsanları yönetme konusunda deneyim sahibi olmak (örneğin, bir işyerinde)
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Bu hanede bu alanlardan herhangi birinde bir toplumsal iyileştirme projesinde gönüllü olarak çalışmak isteyen biri var mı?	Evet/Hayır
Ücret almayan bir gönüllülük durumunda, yine de ilgilenir miydiniz?	Evet/Hayır
(Evet ise) hangi alanlarda çalışmak istersiniz?	İnşaat
	Marangozluk
	Çiftçilik, bahçecilik veya hayvan yetiştiriciliği
	Yönetim
	Topluluk organizasyonu, topluluk irtibatı, sorun giderme
	Diğer, lütfen belirtiniz:

VAKA ÇALIŞMASI 6

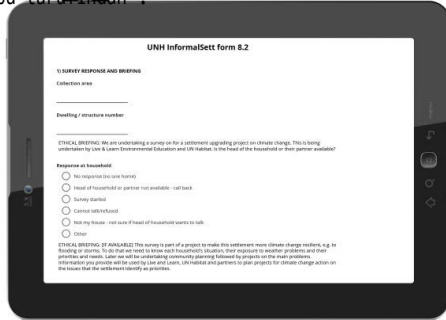
Hanehalkı Anketi

Fiji Dirençli Gayri Resmi Yerleşimler Hassasiyet Değerlendirmeleri ve COVID-19

UN-Habitat tarafından uygulanan ve AF tarafından finanse edilen Fiji'de *İklim Değişikliği ve Afet Risklerine Karşı Yüksek Hassasiyete Sahip Gayri Resmi Kentsel Yerleşimlerin Dayanıklılığının Artırılması* projesi, dört kentsel alanda 16 gayri resmi yerleşimi hedeflemektedir. Toplum temelli VRA'lar, toplum ölçeğinde istişareler ve hane halkı anketlerinin bir karışımını kullanmaktadır.

Hanehalkı anketi, farklı geçmişlere sahip çok kültürlü bir ekip tarafından tasarlanmış ve Fiji programının ihtiyaçlarına uyacak şekilde birkaç adımda geliştirilmiştir. Platform olarak bir açık kaynak (Kobo Toolbox) kullanılmıştır. Tabletlere yüklendikten sonra, seçilen bazı hanelerde pilot uygulaması yapılmıştır.

Topluluk liderleri, saha çalışması öncesinde ve sırasında toplulukları harekete geçirerek araştırmayı her şekilde desteklemiştir. Araştırma, üniversite öğrencilerinden oluşan 6 ekip halinde organize edilen 12 kişilik bir gönüllü grubu tarafından .

Şekil 4.10. Tablet teknolojisi

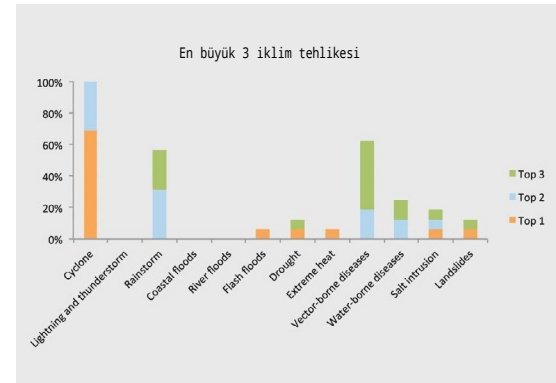

Anket
© BM-Habitat

Programın toplumsal cinsiyete odaklanması (transseksüel toplumlar ve gençler gibi özellikle hassas gruplara özel bir dikkat gösterilerek) ekip kompozisyonuna da yansımıştır (projenin başından itibaren faktörler dengesi dikkatle değerlendirilmiştir).

Deneyim çok olumluydu ve gönüllülerin farklı geçmişleri ve yaşları ilginç ve çok verimli kanıtladı ve farklı bakış açıları getirerek araştırmacının sonuçlarını zenginleştirdi.

Hane halkı anketi, ailelerin sorular ve gönüllülerle yapılan tartışmalar yoluyla hassasiyetlerini anlamalarını sağlayan bir farkındalık yaratma aracı olarak hizmet etmiştir. Anket sırasında ana hedefleri ve beklenen çıktıları içeren, benimsenen çevresel ve sosyal koruma önlemlerini gösteren proje broşürleri dağıtılmıştır.

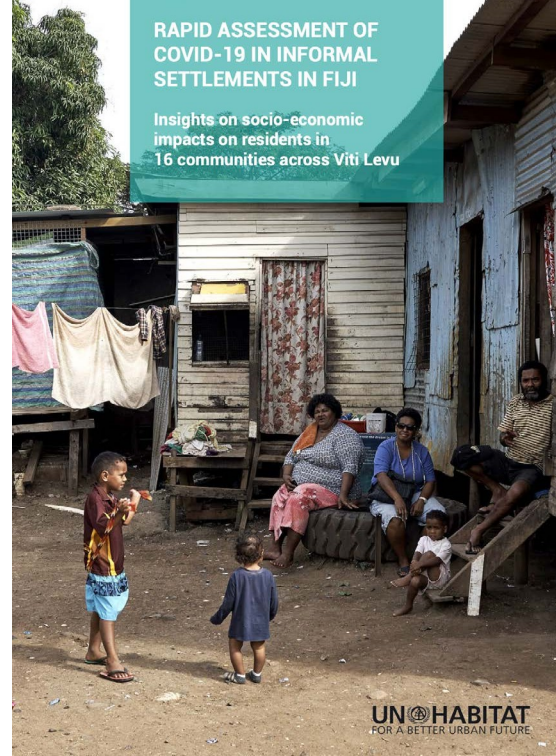
Şekil 4.11. Fiji'deki gayri resmi bir yerleşim yerinde yapılan hanehalkı anketi analizinden bir parça

Fiji Hükümeti COVID-19 nedeniyle ulusal acil durum ilan ettiğinde, 16 gayri resmi yerleşim yerinde topluluk iklim eylem planlama süreci devam ediyordu. Tropikal Siklon (TC) Harold'un Fiji'de karaya çıkmasının ardından, COVID-19 ve TC Harold'a yönelik çifte müdahaleyi yönetmek için eş zamanlı bir ulusal olağanüstü hal uygulanmıştır.

Bu sırada, iklim değişikliği kırılganlık değerlendirmeleri için hane halkı düzeyinde veri toplama çalışmaları tamamlanmış ve topluluk profilleri halinde derlenmişti. Verilerin kapsamlı, güncel ve Fiji'deki dört şehirdeki örnek toplulukları kapsadığı göz önüne alındığında, UN-Habitat'ın ülke genelinde 70'ten fazla yerleşimi kapsayan hızlı COVID-19 müdahalesini bilgilendirmek için sağlam bir temel oluşturdu. Ayrıca, bu yerleşimlerde karşılaşılan en kritik sorunlardan bazılarının (örneğin, yetersiz sanitasyon, el yıkama istasyonlarına erişim eksikliği, aşırı kalabalık, vb.)

Hızlı COVID-19 müdahalesinin başlangıcının bir parçası olarak, hedeflenen 16 kayıt dışı yerleşim yerinde COVID-19'un sosyo-ekonomik etkisini tam olarak anlamak için ek bir hızlı değerlendirme gerçekleştirilmiştir (bkz. Şekil 4.10.). Buna ek olarak, karantina ve buna bağlı hareket kısıtlamalarına rağmen COVID-19 müdahalesinin iletişimini ve koordinasyonunu kolaylaştırmak için 70 hedef toplulukta topluluk liderleri, topluluk temsilcileri ve gruplar belirlenmiştir.

Toplanan verilere göre, hanelerin yüzde 84'ü gelir kaybı yaşadığını bildirmiş, katılımcıların yüzde 82'si pandemi sırasında TC Harold'dan etkilenmiş ve kayıt dışı yerleşim yerlerindeki mevcut kırılganlıklara katkıda bulunmuştur³⁷. AF projesi kapsamındaki HHS'den ve Hızlı COVID-19 Değerlendirmesinden elde edilen bilgiler, COVID-19'un Fiji'deki Sosyo-Ekonomik Etki Değerlendirmesine de katkıda bulunmuştur³⁸.

Şekil 4.12. BM-Habitat'ın Fiji'deki Gayri Resmi Yerleşimlerde COVID-19 için Hızlı Değerlendirmesi

³⁷ BM-Habitat. (2020). Fiji'deki kayıt dışı yerleşimlerin Hızlı Değerlendirmesi. COVID-19 salgını ve kayıt dışı yerleşim yerlerinde yaşayanlar üzerindeki etkisi.

³⁸ UNDP. (2020). Fiji'de COVID-19'un Sosyo-Ekonomik Etki Değerlendirmesi | Pasifik'te UNDP. Erişim adresi: <https://www.pacific.undp.org/content/pacific/en/home/library/socio-economic-impact-assessment-of-covid-19-in-fiji.html>

4.3.6. Hane seviyesi: Barınak değerlendirmesi

Barınak değerlendirmesi, barınağın genel durumu, inşaat teknikleri ve toplumda kullanılan malzeme türleri hakkında bilgi sağlar. Bu, inşaat türlerinin ve tekniklerinin bağlamın iklimle ilgili risklerine göre yeterliliğinin değerlendirilmesine yardımcı olacaktır. Bu verilerin toplanması genel katılımcı sürece entegre edilecek ve barınak güvenliği konularında farkındalık yaratacaktır. Ayrıca, toplum tarafından geliştirilmiş olabilecek dayanıklı inşaat tekniklerinin belirlenmesine de yardımcı olacaktır.

Barınak değerlendirmesi

BARINAK DEĞERLENDİRMESİNİN YAPILMASI

1. Planlayın ve hazırlanın:

- Bu değerlendirmenin teknik odağı göz önüne alındığında, inşaat uzmanları (örn. mimarlar, mühendisler) tarafından hazırlanmalı ve yürütülmelidir.
- İnşaat malzemeleri, saha özellikleri ve koşulları hakkında genel bilgi toplayan temel bir değerlendirme yapılabilir (bkz. Araç VRA 13).
- Değerlendirmenin ayrıntı düzeyine ve hususlara karar verin.
- Hangi barınakların değerlendirileceğine karar verin. Bu değerlendirme toplumdaki tüm barınaklar için yapılabileceği gibi, özellikle hassas bölgelerde bulunan veya saha araştırması sırasında tehlikeli durumda olduğu tespit edilen barınaklar için de yapılabilir.

2. Değerlendirmenin yürütülmesi

- Değerlendirmeyi yürütmek için tabletlerin kullanılması, verilerin toplanma ve analiz edilme biçimine büyük ölçüde fayda sağlayabilir. Tablet kullanılacaksa, değerlendirme ekibi anketin nasıl kurulacağı ve bilgilerin nasıl toplanacağı konusunda eğitilmelidir.

CBS ve drone görüntüleri, planlama süreçlerini bilgilendirebilecek ayrıntılı mekansal veriler sağlamak için değerlendirmeyle birleştirilebilir.

Fiji'de Barınak
© BM-Habitat/Begoña Peiró

Myanmar'da Barınak
© BM-Habitat/Liam Fee

SAVUNMASIZLIK & RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Araç **VRA 15** Barınak değerlendirme

Barınak Değerlendirmesi	
Aspect	Cevap
Kat sayısı	(Kat sayısını doldurmak için metin alanını açın)
Çatı: ana malzeme (çatının %50'sinden fazlası)	Ahşap
	Metal
	Geleneksel malzemeler (örn. saz / palmiye yaprakları)
	Çadır / muşamba
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Çatı durumu	Zayıf
	Adil
	Ortalama
	İyi
	Mükemmel
Dış duvarlar ana malzeme (çatının %50'sinden fazlası)	Ahşap
	Metal
	Beton bloklar
	Tuğlalar
	Geleneksel malzemeler (örn. saz, bambu)
	Çadır / muşamba
	Diğer, lütfen belirtiniz:

Dış duvarların durumu	Zayıf
	Adil
	Ortalama
	İyi
	Mükemmel
Evin ayakları var mı?	Evet/Hayır
(Evet ise) Dikmelerin ana malzemesi (%50'sinden fazlası)	Ahşap
	Beton
	Diğer, lütfen belirtiniz:
Ev katının zemin seviyesinden yüksekliği	0,5 metre
	0,5-1 metre
	1-1,5 metre
	1,5 metrenin üzerinde
Evin inşa edildiği alanın eğimi	Düşük (çoğunlukla düz)
	Orta
	Yüksek (yukarı çıkmak büyük çaba gerektirir)

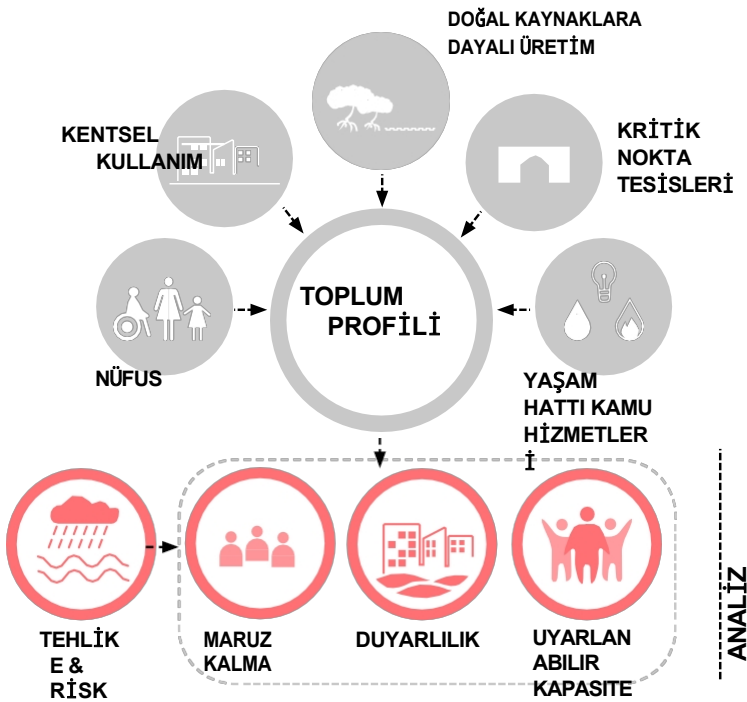
Bina yapım teknikleri ve malzemeleri coğrafi bölgeler arasında büyük farklılıklar gösterebilir. Örneğin, kıyı köylerinde kazıklar üzerine inşa edilmiş evler yaygın olabilir. Barınak değerlendirmesi, örneğin kazıkların malzemeleri, yüksekliği vb. hakkında bilgi içerecek şekilde bağlamsallaştırılmalıdır. Benzer şekilde, yerel mimari de mevcut olduğunda değerlendirmeye yansıtılabilir. Afete yatkın bölgelerdeki yerel yapı teknikleri, etkileri en aza indirmek için uzun yıllar boyunca geliştirilen önlemleri içermeye eğilimindedir. Bu yapı teknikleri ve yerel malzemelerin kullanımı, toplulukların direncini güçlendirmek için birçok fırsat sunarken, maliyetlerin düşürülmesi, toplum tarafından kabul edilebilirlik, karbon emisyonlarının azaltılması gibi başka faydalar da sağlayabilir. Bunlar, eylem planlaması ve tasarım aşamasında dikkate alınabilmeleri için değerlendirme sırasında yakalanabilir.

4.5. Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması

Önceki adımlar sırasında toplanan veriler analizlerin geliştirilmesini destekleyecektir. Bölüm 2'de vurgulandığı gibi, uluslararası kabul görmüş metodolojilerle uyumlu olarak, VRA dört temel bileşeni analiz eder: iklimle ilgili tehlike özellikleri (riskler dahil), maruziyet, hassasiyet ve uyum kapasitesi.

Ekip, analiz ve yorumlamaya geçmeden önce ana bulguları toplulukla birlikte doğrulamak isteyebilir. Ayrıca, veri toplama ve analiz etmenin yinelenmeli bir süreç olduğu ve muhtemelen birkaç tur gerektireceği unutulmamalıdır. Analiz sırasında herhangi bir eksiklik tespit edilirse, ekibin daha fazla veri toplaması gerekebilir (örneğin, ek OGG'ler düzenleyerek, kilit bilgilendiricilerle görüşerek, vb.) Veriler hem topluluk hem de hane düzeyinde toplanıyorsa, analiz için bu iki düzey arasındaki karşılıklı ilişki de dikkate alınmalıdır. Hane düzeyinde toplanan veriler, topluluk düzeyini anlamak için bir araya getirilebilir (örneğin, hanelerin %20'sinin sanitasyona erişimi yoktur) ve topluluk düzeyinde toplanan veriler de hane düzeyindeki bağlamın anlaşılmasına yardımcı olabilir. Daha önce de belirtildiği gibi, VRA'nın daha geniş bağlamında bu bölümde açıklanmayan (bkz. Ek 6) ve farklı alanlardan uzmanlardan oluşan bir ekip tarafından gerçekleştirilebilecek başka veri toplama yöntemleri ve ilgili analizler de bulunmaktadır.

Analiz, kilit alanlar aracılığıyla toplanan hassas sistemlere ilişkin spesifik bilgileri içerecektir. Bunlar belirli insan gruplarına (örneğin sele eğilimli bir bölgede yaşayan sakinler), altyapıya (örneğin sık sık suyla dolan yollar), ekosistemlere (örneğin bozulan mangrov alanları) vb. atıfta bulunabilir. Kırılabilirliğin mekânsal boyutu da süreç boyunca tanımlanmış ve analiz edilmiş olacaktır. İklim değişikliği ve iklimle ilgili tehlikelerle etkileşim halinde olan sosyo-ekonomik, altyapı ve ekosistemlerdeki altta yatan kırılabilirlikler, risk seviyelerinin artmasına neden olacaktır. IPCC 5. Değerlendirme Raporu'ndaki kırılabilirlik, maruziyet ve tehlikenin etkileşiminden kaynaklanan risk kavramsallaştırmasını takiben (Şekil 1.1.), belirlenen kilit alanlar için risk seviyesi değerlendirilecektir.

Tehlike analizi: İklimle ilgili fiziksel olaylara veya eğilimlere ve bunların fiziksel etkilerine bakar. İklim değişikliği projeksiyonlarına dayanarak bu tehlikelerin mevcut risk düzeyini ve gelecekte beklenen etkilerini araştırır.

Maruziyet analizi: Olumsuz etkilenebilecek yerlerde ve ortamlarda bulunan unsurları (örneğin, insanlar, geçim kaynakları, türler veya ekosistemler, hizmetler, vb. Maruziyetin mekânsal boyutunun anlaşılması önemli olacaktır. Maruziyet haritalaması bu süreci destekleyecektir.

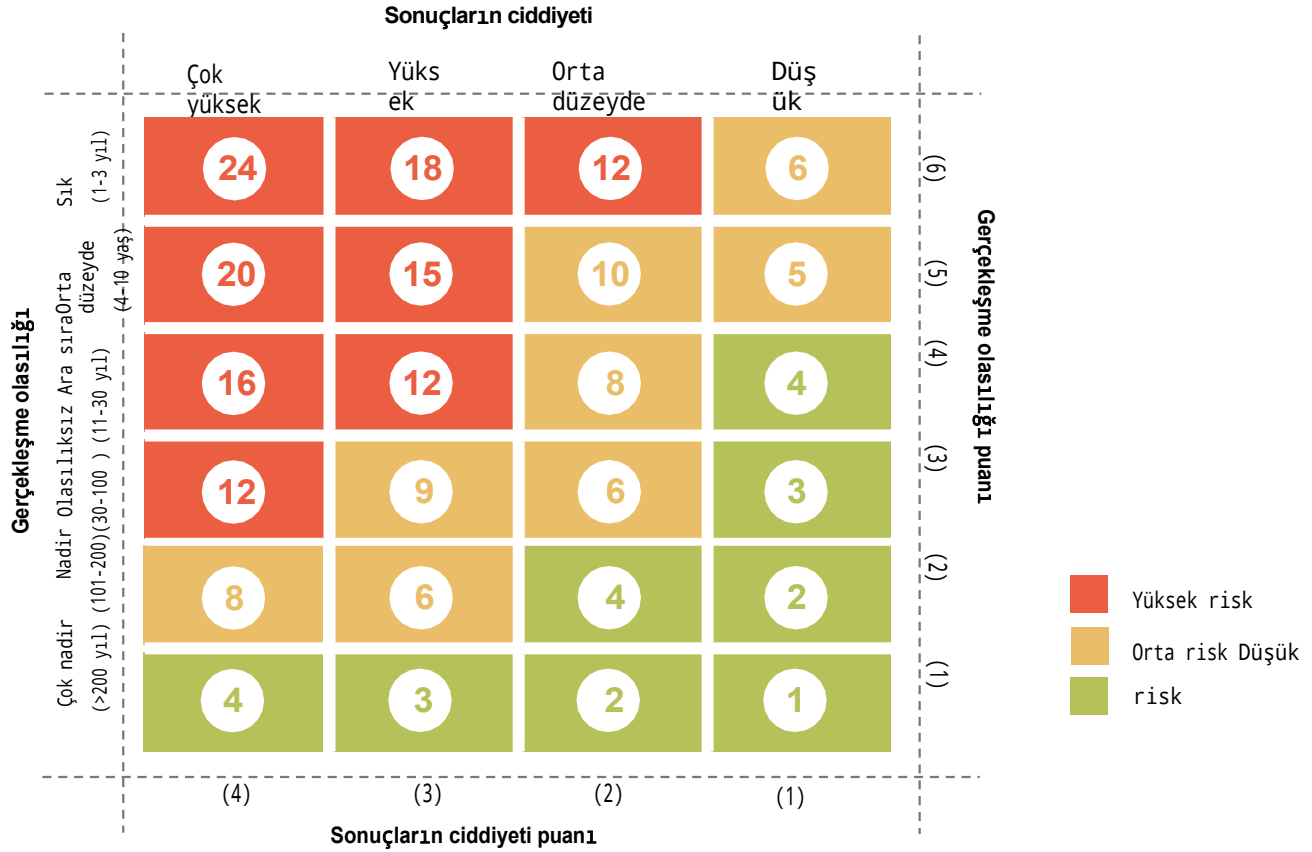
Hassasiyet analizi: Bir sistemin veya türün iklim değişikliği veya değişiminden olumsuz veya faydalı olarak etkilene derecesini değerlendirir.

Adaptif kapasite analizi: Sistemlerin, kurumların, insanların ve diğer organizmaların potansiyel hasara uyum sağlama, fırsatlardan yararlanma veya sonuçlara karşılık verme kabiliyetlerini değerlendirir.

Şekil 4.13. Güvenlik Açığı ve Risk Değerlendirmesine genel bakış: Analiz

Araç VRA 16 Risk seviyesi

VRA 16 aracı, sonuç puanlarının olasılığı ve ciddiyetine dayalı olarak risk seviyesini belirlemek için kullanılabilir. Sarı ve kırmızı renkteki alanlar AP sırasında önceliklendirilmelidir (kırmızı en kritik olanıdır)³⁹.

4.6. Hassasiyet ve Risk Değerlendirme Raporu

Tüm analizler tamamlandığında, uzman ekip bunları VRA raporunda belgeleyecektir (VRA raporu için raporlama formatı Ek 3'te özetlenmiştir). Daha önce de belirtildiği gibi, toplumun karşılaştığı en önemli iklim tehlikeleri ve ilgili etkiler, iklim değişikliğinden en çok etkilenmesi beklenen hassas nüfus grupları (örneğin, yoksullar, yaşlılar, gençler, kronik hastalığı olanlar, işsizler, vb. Bu bilgiler uyum eylemlerinin önceliklendirilmesine yardımcı olacaktır.

VRA'nın sonuçları toplum temelli AP süreci için başlangıç noktası olacaktır. Bunlar VRA raporunda özetlenecektir. Değerlendirmenin kapsamlılığı ve karmaşıklığı göz önüne alındığında, AP aşamasına geçmeden önce ekip, AP aşamasında topluma sunulacak bilgileri seçebilir ve bunları kolayca iletebilecek mesajlara dönüştürebilir.

³⁹ İklim tehditlerini puanlamak için kullanılabilecek risk matrisi örneği. BM-Habitat'ın *İklim Değişikliği için Planlama, Stratejik, Değerlere Dayalı Bir Yaklaşım* adlı çalışması da benzer bir araç içermektedir, s.54. <https://unhabitat.org/books/planning-for-climate-change-a-strategic-values-based-approach-for-urban-planners-cities-and-climate-change-initiative/> adresinden temin edilebilir.

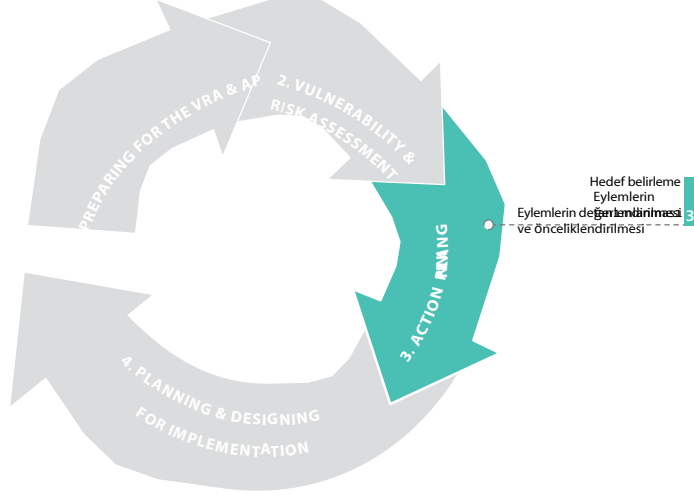
5

EYLEM PLANLAMASI

EYLEM PLANLAMASI

5.1. Eylem Planlaması

VRA'nın ardından, bu kılavuzda açıklanan sürecin üçüncü aşaması AP Aşamasıdır⁴⁰.

Şekil 5.1. Aşama diyagramı: Eylem Planlama

AP'nin temel amacı, toplulukları, kalkınmalarını sağlarken iklim değişikliğine karşı dirençlerini güçlendirecek topluluk temelli müdahaleleri belirlemeleri için güçlendirmektir. Ana odak topluluk düzeyinde olmasına rağmen, yerleşimlerin daha büyük sistemler içinde mekânsal ve sosyal entegrasyonunun teşvik edilmesi, iklim direncinin artırılmasında kilit öneme sahiptir (özellikle kayıt dışı yerleşimlerde). Belirlenen eylemler yerleşim sınırlarının ötesine geçebilir.

Ana odak noktası iklim değişikliğine karşı dayanıklılığı artıracak eylemlerin belirlenmesi olsa da, mevcut kalkınma eksikliklerinin toplumların iklim değişikliğine karşı kırılganlığını artırdığını kabul etmek önemlidir. Bu sorunları ele almak için eylem planı, sürdürülebilir kalkınmanın ortak faydalarını sunarken iklim direncini artıran eylemlere öncelik vermeyi amaçlamaktadır. Gayri resmi yerleşimler bağlamında topluluk düzeyinde iklim direncinin artırılması, uyum kapasitesinin geliştirilmesini ve SKH'lerin birçoğunda ilerleme kaydedilmesini sağlar. Bu aşamada ve tüm süreç boyunca, kadınlar, gençler, çocuklar, yaşlılar veya özellikle tehlikeli yerlerde yaşayan insanlar gibi hassas durumdaki kişilere özel dikkat gösterilmelidir.

Eylem planlama aşaması dört adımdan oluşmaktadır: (1) İklim değişikliği sorunlarının teyit edilmesi ve tanımlanması; (2) Bu sorunların hedeflere dönüştürülmesi; (3) Hedeflere dayalı eylemlerin tanımlanması; ve (4) Belirlenen eylemlerin değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi. Bu adımlar, hedef topluluklarda farklı faaliyetler aracılığıyla katılımcı bir şekilde gerçekleştirilecek ve bir veya birkaç çalıştayın parçası olarak düzenlenebilecektir.

Şekil 5.2. Eylem Planlama süreç akışı

⁴⁰ Uygulanan metodoloji büyük ölçüde İklim Değişikliği için Planlama Kılavuzu ve Aracı belgelerinde açıklanan sürece dayanmaktadır. Çevrimiçi olarak mevcuttur: <https://unhabitat.org/books/planning-for-climate-change-a-strategic-values-based-approach-for-urban-planners-cities-and-climate-change-initiative/>

Eylem planının tanımlanması süreci, müdahalenin ölçeği, toplulukların büyüklüğü veya dahil olan yerleşimlerin sayısı gibi bir dizi faktörden etkilenecektir. Yaklaşım esnek olmalı ve kolaylaştırıcılar sistemi bir topluluktan diğerine uyarlamaya hazır olmalıdır. Dikkate gereken bazı pratik hususlar, coğrafi olarak birbirine yakın toplulukların zaman ve maliyet verimliliği için kümelenebileceğidir. Bazı durumlarda ekip, AP aşamasına başlamadan önce projedeki tüm yerleşim yerleri için VRA'ları gerçekleştirmeye karar verebilir. Atölye çalışmaları saha ekipleri tarafından 1-2 gün boyunca uygulanabilir ve yerel dilde kolaylaştırılmalıdır. Katılımcı sayısı büyük ölçüde değişebilir, ancak yaş, cinsiyet ve uygun olduğu durumlarda etnik köken açısından temsili bir örneklem olarak seçilmelidir.

5.2. Sorunlardan eylemlere

Bu bölüm, VRA'da tespit edilen konuların belirlenmesine ve teyit edilmesine, bu konuların hedeflere dönüştürülmesine olanak sağlayacaktır. Bu bölümde açıklanan katılımcı yaklaşımlar, eylem planlama sürecinin toplumun değerleri tarafından yönlendirilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Aşağıdaki bölümlerde üç adım açıklanmaktadır. Her bir adımı ayrıntılı olarak açıklamadan önce, atölye çalışmalarının nasıl kolaylaştırılacağına ilişkin bilgiler aşağıda verilmektedir:

Sorunlardan eylemlere

FAALİYETİN KOLAYLAŞTIRILMASI

- Yer: Oturum için uygun bir toplantı mekanı seçin, tercihen çok sayıda katılımcıyı alabilecek kadar geniş bir kapalı alan.
- Topluma sunmak üzere VRA'nın temel bulgularının ve haritalarının bir özetini hazırlayın.
- Önemli teknik konuları ve çözümleri gözlemek, bilgilendirmek ve tavsiyelerde bulunmak için teknik danışmanlar bu süreç boyunca sürece dahil edilmelidir.
- Malzeme ve ekipman hazırlayın: yazı , yapışkan notlar, keçeli kalem, büyük formatlı kağıtlar, vb.
- Bilgilendirmenin bir parçası olarak, faaliyetin başında aşağıdaki hususlar açıklanmalıdır:
 - > Katılım zorunlu değildir
 - > Toplulukların AP'nin amaçlarını, hedeflerini ve süreçlerini tam olarak anlamalarını sağlamak ve toplulukların beklentilerini net bir şekilde ileterek yönetmek için projeye giriş. Bu, uyumsuz beklentileri ve potansiyel çatışmaları önlemek içindir.
 - > Oturumun amacını ve beklenen çıktıları açıklayın.
 - > Projeler, topluluk tarafından kabul edilen önceliklere dayanacak ve mümkün olan en geniş ölçüde topluluk tarafından uygulanacaktır. İklim direncinin güçlendirilmesine odaklanıldığından, buna katkıda bulunacak toplumsal kalkınma önceliklerine öncelik verilecektir.

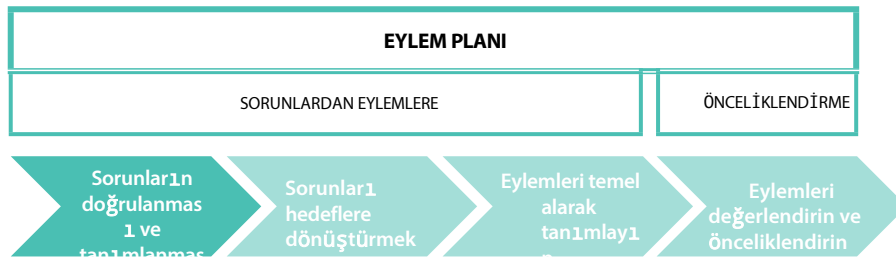
Sorunları eyleme dönüştürmek üç adımda gerçekleştirilebilir:

- 1 Sorunların teyit edilmesi ve tanımlanması**
Kolaylaştırıcı, VRA'nın temel bulgularını sunacak, topluluktan bunları teyit etmelerini isteyecek ve ilgili olabilecek herhangi bir konuyu gündeme getirmeleri için onları teşvik edecektir. Hassasiyetlerin sektörler/anahtar alanlar halinde gruplandırılarak veya bir harita üzerinde mekansal olarak tanımlanarak sunulması, eylem belirleme sürecine rehberlik edecek bir yapı oluşturulmasına yardımcı olacaktır.
- 2 Hedeflerin belirlenmesi**
Katılımcı sayısına bağlı olarak, katılımcılar gruplara ayrılabilir veya bireysel olarak hedeflerini yazmaları istenebilir. Daha sonra bunlar tüm katılımcılarla tartışılabilir. Grup, paylaşılan hedeflere işaret ederek ve bunların ortak vizyonu geliştirip geliştirmediğini vurgulayarak.
- 3 Eylemlerin tanımlanması**
Katılımcılardan, bu eylemlerle ilgili olası ortak faydaları düşünerek, önceden belirlenmiş hedeflerle ilgili iklim direncini güçlendirme seçenekleri önermeleri istenebilir. Tüm eylemler kaydedilecek ve kolaylaştırıcılar bunları toplulukla birlikte gözden geçirebilecektir. Bu noktada, iklimle ilgili olmayan eylemler daha sonra değerlendirilmek üzere bir kenara bırakılacaktır.

Süreci desteklemek amacıyla, teknik ekip çalıştay sırasında sunulacak seçenekleri önceden belirleyebilir. Bunlar daha sonra tartışılabilir, uygunluk ve kabul edilebilirlik konusunda girdiler elde edilebilir ve katılımcılara önemli olduğunu düşünebilecekleri diğer eylemleri belirleme fırsatı verilebilir.

5.2.1. Sorunların teyit edilmesi ve tanımlanması

Bu ilk faaliyet, VRA aşamasında belirlenen başlıca sorunları ve riskleri teyit etmeyi ve göz ardı edilmiş olabilecek potansiyel ek riskleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Sorunlar hakkında ortak bir anlayışa ulaşılması, bir sonraki adımda hedeflerin tanımlanmasına temel oluşturacaktır.

Şekil 5.3. Eylem Planlama süreci akışı: Temel sorunların teyit edilmesi ve belirlenmesi

Daha önce de belirtildiği gibi, insanların iklimle ilgili olaylara karşı kırılganlıklarını ve risklerini etkileyen birçok faktör vardır. VRA, bu etkilere karşı özellikle hassas ve risk altında olabilecek insan gruplarını belirlemeyi ve bu grupların özel ihtiyaçlarını, sorunlarını ve güçlü yönlerini tespit etmeyi amaçlamıştır.

AP aşaması, bu riskleri ele alacak ve azaltacak eylemleri belirlemeyi amaçlamaktadır. VRA sırasında ayrı odak grup tartışmaları yürütüldüyse, AP çalıştaylarının da aynı ayrı gruplarda yürütülmesi uygun olabilir.

Kamusal katılımdaki sınırlamalar nedeniyle kadınların perspektifleri genellikle göz ardı edilmektedir. Hem kadınlar hem de erkekler, sorunlarını dile getirebilmek ve bunlara yönelik çözümler bulabilmek için katılım fırsatına sahip olmalıdır. Kadınların katılımı için uygun bir ortam yaratmak amacıyla sadece kadınlara yönelik çalıştaylar düzenlenebilir.

VRA aracılığıyla belirlenen sorun ve fırsatların teyit edilmesi ve olası boşlukların belirlenmesi şu şekilde yapılabilir:

- Değerlendirmeden elde edilen temel bulguların sunulması: Bu adım, topluluğun değerlendirme bulgularına aşina olmaya devam etmesini sağlar.
- Temel sorunları teyit edin: Bu, katılımcıların karşılaşılan ana sorunlar üzerinde anlaşmaya varacakları kolaylaştırılmış bir grup tartışması şeklini alır. Bu tartışmalar kapsayıcı olmalı, kadınları ve erkekleri, gençleri ve yaşlıları, engellileri, etnik azınlıkları ve toplumun hassas durumdaki diğer üyelerini içermeli, böylece dengeli bir bakış açısı ve farklılaştırılmış duyarlı sorun tanımlaması sağlanmalıdır.
- VRA sırasında tespit edilmemiş olabilecek veya değerlendirmeden sonra ortaya çıkmış olabilecek yeni sorunları belirleyin: Katılımcıları, tanımlamayı iklim değişikliği ile ilgili konularla sınırlandırmak yerine, toplumun karşı karşıya olduğu tüm sorunları tanımlamaya teşvik etmek önemlidir. Bu, ilk başta iklim değişikliğiyle ilgili görünmeyen ancak aslında ilgili olan konuların gözden kaçırılmasını önlemek içindir.
- Fırsatları teyit edin ve tanımlayın (örneğin, artan yağışlar mutlaka sellere yol açmayabilir. Bu durumda, örneğin suyun evsel kullanım için depolanması halinde bu bir fırsat olarak görülebilir).

sonraki adım, konuları kategorilere ayırarak düzenlemektir. Katılımcıların farklı adımlar boyunca odaklanmalarını sağlamada kolaylaştırıcılara yardımcı olabilecek iki seçenek aşağıda açıklanmıştır:

- Konuların sektörlere veya kilit alanlara göre sınıflandırılması: Tutarlılığı sağlamak için VRA'da izlenen aynı yapı kullanılabilir. Mevcut ve gelecekteki sorunlar dahil edilecektir (iklim değişikliğinin mevcut ve gelecekteki risklerine atıfta bulunarak).
- Toplum sorunları haritalarının ve risk analizinin kullanılması: Bu noktada, VRA sırasında yapılan haritalar revize edilebilir. Belirlenen sorunların üzerinden geçmek, risk analizinin rafine edilmesine ve sonraki adımlarda seçeneklerin belirlenmesine yardımcı olacaktır. Belirli bir alanın bir tehlikeye karşı özellikle hassas olduğu tespit edilmişse, o konumdaki riskleri azaltmak için eylemler önerilebilir. Örneğin, ana drenaj hatlarındaki belirli noktaların düzenli olarak tıkanıp tıkanmadığı tespit edilmişse, bu sorunları ele almak için çözümler önerilebilir. Bir önceki aşamada yapılan toplum temelli haritalar da bu noktada faydalı olabilecek güvenli yerleri belirlemiş olabilir. Ortaya çıkan faaliyetlerden biri gıda depolama tesislerinin iyileştirilmesi ise, topluluk haritayı kullanarak yeterli ve güvenli noktaların bulunmasına yardımcı olabilir.

EYLEM PLANLAMASI

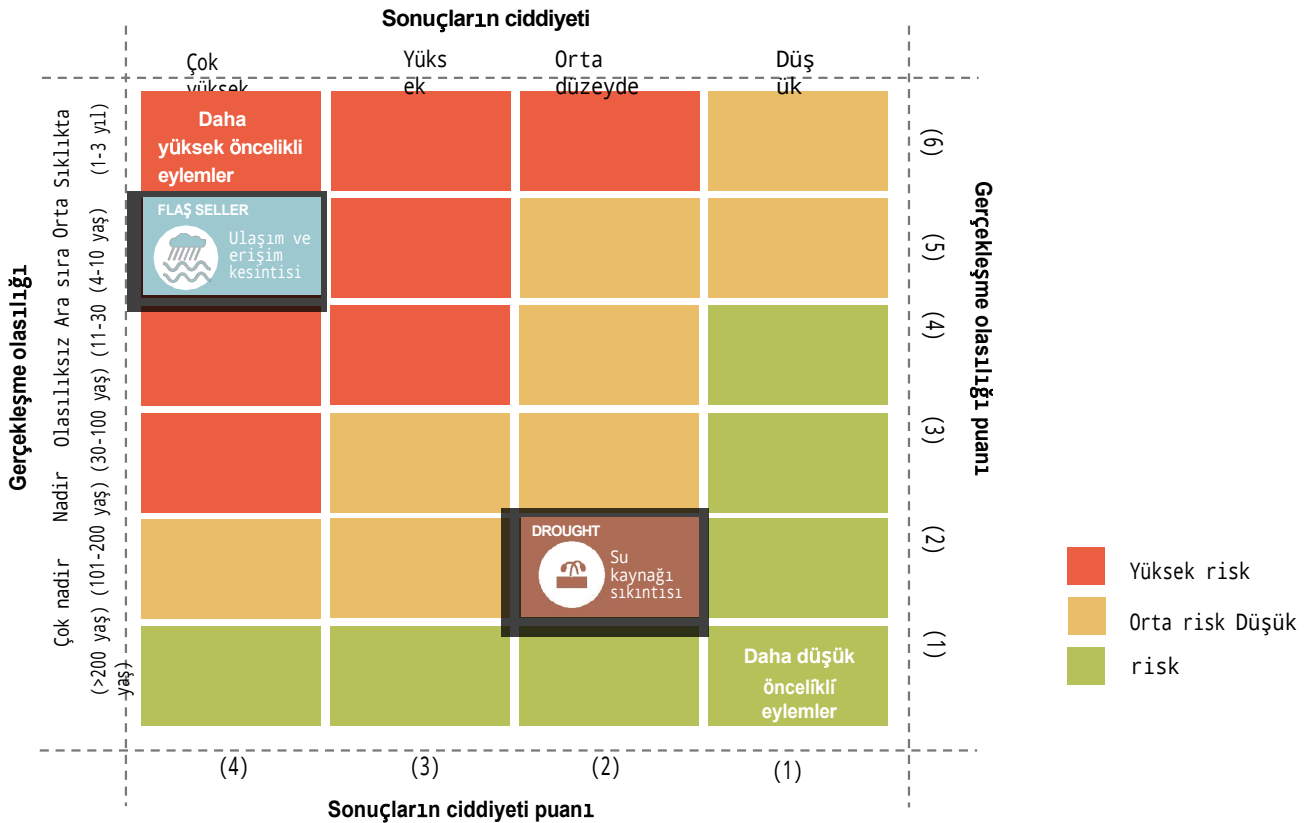
Araç AP 1 İklimle ilgili konuların sınıflandırılması

Bu araç, iklimle ilgili sorunların kilit alanlara göre sınıflandırılmasına yardımcı olur. Kolaylaştırıcılar, iklimle ilgili tehlikelerin belirli bir kilit alan (örneğin, yaşam hattı kamu hizmetleri - atık su) veya sektör üzerindeki mevcut etkilerini tartışarak başlayabilir. Değerlendirme ekibi, bu sorunların gelecekte nasıl kötüleşebileceğini tartışmak için bağlam analizi (aşama 1) sırasında yapılan değerlendirmeye dayanan iklim değişikliği projeksiyonlarını sunabilir.

Kilit Alanlar / sektörler	İklim değişikliği stresörü / itici gücü	Sorunlar	
		Güncel	Gelecek
Doğal kaynaklara dayalı üretim (pirinç verimi)	örneğin, Deniz suyu istilası	Örneğin, deniz suyu baskınından etkilenen pirince (tek ürün olarak yetiştirilen) yüksek ekonomik bağımlılık	Örneğin, en kötü etkilenen bölgelerde pirinç tarlalarının kaybına yol açan deniz tuzluluğundaki artış
Yaşam hattı kamu hizmetleri (atık su yönetimi)	Örneğin, Kıyı taşkınları	Örneğin, su kaynaklı hastalıkların görülmesine yol açan yetersiz atık su yönetimi	Örneğin, daha sık yaşanan seller su kirliliğine bağlı hastalık riskinde artışa yol açabilir

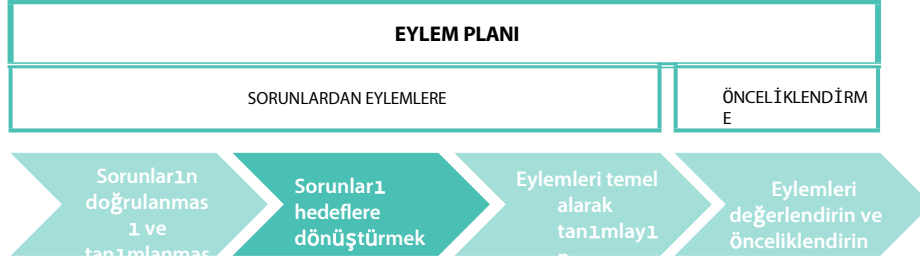
Araç AP 2 Risk seviyesi ve önceliği

Sorunlar kategorize edildikten sonra, bunlar kolaylaştırılmış bir alıştırma yoluyla risk düzeylerine göre düzenlenebilir. Bu araç, VRA sırasında uzman ekip tarafından kullanılabilecek benzer. Amaç, toplumun iklim risklerine ilişkin algısını anlamak ve katılımcılar arasında hem mevcut hem de gelecekteki riskler konusunda farkındalık yaratmaktır. Topluluk, mevcut sorunları sonuçlarının ciddiyetine ve olasılıklarına göre dağıtarak başlayabilir (örnekler aşağıdaki araçta gösterilmiştir). Daha sonra kolaylaştırıcı, iklim projeksiyonlarına dayanarak bunların zaman içinde nasıl daha yüksek veya daha düşük risk alanlarına kayabileceğini gösterebilir. Topluluğun yerel bilgisi, ekibin belirli bir tehlikeyle ilgili sonuçların potansiyel şiddeti hakkında bilgi edinmesi için özellikle yararlı olabilir.

5.2.2. Hedeflerin belirlenmesi

Sorunlar gözden geçirildikten ve risk düzeylerine göre düzenlendikten sonra, ikinci faaliyet bunların nasıl hedeflere açıklayacaktır. Hedefler istenen sonucu tanımlar ve potansiyel iklim esnekliği seçeneklerini ve eylemlerini değerlendirmek ve önceliklendirmek için kullanılacaktır.

Şekil 5.4. Eylem Planlama süreç akışı: Sorunların hedeflere dönüştürülmesi

Hedefler, bir önceki alıştırma sırasında daha yüksek risk arz edenlere öncelik verilerek sorunları ele alacak şekilde belirlenecektir. Hedeflerin topluluklarla birlikte katılımcı bir şekilde belirlenmesi, topluluğun değerlerinin ve yerel bilgisinin yakalanmasını sağlayacaktır. Bu nedenle, bu aşamada farklı grupların, özellikle de kadınlar, gençler, engelliler ve yaşlılar gibi hassas durumdaki kişilerin eşit katılımını sağlamak çok önemlidir.

- Hedef : Kolaylaştırılmış bir grup tartışmasının parçası olarak, katılımcılar sorunları ele alacak ve 'sel ve kuraklık sırasında su tedarikini korumak' gibi basit terimlerle ifade edilen bir dizi hedef oluşturacaktır. Kolaylaştırıcı katılımcılardan mümkün olduğunca spesifik, ölçülebilir, ulaşılabilir, gerçekçi ve zamana bağlı (SMART) hedefler formüle etmelerini isteyebilir. Bunun sonucunda aşağıdaki gibi basit bir tablo ortaya çıkacaktır:

Araç AP 3 Sorunları hedeflere dönüştürmek

Kilit Alanlar / sektörler	Sorun	Amaç
Nüfus	Örneğin, düzenli sel baskınlarına bağlı olarak su kaynaklı hastalıkların yüksek oranda görülmesi	Örneğin, 2025 yılına kadar su kaynaklı hastalıkların görülme sıklığı %20 oranında azaltılacaktır.
Doğal kaynaklara dayalı üretim	Örneğin, tek bir ürüne yüksek ekonomik bağımlılık	Örneğin, 2025 yılına kadar toplum tarafından hasat edilen ürünlerin çeşitliliği artırılacak ve ekili alanların %30'u iklime dirençli ürünler için kullanılacaktır.

Ana odağın iklim direncinde kalmasını sağlamak için kolaylaştırıcılar katılımcılardan listelenen konuların her birinin iklimle ilgili tehditlerle nasıl ilişkili olduğunu belirlemelerini isteyebilir. Kolaylaştırıcılar eylemleri belirlerken ve önceliklendirirken buna başvurabilir. Bu aynı zamanda iklim süreçlerini anlama konusunda daha geniş bir tartışmayı da teşvik edecektir. Gerekirse kolaylaştırıcılar, iklim etkileri ve engellerinin neler olduğu gibi önceki aşamalarda açıklanan kavramları tekrar açıklayabilir ve katılımcılara önceki oturumlarda üzerinde anlaşılmaya varılan konuları hatırlatabilir.

Bir sonraki aşamaya geçmeden önce, herhangi bir boşluk olmadığından emin olmak için listelenen hedefleri kontrol etmek önemlidir. Ayrıca, hassas durumdaki kişilerin tespit edilen tüm grupları süreç boyunca temsil edilmeli ve ihtiyaçları hedefler tarafından yakalanmalıdır.

5.2.3. Hedeflere dayalı eylemlerin tanımlanması

Hedefler belirlendikten sonra, bunlara ulaşmak için seçenekler . VRA sırasında ve topluluklarla resmi ve gayri resmi iletişim yoluyla belirlenmiş olabilecek seçenekler burada sunulacak ve tartışılacaktır. Seçenekler listesi oluşturulurken, bunlar daha önce tanımlanan hedeflere atıfta bulunmalıdır.

Şekil 5.5. Eylem Planlama süreç akışı: Eylemlerin tanımlanması

Katılımcılara bir kez daha, odak noktasının iklim esnekliğini artırıcı girişimlerin belirlenmesi olduğu hatırlatılmalıdır. Ancak, neyin iklimle ilgili olup neyin olmadığı arasındaki çizgiyi çizmek zor olabilir. Büyük kalkınma açılarıyla karşı karşıya olan topluluklar, bu ihtiyaçlara cevap veren seçenekler önermeye hevesli olacaktır. Bazı durumlarda, seçenekler hem kalkınma hem de iklime uyum ihtiyaçlarına cevap vererek ortak faydaları en üst düzeye çıkarabilirken, diğer zamanlarda durum böyle olmayabilir. Önerilen faaliyetlerin iklim uyumuyla bağlantısının açıkça görülmediği durumlarda, bunlar önceliklendirme çalışması sırasında yeniden değerlendirilmek üzere bir kenara bırakılabilir. Faaliyetlerin iklim adaptasyonu veya kilit kırılabilirliklerle açıkça bağlantılı olmadığı durumlarda, bunlar göz ardı edilebilir. Bununla birlikte, tüm faaliyetler kabul edilmeli ve izlenmelidir.

Önceki bölümde izlenen kategorizasyon mantığına benzer şekilde, belirlenen sektörler/anahtar alanlar için seçenekler belirlenebilir veya topluluk tarafından haritalanan belirli konumlara yanıt verilebilir. Örneğin, risk haritalaması sırasında bir yerin özellikle erişilebilirliğinin zayıf olduğu tespit edilmişse, yaya yollarının iyileştirilmesi, güvenlik ve engelli erişimi gibi faaliyetler önerilebilir.

Bu aşamada süreci desteklemek üzere mimarlar, planlamacılar, mühendisler vb. yer almalıdır. Teknik uzmanlar seçeneklerin teknik fizibilitesi, potansiyel maliyetleri, uygulama kolaylığı vb. konularda değerli girdiler sağlayabilir. Ayrıca, diğer kilit paydaşların (örneğin, yerel yönetim, konut departmanları, STK'lar, özel sektör, vb. Bu, ilgili tüm aktörlerin çıkarlarının, fikirlerinin ve becerilerinin dikkate alınmasını ve bu şekilde iyi düşünülmüş bir plan üretilmesini sağlayacaktır. Bununla birlikte, topluluk dışı aktörlerin katkıda bulunmaları ve süreci kolaylaştırmaları, ancak topluluk odaklı olması gereken sürece hakim olmamaları veya süreci kontrol etmemeleri beklenir.

VAKA ÇALIŞMASI 7

Hedeflerin belirlenmesi ve eylemlerin tanımlanması

Myanmar İklim Değişikliği İttifak Programı (MCCA) Labutta, Myanmar⁴¹

Myanmar'ın nüfusunun ve arazi, ekosistem ve altyapı açısından üretken varlıklarının büyük bir kısmı Ayeyawady Deltası ve Kuru Bölge Alanında yoğunlaşmıştır. Bunlar aynı zamanda tekrarlayan siklonlara ve tropik fırtınalara, fırtına ve sellere; kuraklık ve sıcak hava dalgalarına en çok maruz kalan iki fizyo-coğrafi bölgedir. Ayeyawady Delta Bölgesi'nin güney ucunda yer alan Labutta, bu tehlikelerin çoğuna karşı savunmasızdır.

Labutta'da gerçekleştirilen KD, alınan uyum önlemlerinin düzeyine bağlı olarak iklim değişikliğinin potansiyel etkisini tanımlayan üç senaryo önermiştir. KD sırasında tanımlanan bu senaryolar temel alınarak, gelecekteki en kötü durum kaçınmak için tavsiyelerde bulunulmuştur. Topluluk istişarelerini içeren KD sürecine benzer şekilde, AP aşamasında da topluluklar ve yerel yetkililerle katılımcı planlama çalışmaları yürütülmüştür.

Eylem planlama çalışmaları yürütülürken, mevcut ve potansiyel tehlikelere karşı koymak, bunları önlemek ve hafifletmek için potansiyel uyarlanabilir önlemler belirlenmiştir.

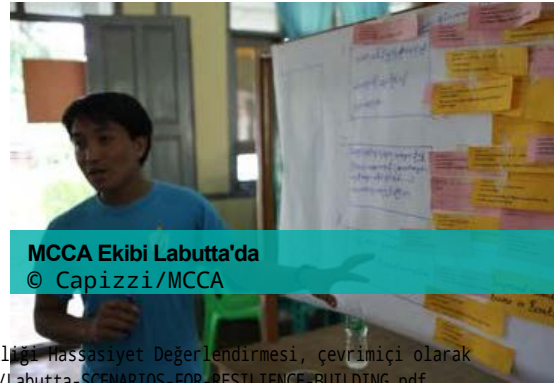
iklim değişikliğinin gelecekteki etkileri. Bunlar üç kategori altında toplanmıştır: (1) Eko-sistem; (2) Altyapı ve bağlantı; ve (3) Sosyo-ekonomik eylemler.

Kategorilerin kullanılması süreci yönlendirmeye yardımcı olsa da, bunların parçalı hale gelmesinden kaçınmak önemlidir. Örneğin, mangrovlardan kaynaklanan eko-sistem hizmetleri korunmadan ve geliştirilmeden altyapı iyileştirilirse, eylemler dirençli topluluklar yaratmayacaktır. Kentlerin etkileşimli ve birbirine bağımlı doğasını tanıyan, sistemler ve birden fazla konu arasındaki bağlantıları aynı anda dikkate alan sistemik yaklaşımlar kritik önem taşımaktadır.

Süreci başlatmak için bir SWOT analizi yapılmıştır. Bu, üç ana kategori için güçlü yönlerin, zayıf yönlerin, fırsatların ve tehditlerin belirlenmesini sağlamıştır. MCCA teknik ekibi sürece dahil olmuş ve katılımcılarla birlikte potansiyel uyarlanabilir önlemleri tasarlamıştır. Bunlar arasında, örneğin, daha dayanıklı yağmur suyu hasadı için tankların kullanılması yer almaktadır.

Geliştirilmiş su depoları için fikirler
© Capizzi/MCCA

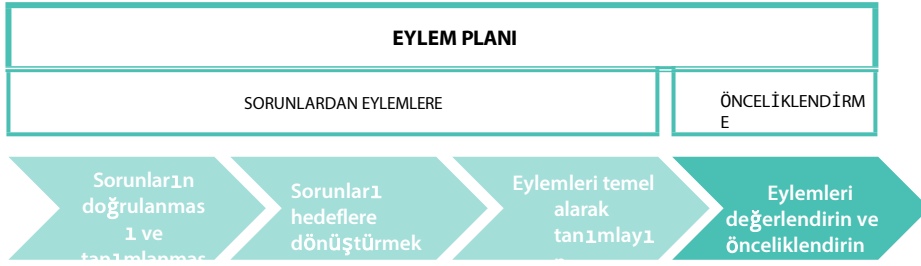

MCCA Ekibi Labutta'da
© Capizzi/MCCA

⁴¹ Labutta Kasabası, Ayeyawady Bölgesi Myanmar) İklim Değişikliği Hassasiyet Değerlendirmesi, çevrimiçi olarak mevcuttur: <https://myanmar.un.org/sites/default/files/2019-11/Labutta-SCENARIOS-FOR-RESILIENCE-BUILDING.pdf>

5.3. Eylemlerin önceliklendirilmesi

Bu bölümde açıklanan sürecin takip edilmesi, projenin uygulanmasına izin verdiğinden çok daha fazla sayıda potansiyel uyum seçeneğinin ortaya çıkacağı anlamına gelmektedir. Önceki adımlar, bir dereceye kadar, eylemleri zaten önceliklendirmiş olacaktır (örneğin, risk seviyesi ve öncelik alıştırması, yüksek seviyedeki risklere yanıt veren eylemleri zaten önceliklendirmiş olacaktır). Bu bölüm, maliyet etkinliği, maksimum adaptasyon faydasının sağlanması, yanlış adaptasyondan ve çevresel ve sosyal koruma önlemlerine yönelik risklerden kaçınılması gibi diğer kriterlere dayalı olarak faaliyetlerin önceliklendirilmesi sürecine rehberlik edecektir. Faaliyetler, toplulukların ihtiyaç duyduklarını düşündükleri faaliyetleri tam olarak sahiplenmelerini sağlayan katılımcı, aşağıdan yukarıya bir yaklaşımla önceliklendirilecektir.

Şekil 5.6. Eylem Planlama süreç akışı: Eylemlerin değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi

Eylemlerin önceliklendirilmesi

FAALİYETİN KOLAYLAŞTIRILMASI

- Yer: Oturum için uygun bir toplantı mekanı seçin, tercihen çok sayıda katılımcıyı alabilecek kadar geniş bir kapalı alan.
- Çalıştaydan önce:
 - > Belirlenen seçenekleri gözden geçirin ve mükerrer olanları ve diğer paydaşlar tarafından halihazırda uygulanmakta olanları eleyin.
 - > Seçenekleri iklimle ilgili olanlar ve olmayanlar olarak gruplandırın.
 - > Değerlendirme kriterlerine karar verin.
- Çok sayıda katılımcı varsa, sıralama egzersizlerini gerçekleştirmek için gruplara ayrılabilirler.
- Teknik gözlemciler/danışmanlar, kilit teknik konuları ve yanıtları gözlemek, bilgilendirmek ve tavsiyelerde bulunmak amacıyla bu süreç boyunca sürece dahil edilmelidir.

Sıralama faaliyetinin bir parçası olarak gerçekleştirilebilecek bazı egzersiz örnekleri şunlardır:

Eylemleri sıralamak için SKA'ları bir çerçeve olarak kullanma

Kolaylaştırıcılar 17 hedefi ve üst düzey mesajları sunacak ve katılımcılara aşağıdaki sorular sorulacaktır. Her bir eylemin hangi SKA'ları hedeflediğini belirlemek ve bunu . Bu alıştırma, daha geniş kalkınma ihtiyaçlarının yakalanmasına yardımcı olacaktır.

Toplum tarafından kabul edilebilirlik

Katılımcılardan tercih ettikleri seçenekler için oy kullanmaları istenecektir. Bu, örneğin şu şekilde yapılabilir: Renkli yapışkan noktalar/işaretleyiciler vb. dağıtmak ve tamamen oldukları eylemleri yeşil, nispeten hemfikir oldukları eylemleri turuncu ve olmadıkları eylemleri kırmızı ile işaretlemelerini istemek.

3

Aciliyet

Önceki faaliyete benzer şekilde, katılımcılardan ne kadar acil olduklarına inandıklarına göre seçeneklere oy vermeleri istenecektir. Şu renk kodu kullanılabilir: en acil olduğuna inandıkları seçenekler kırmızı, nispeten acil olduğuna inandıkları seçenekler turuncu ve en az acil olduğuna inandıkları seçenekler ise yeşil renkle gösterilecektir.

4

Toplum desteği

Bu faaliyet, toplumun belirlenen seçeneklerin uygulanmasını destekleyip destekleyemeyeceğini (örneğin, topluluk üyelerinin inşaat işlerini destekleyecek kapasite ve becerilere sahip olup olmadıklarını) belirlemek için kullanılabilir.

5

Potansiyel ESS risklerinin ve fırsatlarının belirlenmesi

Bu alıştırmada, ESS ilkeleri (Şekil 3.2) konusunda farkındalığın artırılmasına ve ilgili potansiyel risk ve fırsatların belirlenmesine yardımcı olabilir.

6

SWOT analizi

Bu alıştırmada, katılımcıların her bir seçeneğe özgü güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri belirlemelerine olanak tanıyarak önceliklendirme alıştırmasını başlatmak için kullanılabilir.

Seçeneklerin önceliklendirilmesi tek başına bir günlük bir çalıştay olarak ya da hedef belirleme çalıştay ile arka arkaya yapılabilir. Çalıştay öncesinde ekip tarafından bir dizi hazırlık faaliyeti yürütülebilir:

- Mükerrer seçenekleri ve diğer paydaşlar tarafından halihazırda takip edilen/uygulanmış seçenekleri eleyin.
- İklimle ilgili olmayan seçenekleri ayırın: VRA bulgularına odaklanılmasına ve bu bulgular üzerine inşa edilmesine rağmen, belirlenen seçenekler doğrudan iklim adaptasyonu, azaltımı veya afet riskinin azaltılması ile ilgili olmayabilir.
- Seçeneklerin sektörlere/temel alanlara ve zaman dilimlerine göre düzenlenmesi, kısa, orta ve uzun vadede zaman ufuklarının ve kapsamın belirlenmesine yardımcı olacaktır (Araç AP 4)
- Seçeneklerin hangi kriterlere göre değerlendirileceğine karar : Bu kriterler projeye yanıt vermelidir (Araç AP 5 örnekler içerir).

Araç AP 4

Eylemleri sektörlere ve zaman çerçevesine göre düzenleyin

Zaman çerçevesi	Kısa vadeli opsiyonlar (1-3 yıl)	Orta vadeli seçenekler (4-6 yıl)	Uzun vadeli opsiyonlar (6+ yıl)
Sektör			
Doğal kaynaklara dayalı üretim			
Yaşam hattı hizmetleri			
Kritik nokta tesisleri			

EYLEM PLANLAMASI

Bu yapıldıktan sonra, atölye çalışmasının uygulanması, önerilen her bir faaliyetin bir ölçek üzerinde puanlanması sürecini takip eder (örneğin, 1-3 , 1= kriterlere göre en düşük puan, 3= kriterlere göre en yüksek puan). Araç AP 5, bu alıştırmaya için kullanılabilecek bir dizi kriter ve puanlama göstergesi sunmaktadır. Puanlama faaliyeti kolaylaştırıcılar tarafından yönlendirilecektir. Bazı kriterlerin alıştırmaya sırasında puanlanamayacak kadar karmaşık olması halinde, bunlar alıştırmadan sonra uzmanlar tarafından doldurulabilir.

Bazı seçenekler, dikkate alınabilecek ek fırsatlar sunabilir. Örneğin, uygulaması kolay olan hızlı başlangıç seçenekleri çalışmaya hızlı sonuçlar getirmeye yardımcı olabilir. "Düşük pişmanlık" seçenekleri, daha büyük toplumsal kalkınma hedeflerine ve iklim değişikliği ile ilgili konulara doğrudan katkıda bulunabilir. Birden fazla sektörü hedefleyen seçenekler birden fazla alanda fayda sağlayabilir. Seçenekler farklı kriterlere göre değerlendirildikten sonra, toplam puanı elde etmek için puanlar toplanır.

Araç AP 5 Faaliyetlerin önceliklendirilmesi

Seçenekler	Paydaş kabul edilebilirliği	Ortak faydalar	Uygulamanın aciliyeti	Teknik fizibilite	Uygulama kolaylığı	Maliyet	Adaptasyon etkinliği	Ana akımlaştırma potansiyeli	Çok sektörlü uygunluk	Toplam puan

Kriterler	3	2	1
Paydaş kabul edilebilirliği	3= Yüksek (katılımcıların %70'inden fazlası katılıyor)	2= Orta (katılımcıların %50-70'i aynı fikirde)	1= Düşük (katılımcıların %50'sinden azı katılıyor)
Ortak faydalar	3= Yüksek (birçok ortak fayda sunar)	2= Orta (çeşitli yan faydalar sunar)	1= Düşük (herhangi bir yan fayda sunmaz)
Uygulamanın aciliyeti	3= Yüksek (katılımcıların %70'inden fazlası seçeneği acil olarak değerlendirmiştir)	2= Orta (katılımcıların %50-70'i seçeneği acil olarak değerlendirmiştir)	1= Düşük (katılımcıların %50'sinden azı seçeneği acil olarak değerlendirmiştir)
Teknik fizibilite	3= Yüksek (tasarım zaten mevcut)	2= Orta (tasarım mevcut seçeneklere göre uyarlanabilir)	1= Düşük (tasarımın tam olarak geliştirilmesi gerekmektedir)
Uygulama kolaylığı	3= Yüksek (eylem, projenin zaman çerçevesi içinde ve dış destek olmadan uygulanabilir)	2= Orta (eylem, projenin zaman çerçevesi içinde uygulanabilir ancak bazı dış destekler gerektirecektir)	1= Düşük (eylem projenin zaman çerçevesi içinde uygulanamaz ve önemli destek gerektirir)
Maliyet	3= Yüksek (eylem tamamen proje finansmanı ile karşılanabilir)	2= Orta (eylem büyük ölçüde projenin finansmanı ancak bazı dış finansman gerektirir)	1= Düşük (eylem önemli ölçüde dış finansman gerektirir)

Alıştırma tamamlandığında, seçenekleri, özellikle de yüksek veya düşük puan alanları tartışmak için kolaylaştırılmış bir tüm grup genel oturumu düzenlenebilir. Bu sayede topluluklar değerlendirmeyi gözden geçirme ve değişiklik önerme şansına sahip olacaktır. Tamamlandığında, ekip bu sonuçları önceliklendirilmiş faaliyetleri gösteren bir elektronik tabloda derler. Bilo, Fiji için geliştirilen taslak eylem planından alınan böyle bir hesap tablosu örneği Vaka Çalışması 8'de sunulmuştur.

Bu sürecin bir sonucu olarak, her bir yerde veya her bir sektör/ana alan altında bir dizi öncelikli faaliyet ortaya çıkacaktır. Daha sonraki bir aşamada, çevresel ve sosyal risklerin, özellikle de hassas durumdaki insanları etkileyebilecek risklerin bulunmadığından emin olmak için faaliyetler tam olarak taranmalıdır. Bununla birlikte, bu aşamada toplumla birlikte ÇSS ile ilgili riskleri belirlemek için ilk katılımcı değerlendirme yapılabilir (ÇSS ilkelerine genel bir bakış bir sonraki bölümdeki Kutu 5'te verilmiştir).

5.4. Bir izleme çerçevesi geliştirmek için nesnel göstergelerin belirlenmesi

İzleme için nesnel göstergelerin belirlenmesi, izleme ve değerlendirme çerçevesi geliştirilirken eylemlerin değerlendirilmesine ve önceliklendirilmesine yardımcı olacaktır. Bu alıştırmayı, eylemlerin hedeflere ulaşmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Göstergeler nicel veya nitel olabilir. Nicel göstergeler hedef için ölçülebilir bir ölçü sağlayacaktır. Bunların belirlenmesi zor olduğunda, nitel ölçütler kullanılabilir. Bunlar, örneğin ilerlemeyi ve hedefe ulaşıp ulaşılmadığını ölçmek için yüksek-orta-düşük gibi ölçekler kullanılarak, oluşturulmuş ölçekler kullanılarak ölçülebilir.

Araç AP 6 Nesnel göstergeler

Amaç	Alt hedefler	Nesnel göstergeler
Örneğin, Direnci artırmak için ekosistemleri koruyun	Örneğin, mevcut mangrov alanlarının korunması	Örneğin, korunan mangrov ormanlarının hektarları

5.5. Eylemlerin tanımlanması

Bu noktada, yukarıda belirtilen adımlar ve faaliyetler aracılığıyla kilit hassasiyetler ve riskler için seçenekler belirlenmiş olacaktır. Bir sonraki aşamaya geçmeden önce, önceliklendirme çalışmasında en yüksek puanları alan seçenekler için dizi parametre daha ayrıntılı olarak araştırılabilir. Bu aşamada toplumla birlikte araştırılacak bazı parametre örnekleri :

- Müdahalenin spesifik konumu
- Belirlenen eylemler için tasarım tercihleri
- Müdahaleden etkilenmesi muhtemel paydaşlar, olumlu ya da olumsuz etkilenip etkilenmeyeceklerinin araştırılması
- Potansiyel ESS riskleri ve fırsatları
- Kaynaklar (hem insan kaynakları hem de maddi kaynaklar)

Bu hususların toplumla tartışılması, teknik ekibin bir sonraki aşamada dikkate alması için değerli bilgiler sağlayacaktır. Müdahale için tercih edilen yer veya tasarım tercihlerine ilişkin girdilerin alınması, teknik ekibin seçenekleri planlamasına ve tasarlamasına yardımcı olacaktır. Bir sonraki bölümde açıklandığı gibi, bu aşama da daha fazla toplum katılımı ve iştirakinden büyük fayda sağlayacaktır.

VAKA ÇALIŞMASI 8

Eylemlerin önceliklendirilmesi

Fiji Dirençli Gayri Resmi Yerleşimler⁴² Bilo Yerleşimi, Fiji

Bilo, Adaptasyon Fonu projesi kapsamında Fiji'de iklim değişikliği ve afet risklerine karşı oldukça hassas olan gayri resmi kentsel yerleşimlerin dayanıklılığının artırılması projesi kapsamındaki gayri resmi yerleşimlerden biridir. Lami Kasabası'nda kıyıya yakın, mangrov alanının yanında yer alan küçük bir yerleşim yeridir. Diğerlerinin yanı sıra siklonlar, aşırı sıcak, sel, su kaynaklı ve vektör kaynaklı hastalıklar da dahil olmak üzere iklimle ilgili bir dizi tehlikeden etkilenmektedir. Ayrıca, Bilo'da yaşayanların su elektrik gibi kamu hizmetlerine erişimi bulunmamaktadır.

VRA'nın ardından AP seçenekleri belirlemiştir. Altı temel alanı hedeflemektedir: (1) Nüfus; (2) Kentsel arazi kullanımı; (3) Doğal kaynaklara dayalı üretim; (4) Kritik nokta tesisleri; (5) Yaşam hattı tesisleri; ve (6) Hassas gruplar. Toplam 37 eylem belirlenmiş ve önceliklendirilmiştir. Risk matrisi tehlikelerle ilişkili risk seviyelerini belirlemek için (VRA 16 aracı) kullanılmıştır. güvenlik açığı değerlendirmesi sırasında tespit Bu, aşağıdaki eylemlerin tanımlanmasını sağlamıştır hedeflenen eylem planlama aşaması en yüksek risklerin azaltılması.

Önceliklendirmede çok kriterli bir yöntem izlendi analizi, beş kritere dayanmaktadır: (1) Sürdürülebilir GELİŞİM ortak faydalar; (2) Kolaylık uygulama; (3) Toplumun kabulü; (4) hedefler ve gayri resmi toplantılarda tespit edilen Yerleşim, kooperatiflerin tanımlanmasını faydalar. Değerlendirme şu şekilde katılımcı bir şekilde, eylem planlaması yoluyla atölye çalışmaları düzenlenmiştir. Toplam on bir önceliklendirmeye göre kısa listeye alınmıştır.

Bu eylemler daha ayrıntılı olarak incelenmiştir Katılımcı çalıştaylar sırasında. Topluluk temsilcileri potansiyel yerleri belirledi müdahalelerin nereye yerleştirilebileceği ve bazı seçenekleri tasarlamıştır. Tablo 5.1. listeler kısa listeye alınan eylemler, örneğin erken çocukluk gelişim merkezi olarak da hizmet verecek bir tahliye merkezi, siklon-geçim kaynakları için dayanıklı depolar ve Şebeke dışı sanitasyon tesisleri.

Ayrıca, kısa listeye alınan eylemlerin uygulanmasını desteklemeyi amaçlayan toplumsal seferberlik faaliyetleri de belirlenmiştir. Çok kriterli analize ek olarak, topluluk temsilcilerinden kısa listeye alınan eylemleri sıralamaları da istenmiştir. Tablo 5.2'de gösterilen eylemlerin halihazırda kısa listeye alınmış eylemler ve bu nedenle bu eylemlerin aciliyet ve toplum kabulü açısından yüksek puan aldığını belirtmek önemlidir. Kullanılan puanlama sistemi sayfa 99'da gösterilmektedir (Araç AP5).

Tablo 5.1. Kısa listeye alınan eylemler Bilo yerleşimi

Kısa listeye alınan eylemler	
Eğitimler ve farkındalık artırma	Sıralama
Atık yönetimi konusunda eğitim	5
Geçim kaynakları (kentsel tarım)	3
Düşük gelirli sakinler için tehlikelere dayanıklı barınakların güvenli inşasına	2
Yetişkinler ve çocuklar için WASH eğitimleri	4
Finansal okuryazarlık eğitimi	6
Afete hazırlık ve müdahale ile ilgili FAALİYETLER	1
Fiziksel ve doğal varlıklar	
Tahliye merkezi inşaatı (birleşik erken çocukluk gelişim merkezi ile)	1
Düşük maliyetli, şebekeden bağımsız sanitasyon tesisleri	2
Yağmur suyu hasat tankları	3
Geçim malzemelerinin depolanması	4
Toplum seferberliği	
Gençlik topluluk grupları kurmak	
Tahliye merkezinin tasarım sürecinde katılımcı bir yaklaşım izlenmesi	
Yeniden bakım konusunda farkındalık yaratma ve eğitimler yağmur suyu toplama tankları için gereklilikler	
Sanitasyon tesislerinin bakım gereklilikleri konusunda farkındalık yaratma ve eğitimler	

⁴² Bilo Toplum Temelli Zarar Görebilirlik Değerlendirmesi ve Eylem Planı'ndan alınan bilgilere dayanmaktadır.

Tablo 5.2. Kısa listeye alınan eylemlerin önceliklendirilmesi⁴³

Seçenekler	SKA ortak faydaları	Teknik fizibilite	Toplumsal kabul	Aciliyet	Maliyet	Toplam Puan
Tahliye merkezi inşaatı (erken çocukluk gelişim ile birlikte)	 	1	3	3	2	9
Düşük maliyetli, şebekeden bağımsız sanitasyon tesisleri	 	2	3	3	2	10
Yağmur suyu hasat tankları	 	2	3	3	2	10
Geçim malzemelerinin depolanması	 	2	3	3	2	10
Atık yönetimi konusunda eğitim	 	2	3	3	3	11
Geçim kaynakları (kentsel tarım)	 	2	3	3	3	11
Düşük gelirli sakinler için tehlikelere dayanıklı barınakların güvenli inşası konusunda eğitimler	 	2	3	3	3	11
Yetişkinler ve çocuklar için WASH eğitimleri	 	2	3	3	3	11
Afete hazırlık ve müdahale faaliyetleri	 	2	3	3	3	11
Finansal okuryazarlık eğitimi	 	3	3	3	3	12

Katılımcı Eylem Planlama alıştayı
© BM-Habitat / Inga Korte

Risk matrisi. Bilo yerleşimi, Fiji
© BM-Habitat / Begoña Peiró

⁴³ Tabloya örnek olması açısından sınırlı sayıda seçenek dahil edilmiştir (seçeneklerin tam listesi proje raporunda yer almaktadır).

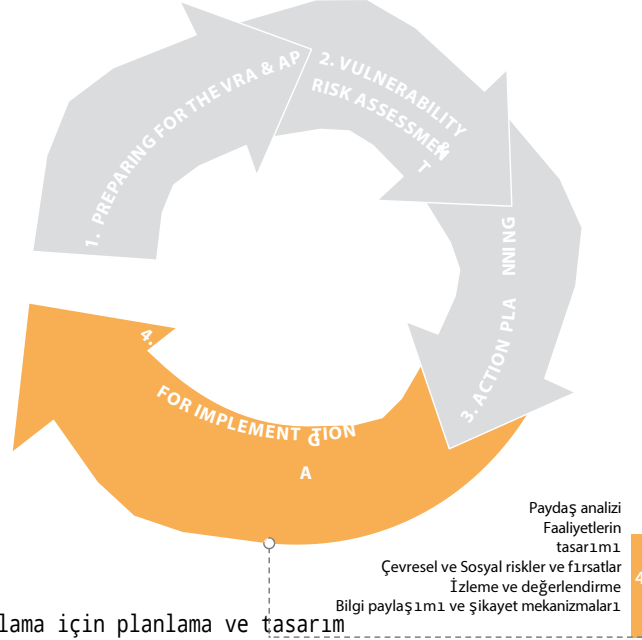
Nasoata yerleşimi
© BM-Habitat/Bernhard Barth

6

UYGULAMA İÇİN PLANLAMA VE TASARIM

PLANLAMA & UYGULAMA İÇİN TASARIM

Bu bölümde toplum düzeyindeki müdahalelerin uygulanması için hazırlık ve planlama süreci anlatılmaktadır. Projelerin fiili uygulamasına geçmeden önce atılabilecek farklı adımlar vurgulanmaktadır.

Şekil 6.1. Aşama diyagramı: Uygulama için planlama ve tasarım

Bir eylem planı geliştirdikten sonra uygulama için tasarım ve planlama yaparken ihtiyaç duyulan bir dizi adım vardır. Bunlar arasında paydaş analizi, seçilen müdahalelerin tasarlanması, çevresel ve sosyal risklerin ve fırsatların etkin bir şekilde belirlenmesi ve yönetilmesi, sağlam izleme ve değerlendirme çerçevelerinin oluşturulması ve ilgili tüm paydaşlara yeterli bilgilerin açıklanması yer almaktadır. Önceki aşamalarda olduğu gibi, süreç boyunca toplum temelli katılımcı yöntemler kullanılacak ve projeler mümkün olduğunca toplum tarafından uygulanacaktır.

AP aşamasının sonucu, iklim değişikliğine karşı dayanıklılıklarını artırmayı amaçlayan ve topluluk tarafından önerilen ve üzerinde mutabık kalınan faaliyetlerin bir listesidir. Eylem planlamasının sonunda ve proje tasarım aşamasından önce, ekibi, VRA sırasında belirlenen risklere yanıt verdiklerinden, belirlenen hedeflere cevap verdiklerinden ve hiçbir ödünleşimin göz ardı edilmediğinden emin olmak için önerilen faaliyetleri gözden geçirmelidir. Faaliyet listesi gözden geçirildiğinde, uygulanabilecek olanlar arasından bir seçim yapılacaktır. Bu yapıldıktan sonra, farklı müdahalelerin tasarımı . Bu, topluluk üyelerinin aktif bir rol oynadığı katılımcı bir yaklaşımla, topluluk düzeyinde istişare süreçleri aracılığıyla, ilgili tüm paydaşları kapsayıcı bir şekilde dahil ederek yapılacaktır.

6.1. Paydaşların pozisyonlarının analiz edilmesi

Uygulamadan önce, farklı paydaşların kendilerini farklı müdahalelere göre nasıl konumlandıklarını farkında olmak önemlidir. Örneğin, bir müdahalenin yüksek arazi mülkiyeti güvensizliği bağlamında drenaj altyapısı inşa etmeyi içermesi , etkilenen paydaşların müdahaleye ilişkin görüş ve konumlarının göz ardı edilmesi sorunlara yol açabilir. Önceliklendirme çalışması sırasındaki kriterlerden biri de "paydaş kabulü" idi. İdeal olarak bu, önceliklendirilen eylemlerin toplum tarafından yüksek oranda kabul gördüğü anlamına gelir. Bununla birlikte, bu noktada yapılacak bir paydaş analizi, paydaşlar konusunda gözden kaçmış olabilecek hususların tespit edilmesini sağlayabilir

AP süreci sırasında. Öte yandan, projeyi güçlü bir şekilde destekleyen insan grupları da olabilir. Potansiyel risklerden kaçınmak ve faydaları en üst düzeye çıkarmak için, her bir paydaşın/paydaş gruplarının projeyi destekleme veya projeye karşı çıkma yollarını inceleyen bir paydaş analizi yapılabilir. Bu bir matris, diyagram veya tablo şeklinde yapılabilir ve her bir paydaşın/paydaş grubunun önemini, bilgisini, çıkarlarını vb. vurgulayarak nerede durduğunu dikkate almalıdır.

6.2. Proje tasarımı

Önceliklendirilmiş eylemleri desteklemek üzere tasarlanacak projeler, selden korunma veya tahliye yolları gibi toplumsal dayanıklılık artırıcı altyapılardan, yerel uyum ve iklim riskinin azaltılması süreçlerine ilişkin farkındalığı artıran daha yumuşak faaliyetlere kadar çeşitlilik gösterebilir. Farklı müdahalelerin tasarımı için ilgili alanlardaki uzmanlar dahil edilecektir. Müdahalenin türüne bakılmaksızın, tüm alt projeler tasarım sürecinde toplumsal cinsiyet ve gençlik konularının sıra SUY'u da ana akımlaştırmalıdır. SUY'un tam olarak entegre edilmesi, "SUY düşüncesiyle" tasarım yapılması anlamına gelir. Fırsatlar aranırken ve faydalar en üst düzeye çıkarılırken projeye ilgili olası riskler belirlenmeli ve değerlendirilmelidir. Müdahalelerin yaratabileceği etkilerin bütüncül bir şekilde anlaşılmasını sağlamak için ilgili tüm paydaşlar bu süreçte dahil edilmelidir (örneğin mühendisler, çevresel ve sosyal uzmanlar, toplum temsilcileri vb.).

VRA ve AP'den elde edilen bilgiler, müdahalenin dayanıklılığın sağlanmasına yönelik olarak toplumun uyum kapasitesinin artırılmasına katkıda bulunmasını sağlamak için projenin nihai tasarımını yönlendirmelidir. Ayrıca, proje tasarımı, ortak faydalar, maliyet vb. gibi önemli hususları kapsayacak şekilde önceliklendirme çalışmasında (AP 5 aracı) ele alınan kriterleri dikkate almalıdır. Proje tasarımı, risk altındaki insanların yaş, cinsiyet, etnik köken, kültürel ve ekonomik geçmişlerine göre kırılkanlıklarını dikkate almalıdır. Kadınlar veya gençler gibi geleneksel olarak yeterince temsil edilmeyen gruplar, genellikle erkek bakış açısının hakim olduğu tasarım ve karar alma süreçlerinin dışında bırakılmıştır. Bu sorunu ele almak ve tüm perspektiflerin dikkate alınmasını sağlamak için, toplumsal cinsiyet ve gençlik konuları tasarım sürecine tam olarak dahil edilmelidir. Farklı bakış açılarının bütünleştirilmesi, ihtiyaçların cinsiyet, yaş ve beceriye göre farklılaştırıldığı toplum temelli katılımcı bir yaklaşımı içerecektir. Örneğin, alt projelerden biri sele dayanıklı tuvaletler inşa etmeyi içeriyorsa, tasarım teknik gerekliliklere cevap vermenin ötesine geçmelidir. Kız çocukları ve kadınların güvenli erişimini sağlamak için yeterli mekansal ve sosyal görünürlüğe sahip bir yer seçimi, yaşlılar için yeterli ergonomi veya çocuklar tarafından kullanılabilmesi için güvenlik önlemleri gibi hususlar dikkate alınmalıdır. Her alt projenin kendine özgü tasarım gereksinimleri olacaktır: Bir tahliye rotasının tasarımı özellikle engelli insanlara karşı hassas olacaktır, bir bilinçlendirme programı hedef kitleye bağlı olarak farklı iletişim sahip olacaktır, vb. Bazı projeler diğerlerinden daha hassas olacaktır, ancak hepsi toplumsal cinsiyet ve gençlikle ilgili hususları dikkate almalıdır. Toplumsal cinsiyet ve gençliğin tasarıma dahil edilmesi, önceki aşamalarda tespit edilen hassasiyetlerin, özellikle de hassas durumdaki kişilerin hassasiyetlerinin ele alınmasına ve azaltılmasına yardımcı olacaktır.

6.3. Çevresel ve sosyal risk ve fırsatların belirlenmesi ve yönetilmesi

Alt projeler tasarlandıktan ve müdahale detayları bilindikten sonra, bunlar potansiyel riskleri ve hafifletme önlemlerini belirlemek için ÇSS'ye göre taranmalıdır. Daha önce de belirtildiği gibi, bu süreç aynı zamanda "zarar vermeme" fikrinin ötesine geçilmesine, fırsatların araştırılmasına ve faydaların en üst düzeye çıkarılmasına olanak sağlamalıdır. Bu sürecin gerçekleştirilmesi için, sürecin başından itibaren sağlam bir sistemin kurulmuş olması gerekir. Önceliklendirilen faaliyetler bir koruma riski teşkil ediyorsa, hafifletici önlemler araştırılacak ve topluma ve diğer ilgili paydaşlara sunulacaktır. Riskler çok büyükse, uygun ve etkili bir faaliyet seçimi yapılana ve topluluk tarafından kabul edilene kadar önceliklendirme çalışmasından alternatif faaliyetler seçilecek ve test edilecektir. Eğer ÇSS süreci ve proje döngüsüne yeterince dahil edilmişse, bu aşamada belirlenen potansiyel riskler zaten en aza indirilmiş olacaktır.

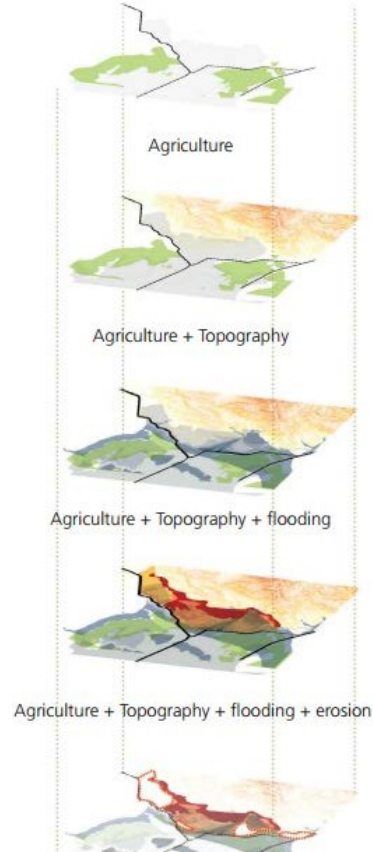
VAKA ÇALIŞMASI 9

Uygulamanın tasarlanması ve planlanması

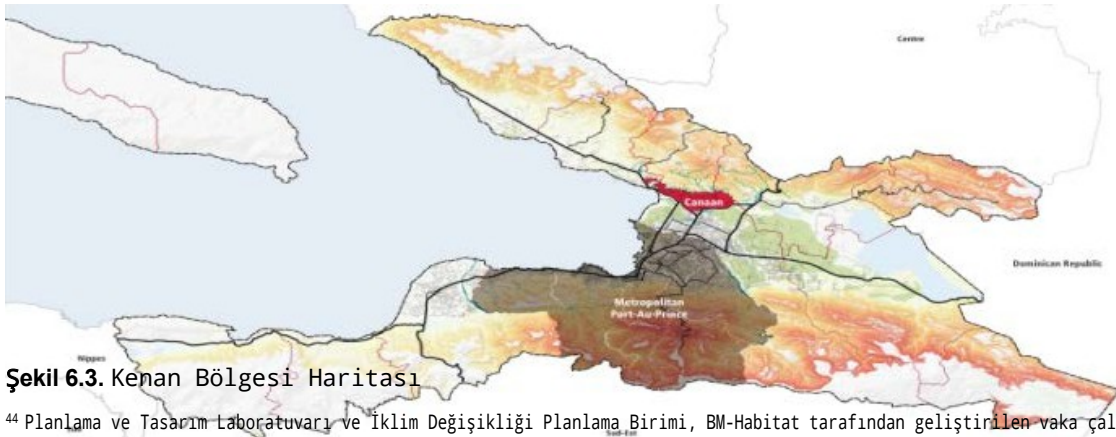
Kentsel Gelişim Girişimi⁴⁴ Canaan, Haiti

Kenan bölgesine yönelik yüksek düzeydeki göç, bölgede kontrolsüz kentleşmeye neden olmaktadır. 2011 yılından bu yana, bölgenin kentsel standartlara ve ilkelere göre yeniden yapılandırılması ve uluslararası kentsel gelişim vizyonu ile uyumlu hale getirilmesi için en iyi yaklaşımların bulunması amacıyla çeşitli eylemler gündeme getirilmiştir.

Herhangi bir çevresel risk veya kısıtlama içermeyen ve olası bir gelişmenin gerçekleşebileceği araziye belirlemek için bir Çevresel Risk Değerlendirmesi yapılmıştır. Çevresel saha koşulları analiz edildikten sonra (topografya, tarım, sel ve erozyon), en düşük riske sahip alanlarla karşılaştırılarak en uygun yerler seçilmiştir. Topografya, sel ve erozyon eğilimli alanlarla ilgili riskler nedeniyle Kenan'da arazi mevcudiyeti sınırlıdır. Tarım, arazi kullanımının çok yüksek bir yüzdesini temsil etmemekte ve genellikle yüksek riskli alanlarda yapılmaktadır. Bu değişkenler çaprazlandığında, planlı bir şehir genişlemesi için en uygun olan birkaç alan belirlenmiştir: Christophe, Philadelphie, Corail, Onaville ve Canaan'ın bazı bölgeleri.

Şekil 6.2. Çevresel risklerin üst üste bindirilmesi
Suitability
© IRI-Habitat H&I-2016-P0126

Şekil 6.3. Kenan Bölgesi Haritası

⁴⁴ Planlama ve Tasarım Laboratuvarı ve İklim Değişikliği Planlama Birimi, BM-Habitat tarafından geliştirilen vaka çalışması materyali

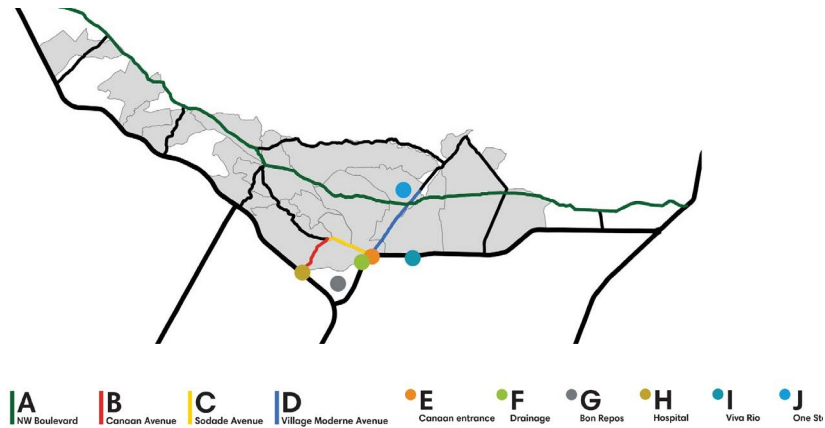
Önceki analizlere ve belirlenen kilit alanlara dayanarak mahalle planları tasarlandı. Projelerin başarılı olması için en başından itibaren toplumun katılımı teşvik edilmiştir. UN-Habitat'ın Haiti Ofisi'nin desteğiyle UN-Habitat Kentsel Planlama ve Tasarım LAB tarafından geliştirilen mahalle haritaları topluluk temsilcilerine sunulmuştur. Topluluk üyeleri gözden geçirmek, doğrulamak, değiştirmek ve gerektiğinde alternatif önerilerde bulunmak üzere bir araya gelmiştir. Temel sosyal, mekânsal, ekonomik ve sosyal sorunların toplum tarafından haritalanmasına yönelik bu yaklaşım

ve çevresel özellikleri, multidisipliner çalışma gruplarının Canaan için stratejik bir vizyon ve kentsel bir yapı taslağı oluşturmasını sağlamıştır.

Sonuç olarak, yerel sakinlerin önceliklerine doğrudan yanıt çeşitli sosyal ve altyapı projeleri, sokakların ve kamusal alanların iyileştirilmesi için finansman bulmuştur ve bazıları şu anda uygulama için seçilmektedir.

Şekil 6.4. Mahalle planlarının tasarım süreci

Şekil 6.5. Canaan için katalitik projeler

Kutu 5

ÇEVRESEL VE SOSYAL KORUMA ÖNLEMLERİNE İLİŞKİN TEMEL POLİTİKALARA UYUMUN SAĞLANMASI

Çevresel ve sosyal koruma politikaları, projenin çevre ve etkilenen insanlar üzerindeki olumsuz etkilerini önlemeyi veya önlemenin mümkün olmadığı durumlarda en aza indirmeyi ve azaltmayı amaçlar. Proje müdahalelerine yol açan tanımlanmış eylemler, ÇSS risklerinden kaçınmalı, ÇSS fırsatlarını (özellikle cinsiyet ve gençliğe vurgu yaparak) aramalı ve ortak faydaları en üst düzeye çıkarmalıdır. Tasarım aşamasından önce ve tasarım aşamasında, toplum ve diğer ilgili paydaşlarla birlikte koruma sürecinin gözden geçirilmesi önemlidir. Aşağıdaki ilkeler sağlanmalıdır⁴⁵:

- Tüm projeler ulusal ve yerel yasa ve yönetmeliklere uygun olmalıdır.
- Tüm projeler, temel sağlık hizmetleri, temiz su ve sanitasyon, enerji, eğitim, barınma, güvenli ve insana yakışır çalışma koşulları ve arazi haklarına erişimi engellemeden ve kapsayıcı bir şekilde faydalara adil ve hakkaniyetli erişim sağlamalıdır.
- Projeler, çocuklar, kadınlar kız çocukları, yaşlılar, yerli halklar, kabile grupları, yerinden edilmiş kişiler, mülteciler, engelliler ve HIV/AIDS ile yaşayan kişiler dahil olmak üzere marjinalleştirilmiş ve hassas gruplar üzerinde orantısız olumsuz etkilere neden olmamalıdır.
- Projeler, uluslararası insan haklarına saygı gösterecek ve uygulanabilir olduğu durumlarda bu hakları destekleyecektir.
- Projeler, hem kadınların hem de erkeklerin tam ve eşit bir şekilde katılabilecekleri, karşılaştırılabilir sosyal ve ekonomik faydalar elde edebilecekleri ve kalkınma sürecinde orantısız olumsuz etkilere maruz kalmayacakları şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Projeler, Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından belirlenen temel çalışma standartlarını karşılamalıdır.
- Projeler, BM Yerli Halkların Hakları Bildirgesi'nde ve yerli halklarla ilgili diğer uygulanabilir uluslararası belgelerde belirtilen hak ve sorumluluklara aykırı olmayacaktır.
- Projeler gönülsüz yeniden yerleşim veya tahliye içermemelidir. Ancak, barınma sorunları toplumun temel öncelikleri olarak belirlenmişse, projeler insanların daha az tehlikeli alanlara taşınması için seçenekler sunabilir. Yerinden edilen kişilerin hakları konusunda bilgilendirilmesi, seçenekleri konusunda kendilerine danışılması ve teknik, ekonomik ve sosyal açıdan uygulanabilir yeniden yerleşim alternatifleri veya adil ve yeterli tazminat teklif edilmesi için gerekli süreç izlenmelidir.
- Projeler, kritik doğal yaşam alanlarının gereksiz olarak dönüştürülmesini veya bozulmasını içermemelidir.
- Projeler, biyolojik çeşitliliğin önemli ölçüde veya gereksiz olarak azalması veya kaybolması ya da bilinen istilacı türlerin ortaya çıkmasını önleyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Projeler, sera gazı emisyonlarında veya iklim değişikliğinin diğer etkenlerinde önemli veya gereksiz bir artışa neden olmayacaktır.
- Projeler, enerji verimliliğini en üst düzeye çıkarmak ve maddi kaynak kullanımını, atık üretimini ve kirletici salınımını en aza indirmek için geçerli uluslararası standartları karşılayacak şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Projeler, halk sağlığı üzerinde potansiyel olarak önemli olumsuz etkileri önleyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.

⁴⁵ Listelenen ilkeler, Adaptasyon Fonu'nun Çevresel ve Sosyal Koruma Önlemleri Politikasına dayanmaktadır ve UN-Habitat'ın ÇSS'si ile uyumludur ve UN-Habitat tarafından uygulanan bir dizi AF projesinde uygulanmıştır. Erişim adresi: <https://www.adaptation-fund.org/wp-content/>

- Projeler, fiziksel kültürel kaynakların, kültürel alanların ve topluluk, ulusal veya uluslararası düzeyde tanınan benzersiz doğal değerlere sahip alanların değiştirilmesini, zarar görmesini veya ortadan kaldırılmasını önleyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Projeler, bu tür fiziksel ve kültürel kaynakların mevcut erişimine ve kullanımına kalıcı olarak müdahale etmemelidir.
- Projeler, toprağın korunmasını teşvik edecek ve verimli arazilerin veya değerli ekosistem hizmetleri sağlayan arazilerin bozulmasını veya dönüştürülmesini önleyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Tüm toplumsal cinsiyet ve gençler, dayanıklılık oluşturmak, farklılaşan hassasiyetlerini ele almak ve proje uygulaması yoluyla iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlama kapasitelerini artırmak için eşit fırsatlara sahiptir.

6.4. İzleme ve Değerlendirme

İzleme ve değerlendirme çerçevesi, proje sonuçlarının ölçülebileceği mantıksal bir çerçeve sunar. Ayrıca hesap verebilirliğin sağlanmasına ve risklerin etkili bir şekilde yönetilip yönetilmediğinin izlenmesine olanak tanıyacaktır. Eylem planlama aşamasında belirlenen hedef göstergeler ve ESS değerlendirmesi bu süreçte rehberlik edecektir. Bir yandan, eylemler tanımlanmadan önce belirlenen hedef göstergeler, eylemlerin belirlenen hedeflere yeterince yanıt verdiğinden emin olmak için gözden geçirilmeli, güncellenmeli ve çerçeveye dahil edilmelidir. Öte yandan, ÇSS risk ve fırsat taraması sırasında tetiklenen tüm ilkeler, yeterli göstergeler geliştirilerek izleme çerçevesine yansıtılmalıdır. Bu, risklerin azaltılmasındaki ilerleme de dahil olmak üzere ilerlemenin izlenmesine olanak sağlayacaktır.

İzleme ve değerlendirme stratejisi, toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerle ölçülebilecek toplumsal cinsiyete duyarlı göstergelerin geliştirilmesi ve dahil edilmesi yoluyla toplumsal cinsiyet perspektifini içermelidir. İzleme kriterlerinin seçilmesi, temel ölçütlerin ve hedeflerin belirlenmesi, veri toplama sıklığının tanımlanması, izleme için net rol ve sorumlulukların atanması bu noktada gerçekleştirilmelidir. Projeye bağlı olarak ekip, izleme ve değerlendirme planlamasını katılımcı bir şekilde karar verebilir. İzleme çerçevesinin katılımcı bir şekilde nasıl belirleneceğine dair teknikler *Topluluk Eylem Planlaması* dokümanında bulunabilir: *Kalkınma ve Yeniden Yapılandırma Planlaması için İnsanları Harekete Geçirme*⁴⁶.

6.5. Bilgi paylaşımı ve şikayet mekanizmaları

Toplum odaklı ve katılımcı bir yaklaşımın izlenmesi, topluluklarla sürekli ve düzenli etkileşim için fırsatlar sağlayacaktır. Proje faaliyetleri ve çevresel ve sosyal koruma önlemleri ilgili tüm bilgiler proje paydaşlarına uygun şekilde açıklanmalıdır. Yeterli bilgi açıklama prosedürlerine ek olarak, bir şikayet mekanizması da . Bu, etkilenen kişilerin projeye ilgili her türlü endişe veya şikayetlerini iletmelerine ve düzeltici önlemlerin alınmasına olanak sağlayacaktır. Bu endişelere yanıt vermek için kaynaklar ve prosedürler mevcut olmalıdır.

Çalışanlar ve projeden etkilenen kişiler gibi ilgili tüm paydaşlar şikayet mekanizmasından haberdar edilecektir. Bu mekanizmalar, farklı yerli grupların özel ihtiyaçlarının yanı sıra toplumsal cinsiyet hususlarını da dikkate alacaktır. Şikâyet mekanizmalarına örnek olarak yardım hatları, posta kutuları, posta adresleri, referans kişiler vb. verilebilir. Bunlar, topluluklarda mevcut olan tüm yerel dillerde hazır bulundurulmalı ve proje personeli, bilgi alma ve herhangi bir şikayeti bildirme prosedürleri konusunda eğitilmelidir.

⁴⁶ BM-Habitat. (2008). *Topluluk Eylem Planlaması: Kalkınma ve Yeniden Yapılandırma Planlaması için İnsanları Harekete Geçirmek*.

VAKA ÇALIŞMASI 10

Uygulama

Esneklik kazandıran su tedarik sistemi Lao PDR

Bongnam (88 hane, 604 nüfus) ve Pitian (37 hane, 286 nüfus), Lao PDR Hükümeti, BM-Habitat ve Adaptasyon Fonu arasındaki ortaklık kapsamında dayanıklılık artırıcı topluluk altyapısı alan veya alacak olan 189 küçük kasaba ve köy arasında yer almaktadır. KD'nin bir parçası olarak, komşu köyler iklim değişikliğiyle ilgili temel endişeleri arasında uzun süreli kuraklıklar, gıda güvensizliği ve periyodik seller sırasında güvenli olmayan içme suyu tespit etmiştir.

Katılımcı topluluk eylem planları, yıl boyunca su teminini en cazip iklim değişikliğine uyum seçeneği olarak belirlemiştir çünkü bu seçenek, önemli kalkınma yan faydalarının yanı sıra temel yerel hassasiyetleri (sel sırasında güvenli olmayan su, kuraklık sırasında gıda güvensizliği) ele alma potansiyeline sahiptir. Kurak mevsim boyunca, köye 30 dakikalık yürüme mesafesinde bulunan su kaynağı . Sonuç olarak, köylerdeki insanlar, özellikle de kadınlar ve kız çocukları su bulmak için daha fazla yürümek zorunda kalmaktadır. Suya erişimlerinin iyileştirilmesi, okula devamın artmasını, üretkenliğin ve

muhtemelen dirençli geçim faaliyetleri ve daha iyi sağlık sonuçları.

BM-Habitat uzmanları, il su danışarak bakımı kolay, yenilikçi bir çözüm seçti. Bu çözüm, Bongnam ve Pitian köylerine su sağlayan hidrolik ram pompalarından oluşmaktadır.

Mühendisler, iki toplulukla birlikte Çevresel ve Sosyal Güvenlik Değerlendirmesini gerçekleştirmiştir. Önemli riskler tespit edilmediği için inşaat başladı. Su kaynağına, topluluk düzeyinde iki depoya su sağlayan bir hidrolik pompa kuruldu. Buradan da iki dağıtım şebekesi tüm hanelere su sağlamaktadır.

Sistemin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, topluluk üyeleri sistemin işletilmesi konusunda eğitilmiştir. Ayrıca, bir su yönetim grubu oluşturulmuş ve bölge su idaresi ile kurulan ortaklık sayesinde bakım güvence altına alınmıştır.

Bongnam Köyü

Su girişi ve hidrolik pompa

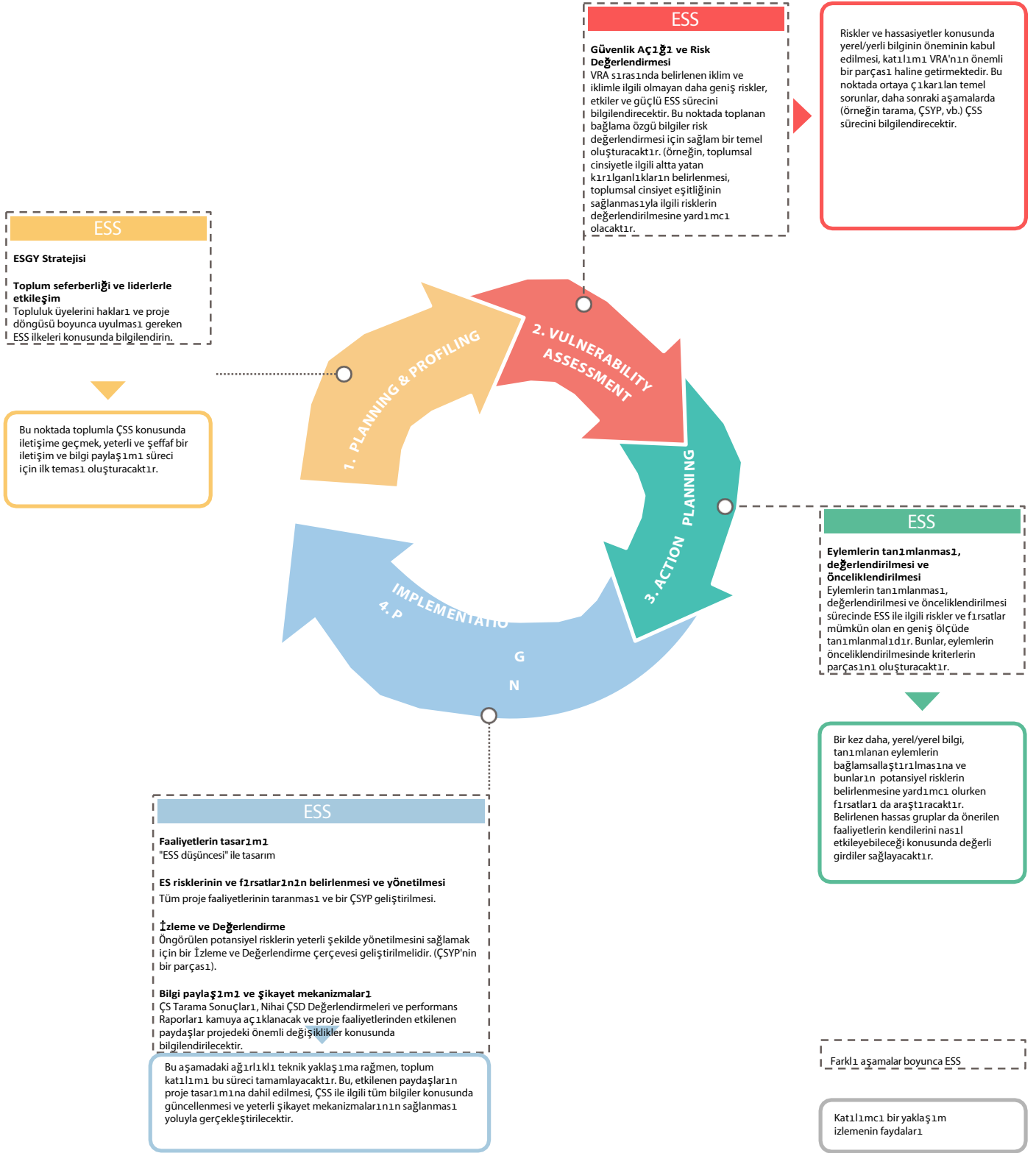
Su depolama tankları ve filtreleme sistemleri sürekli ve güvenli su sağlar

Çocuklar Bongnam köyünde yeni bir mutfak bahçesinde oynuyor

Ek 1

Çevresel ve Sosyal Koruma Tedbirlerinin (ÇKS) Anaakımlaştırılması

Şekil A.1. Çevresel ve Sosyal Koruma Tedbirlerinin Sürece Dahil Edilmesi

Ek 2

VRA/AP ve uygulama süreci aracılığıyla katılım düzenlemelerine örnekler

Tablo A.2. Enformel yerleşimlerin iyileştirilmesi programları için ortaklıklar

	Planlama		Uygulama						
Sektör Zaman çerçevesi	Barınak ve altyapı tasarımı	Yerleşim planlaması	Arazi hazırlığı	Finansman karşılığı	Malzeme temini	Konut (inşaat ve iyileştirme)	Fiziksel altyapı	Toplum hizmetleri	İşgücü
Merkezi hükümet									
Yerel yönetim									
Özel sektör									
Topluluk									
Hane halkı									

Ek 3

Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesi ve Eylem Planı raporu: İçindekiler

KIRILGANLIK VE RİSK DEĞERLENDİRME RAPORU - İÇERİK

Güvenlik açığı değerlendirme şablonu örneği.

Bu şablonun kapsamlı bir soru listesi olmadığı ve çeşitli nitelik, boyut, kapsam ve ölçekteki projelere uyum sağlamak için değiştirilebileceği unutulmamalıdır.

İçindekiler

Yönetici özeti

1. Raporun amacı
- 1.1. Arka plan
- 1.2. Değerlendirmenin hedefleri
- 1.3. İlkeler ve metodoloji
2. Değerlendirme bölgesinin profili
- 2.1. Fiziksel ve çevresel
- 2.2. Demografik genel bakış
- 2.3. İdare ve yönetim
3. Güvenlik açığı analizi ve risk profili
- 3.1. Maruz kalma
- 3.2. Hassasiyet
- 3.3. Uyarlanabilir kapasite
- 3.4. Mekânsal yapı
- 3.5. Güvenlik açıklarının özeti
4. İklim değişikliği ve gelecekteki riskler
- 4.1. İklim değişikliği projeksiyonları
- 4.2. Gelecekteki güvenlik açıkları
5. Genel bulgular

EYLEM PLANI RAPORU - İÇERİK

Bu şablonun kapsamlı bir soru listesi olmadığı ve çeşitli nitelik, boyut, kapsam ve ölçekteki projelere uyum sağlamak için değiştirilebileceği unutulmamalıdır.

İçindekiler

Yönetici özeti

1. Raporun amacı
- 1.1. Arka plan
- 1.2. Raporun Hedefleri
- 1.3. İlkeler ve metodoloji
2. Politika, plan ve programlara uyum
- 2.1. İklim esnekliği ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
- 2.2. Dikey entegrasyon (örneğin, ulusal/ulusaltı düzeylerle)
3. VRA'dan elde edilen genel bulgular
4. İklim esnekliği hedefleri
5. İklim esnekliği eylemleri
6. Eylem önceliklendirme
7. Önceliklendirilmiş eylemler: ilk tasarım önerileri
8. Genel sonuçlar ve tavsiyeler

Ek 4

Brifingler

A) Hassasiyet ve risk değerlendirmesi için örnek brifing

1. Giriş:

Sizinle birlikte çalışmak ve toplumunuz için en sorunlu iklim değişikliği konularının neler olduğunu belirlemek için buradayız. Ana sorular şunlardır: Neler oluyor? En önemli konu nedir? Bu konuda ne yapabiliriz? Bunu yapıyor muyuz? Kolektif olarak neleri yapabileceğimizi ve neleri bir eylem planı haline getirmemiz gerektiğini göreceğiz. UN-Habitat'ın toplum temelli küçük eylemler için küçük bir miktar fonu var, ancak bu eylemlerin ileriye götürülmesi için toplum üyelerine, komitelere, liderlere, destekçilere ve savunuculara ihtiyacı olacak. En önemlisi, iklim değişikliği sorunlarıyla başa çıkmakta özellikle zorlanabilecek kadınların, gençlerin, engellilerin ve yaşlıların seslerini duymamız ve onların ihtiyaçlarının, fikirlerinin ve arzularının ileriye götüreceğimiz eylemler listesinde yer almasını sağlamamız gerekecek. Bunu yapmamız gerekiyor, çünkü bazen bu grupların sesleri duyulmuyor ve planlamanın dışında kalabiliyorlar, ancak genellikle etkileri en çok onlar hissediyor.

Bugün size toplumunuzda iklim değişikliğini nasıl deneyimlediğinizi, en sorunlu konuların neler olduğunu soracağız ve bu sorunların ve etkilerinin nerede bir harita üzerinde çizeceğiz. Bu sorunların insanları, özellikle de savunmasız insanları nasıl etkilediği hakkında konuşacağız. Bu sorunlarla nasıl başa çıktığınızı ve aynı zamanda toplumunuzun bu sorunlarla daha iyi başa çıkmasını neyin engellediğini konuşacağız. Daha sonra bunlarla başa çıkmak için öncelikli faaliyetler ve altyapı hakkında konuşmaya başlayacağız. Burada ayrıca topluluğun geçmişte başarılı bir şekilde neler yaptığını ve toplumda hangi grupların rol oynayabileceğini de konuşacağız.

2. Ayrımcılık Brifingi:

Ayrıca, bu hassasiyet ve risk değerlendirme süreci veya eylem planlama süreci sırasında bir ayrımcılık vakası olduğunu düşünüyorsanız, bunu Fiji İnsan Hakları ve Ayrımcılıkla Mücadele Komisyonu'na bildirme hakkına sahipsiniz. Ayrımcılıkla ilgili sorunları veya örnekleri bildirmek için güvenli ve anonim bir kanal sağlarız.

B) İklim Değişikliği brifingi

1. Giriş:

İklim değişikliği, bir bölgenin veya gezegenin ortalama hava durumu ve hava değişkenliğinde zaman içinde meydana gelen değişiklikleri ifade eder. Sıcaklık, yağış, rüzgar, fırtına ve deniz seviyesinin yükselmesi gibi diğer göstergelerdeki değişikliklerle ölçülür.

2. Tehlikelere maruz kalma:

Sıcaklık ve yağıştaki değişiklikler daha kötü fırtınalara ve kuraklıklara, deniz seviyesinin yükselmesine ve buna bağlı kıyı erozyonuna ve sellere ve artan veya yoğunlaşan ani sellere yol açmaktadır. Ancak bu değişiklikler dünya genelinde bölgeden bölgeye, bir şehir içinde ve küçük bir alan içinde büyük farklılıklar göstermektedir.

- Artan sıcaklıklar: yeraltı sularının tükenmesi, su kıtlığı, kuraklık
- Artan yağmur: artan sel (yerel veya nehir), tehlikeli yamaçlarda artan toprak kayması veya çamur kayması riski.
- Deniz seviyesinin yükselmesi -- kıyı taşkınları, kıyı bölgelerindeki yeraltı su kaynaklarına tuzlu su girişi, artan fırtına dalgası tehlikesi, kıyı erozyonu
- Artan ve daha aşırı fırtınalar, siklonlar, kasırgalar: Şiddetli ve yıkıcı rüzgar hızları, daha yoğun sel baskınları, tehlikeli yamaçlarda daha yüksek toprak kayması/çamur kayması riski

2. Hassasiyet:

İklim değişikliği tehlikeleriyle ilgili sorunlar, 'hassasiyet' olarak adlandırdığımız koşullarınıza bağlıdır. Bir bölge için bu, dik veya dengesiz yamaçlarda veya alçak, fırtınaya maruz kalmış veya sele eğilimli alanlarda ne kadar gelişme olduğuna bağlıdır. Bu alanlardaki yapılaşmanın kalitesine bağlıdır; örneğin, kötü inşa edilmiş gayri resmi yerleşimler veya ulusal inşaat standartlarına göre inşa edilmiş daha yüksek kaliteli evler. Tehlikeye açık alanlarda yaşayan yoksullar, kadınlar, gençler, yaşlılar gibi hassas nüfusun iklim değişikliği etkilerinden etkilenme olasılığının diğer daha az hassas gruplara göre daha yüksek olup olmadığına bağlıdır. Bu gruplar daha kırılgandır ve iklim değişikliği etkilerine yanıt vermekte daha fazla zorlanırlar.

3. Uyarılma:

Adaptasyon, toplumların gelecekteki belirsiz bir iklimle başa çıkmaya nasıl hazırlandıklarıdır. Bu, aşağıdakilerin daha iyi planlanması olabilir

Tehlikeli alanlardan kaçınmak için kalkınma, potansiyel iklim etkilerini (örn. sel ve erozyon) en aza indirmek için belirli ortamları korumak. Önemli olan dört husus vardır:

- Halkın farkındalığının, bilgisinin, becerilerinin ve kaynaklarının (uyum kapasitesi) geliştirilmesi.
- İklim değişikliğinin sosyo-ekonomik etkilerinin, özellikle de hassas nüfuslar üzerindeki etkilerinin ele alınması.
- Topluluklar, diğer kurumlar, belediye meclisleri ve ulusal hükümetler arasında ve bunlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi.
- İklim değişikliğine uyumun mevcut şehir planlarına dahil edilmesi

C) Eylem Planlaması için Brifing

1. Süreç Brifingi

Dün iklim değişikliğinin durumunu anladık ve toplumunuzdaki temel sorunları tanımladık. Ayrıca uzun bir eylem listesi oluşturmaya başladık. Bugün ana konuları yeniden teyit edeceğiz, ana hedefleri ve alt hedefleri belirleyeceğiz, ardından uzun eylem listemizi önceliklendireceğiz ve hangilerinin en iyi şekilde eyleme geçirileceğini görmek için toplu olarak analiz edeceğiz.

2. Uyumluluk Brifingi

Yaptığımız tüm projelerin yasal olması ve/veya ilgili makamların iznine sahip olması gerekecektir. UN-Habitat'ın dahil olduğu projelerin hiçbiri insanları evlerinden taşınmaya zorlamayacaktır (tahliye/gönülsüz yeniden yerleşim), ancak insanlara daha güvenli bir yere taşınmak istediklerinde seçenek sunabilecek bir konut projesine birlikte karar verebiliriz. Projeler için ana kriterler, iklim değişikliği sorunlarına yanıt vermeleri, siz toplum tarafından seçilmeleri ve savunmasız insanların ihtiyaçlarına yanıt vermeleridir. Tartışmalarınızı dinlemek, yönlendirmek ve finansman amacıyla belgelemek için buradayız.

3. Katılım Brifingi

Katılımın zorunlu olmadığını, ancak bunun söz sahibi olmak için iyi bir şans olduğunu belirtmek önemlidir. Farklı noktalarda, hassas grupların (kadınlar, gençler, yaşlılar, engelliler veya çok yoksullar) sorunlarının, fikirlerinin ve proje isteklerinin dahil edildiğinden emin olacağız. Bunun nedeni, bu grupların daha önemli ya da daha az önemli olmaları değil, sadece bu grupların bazen karar vericiler arasında yer almamaları ve bazen dışarıda bırakılabilmeleri, ancak genellikle iklim değişikliği ve yoksulluğun etkilerini diğerlerinden daha fazla hissetmeleridir. Proje fikirlerinin herkesin ihtiyaçlarını yansıttığından emin olmamız gerekecektir.

4. Halk Süreci Brifingi

BM-Habitat Halk Süreci, projelerin aktif uygulayıcıları ve yöneticileri olmak için topluluk organizasyonu, beceri ve bilgi oluşturmakla ilgilidir, bu nedenle grupları organize etmek, yeni beceriler öğrenmek, projeler üzerinde çalışmak ve projelerin yönetimine yardımcı olmak isteyen kişileri arayacağız. İnsanların sorunlarının neler olduğunu dinlemek, durumu gözlemlemek, seçenek listemiz ve bunların analizi bilgi vermek ve bize tavsiyelerde bulunmak için (umarım) burada teknik danışmanlarımız olacak. Bugün burada karar verici olarak değil, bilgilerini paylaşmak ve sorunları ve seçenekleri daha iyi anlamamıza yardımcı olmak için bulunuyorlar. UN-Habitat'ın projelere katkıda bulunmak için küçük bir miktar parası var, ancak işgücü, teknik destek ve umarız karşı fonlar gibi diğer kaynakların da bu projelere dahil edilebileceğini umuyoruz.

5. Ayrımcılık Brifingi

Ayrıca, bu hassasiyet ve risk değerlendirme süreci veya eylem planlama süreci sırasında bir ayrımcılık vakası olduğunu düşünüyorsanız, bunu Fiji İnsan Hakları ve Ayrımcılıkla Mücadele Komisyonu'na bildirme hakkına sahipsiniz. Ayrımcılıkla ilgili sorunları veya örnekleri bildirmek için güvenli ve anonim bir kanal sağlarız.

Ek 5

Güvenlik açığı puanlaması

Tablo A.5. Güvenlik açığı puanlaması⁴⁷

Tehdit seviyesi	Açıklayıcı örnekler (gerektiği gibi ayarlanacaktır)
Yüksek	Örnekler: - Çok sayıda ciddi yaralanma veya can kaybı - Yaygın iş başarısızlığı, istihdam kaybı ve zorluklara yol açan bölgesel gerileme - Çevre ve altyapıya yönelik büyük çaplı yaygın hasar ve kayıplar, giderek artan telafisi mümkün olmayan hasarlar - Yerel yönetim hizmetleri etkinliğini yitirecektir
Orta-Yüksek	Örnekler: - Ciddi yaralanma veya can kaybı vakaları - Bölgesel yerel ekonomik kalkınma etkileri ve durgunluk. Geçim kaynakları üzerinde ciddi etkiler - Toplum içindeki yaşam kalitesinde ciddi ve yaygın düşüş - Ciddi hasarlar ve altyapı ve çevreye sürekli zarar verme tehlikesi - Yerel yönetim hizmetleri etkin kalmakta zorlanır ve tamamen başarısız olma tehlikesiyle karşı karşıya kalır
Orta	Örnekler: - Halkın karıştığı az sayıda yaralanma - Geçim kaynaklarında önemli ölçüde genel azalma - Yoğun çabalarla tersine çevrilebilecek izole ancak önemli çevresel ve altyapı hasarı örnekleri - Yerel yönetim hizmetleri çeşitli cephelerde baskı altında
Orta-Düşük	Örnekler: - Halkın hafif yaralanması - Bireysel olarak önemli ancak münferit geçim kaynağı etkileri - Geri döndürülebilecek küçük çevresel ve altyapı hasarı örnekleri - Devlet hizmetlerinin ciddi baskı altında olduğu münferit örnekler
Düşük	Örnekler: - Bir tehdidin ortaya çıkması ancak kamu güvenliğine fiilen zarar vermemesi - Geçim kaynakları üzerinde küçük etki - Altyapı ve çevresel hasar yok veya önemsiz - Yerel yönetim hizmetlerinde küçük çaplı aksaklıklar

⁴⁷ BM-Habitat. 2014. İklim Değişikliği için Planlama. Şehir Plancıları için Stratejik Değerlere Dayalı Bir Yaklaşım.

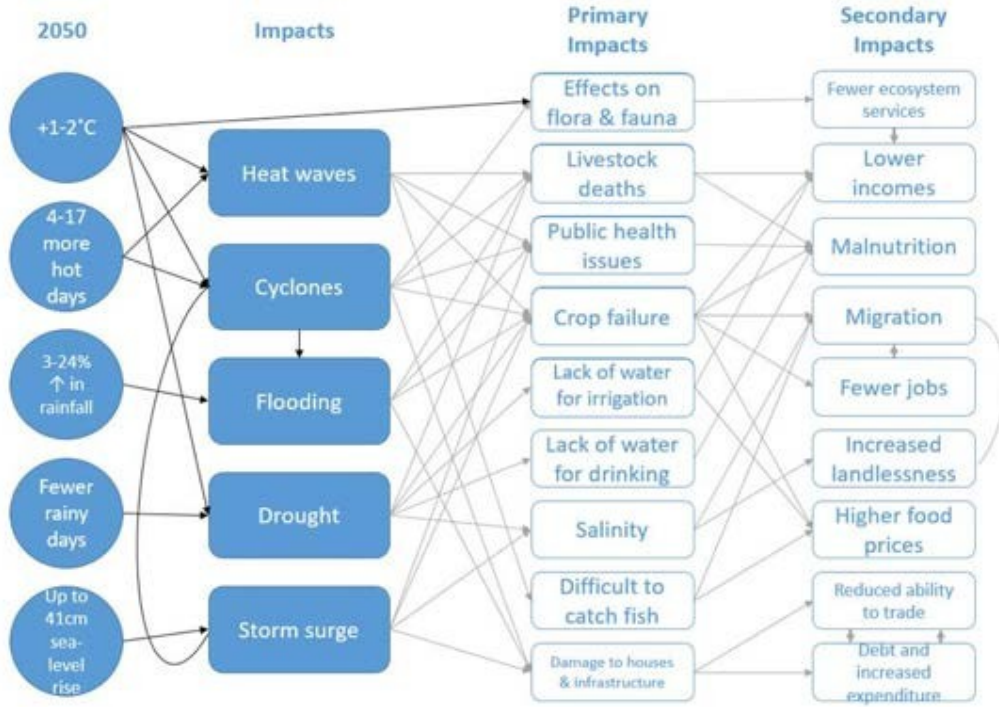
Ek 6

Hassasiyet ve Risk Değerlendirmesi: yöntemler ve analizler

Aşağıda, Hassasiyet ve Risk Değerlendirmeleri geliştirilirken kullanılabilecek yöntem ve analizlerin bir listesi yer almaktadır⁽⁴⁸⁾.

Potansiyel etki yolları grafiği

Potansiyel etki yolları grafiği, öngörülen iklim değişiklikleri, potansiyel tehlikeler ve çoklu birincil ve ikincil etkiler arasındaki karmaşık ilişkinin görsel bir sunumudur. Bu, ikincil verilerin gözden geçirilmesi ve topluluklarla istişarelerin yürütülmesinden oluşan kombine bir yaklaşımla geliştirilebilir.

Şekil A.6a Labutta Kasabasında potansiyel iklim değişikliği etkilerine giden yollar (2050)⁽⁴⁹⁾

CBS kullanarak altyapı ve bağlantı sistemi analizi⁵⁰

Yapılı çevrenin doğal tehlikelere ve değişen iklim koşullarına karşı duyarlılığının ve ilişkisinin mekansal analizini sağlar. Bu mekansal analizi gerçekleştirmek için birincil yöntemlerle (örn. haritalama çalışması) veya ikincil kaynaklarla (örn. nüfus sayımı) toplanan veriler CBS kullanılarak işlenir. Analiz aşağıdakilerin bir tanımını sağlar:

- Baskın inşaat tasarımı, teknikleri ve malzemeleri: konut, okul ve sağlık tesisleri gibi kritik varlıkların iklimle ilgili tehlikelere (örneğin kuraklık, hortumlar ve seller) karşı kırılganlığını anlamak amacıyla.
- Sanitasyon tesislerinin türleri ve su toplama kapasiteleri gibi iklim değişikliği ve tehlikelerden etkilenebilecek temel hizmetlerin (örn. su, sanitasyon, elektrik) mevcudiyeti/erişimi;
- İzolasyon ve mesafenin kırılganlığa nasıl katkıda bulunduğunu ve iklim değişikliğinin bunu nasıl daha da kötüleştirdiğini anlamak amacıyla ulaşım ağının mekansal dağılımı ve toplulukların hizmetlere ve ekonomik faaliyetlere karayolları ve su yolları üzerinden erişimi.
- Temel güvenlik altyapısının dağılımı ve bunlara erişim: analiz, siklon barınaklarının mevcudiyeti ve barınakların stratejik olarak konumlandırılıp konumlandırılmadığı gibi konuları vurgulamalıdır.

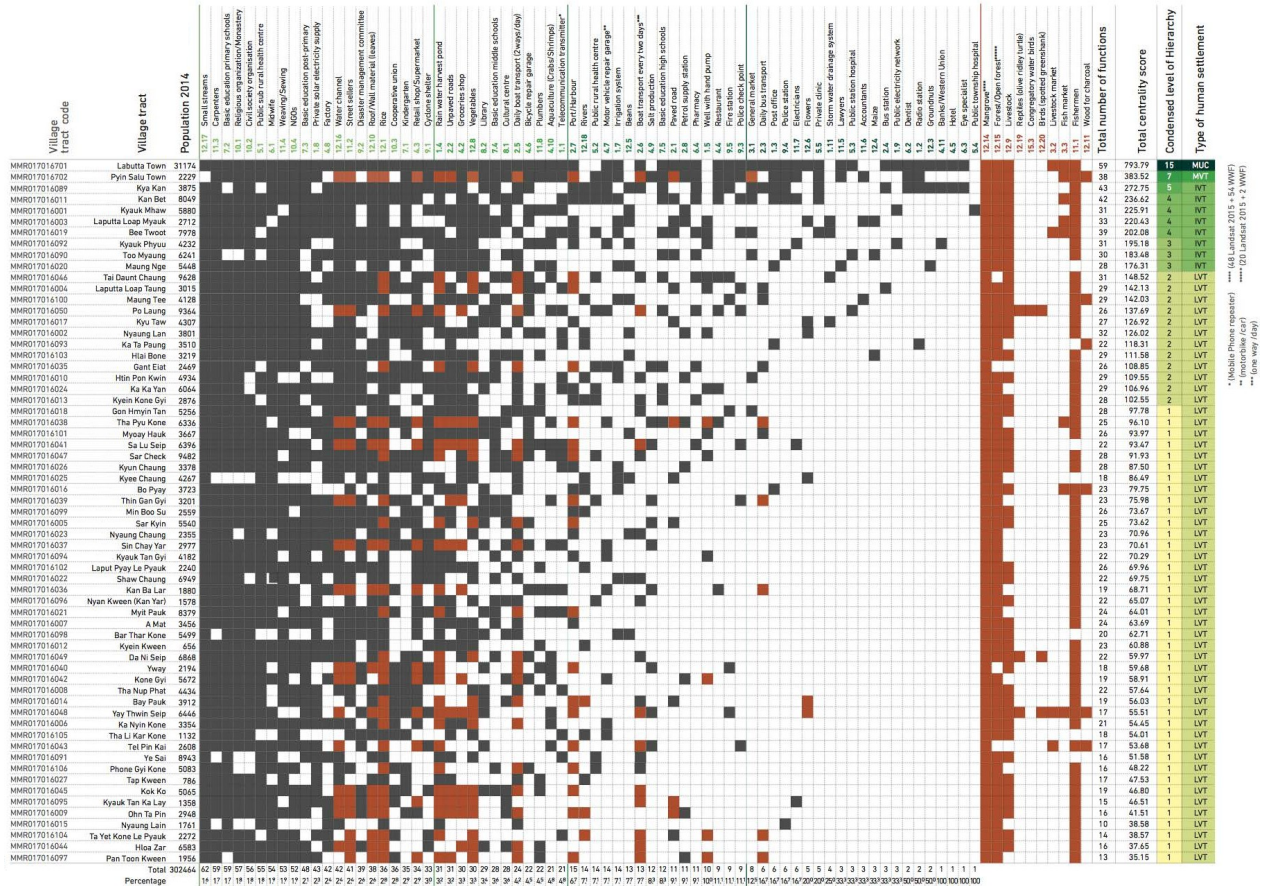
⁴⁸ BM Çevre, BM-Habitat, Avrupa Birliği, Doğal Kaynaklar ve Çevre Koruma Bakanlığı (Myanmar). İklim Değişikliği Hassasiyet Değerlendirme Kılavuzu. Myanmar'ın İlçeleri için Metodolojik Çerçeve.

⁴⁹ Labutta Kasabasının İklim Değişikliği Hassasiyet Değerlendirmesi <https://myanmar.un.org/sites/default/files/2019-11/Labutta-SCE- NARIOS-FOR-RESILIENCE-BUILDING.pdf>, bu ekteki yöntemlerin birçoğu değerlendirme için kullanıldığından başvurulabilir.

⁵⁰ BM Çevre, BM-Habitat, Avrupa Birliği, Doğal Kaynaklar ve Çevre Koruma Bakanlığı (Myanmar). İklim Değişikliği Hassasiyet Değerlendirme Kılavuzu. Myanmar'ın İlçeleri için Metodolojik Çerçeve.

Fonksiyonlar Matrisi (MoF)⁵¹

ÇOB, kritik altyapı ve sosyo-ekonomik hizmetlerin mevcudiyetine dayalı olarak insan yerleşimlerinin (örneğin, koşullar/köy yolları) işlevsel bir hiyerarşisini belirlemek için kullanılır. Altyapı ve sosyo-ekonomik kalkınmanın ne kadar dengeli olduğunu ve yerleşimler arasındaki bölgesel bağlantıların derecesini görselleştirmeye yardımcı olur. Bu, daha dengeli bölgesel kalkınma modellerine yönelik stratejik müdahalelere öncelik verilmesi için ulusal, bölgesel ve yerel yönetimlerin karar alma süreçlerini destekleyecektir.

Şekil A.6b Fonksiyonlar matrisi⁵²

⁵¹ Fee, L.; Gibert, M.; Bartlett R.; Capizzi, P., Horton, R., Lesk, C. (2017) Labutta Kasabasının İklim Değişikliği Hassasiyet Değerlendirmesi, Myan- mar, 2016-2050: direnç oluşturmak için senaryolar.UN-Habitat - BM Çevre

⁵² Ibid

Ek 7

BM-Habitat Halk Süreci⁵³

Aşağıda, fırtınanın konutları yıkması nedeniyle güçlü bir konut inşaatı odağının olduğu Filipinlerde kullanılan başarılı BM Habitat Halklar Süreci projelerinin süreci özetlenmektedir. Dayanıklılık eylem planlaması ve uygulaması da benzer bir süreci takip etmeyi amaçlamaktadır, ancak erken uyarı sistemleri ve eğitim, arazi kullanımı yönetimi, geçim kaynaklarının geliştirilmesi, çevrenin korunması ve daha geniş bir yelpazede inşaat projesi türlerini de içerebilecek geniş iklim değişikliği hassasiyetlerine odaklanacaktır.

Tablo A.7. Halk Sürecinin Aşamaları

Halk Sürecinin beş aşaması (sıra esnek olabilir)	
1. Sosyalleşme ve entegrasyon	a. Eyalet, şehir/belediye ve toplum liderlerine nezaket çağrısı b. Toplum oryantasyonu ve profil oluşturma c. Olası tasarım tarafları ile tartışma d. Tasarım kavramsallaştırma e. Ön şematik çizimler
2. Topluluk projelerinin belirlenmesi ve önceliklendirilmesi	a. Topluluk eylem planlaması b. Toplum proje komitelerinin kurulması c. Barınak hane halkı partner profillemesi d. Hane halkı partneri barınak başvurusu e. Hane halkı partneri doğrulaması f. Topluluk birliği/ev ortağı ilanı g. Ev tasarımı konusunda toplum/ortaklar ile istişare h. Ev teknik değerlendirmesi i. İnşaat çizimlerinin, detayların, iş planının hazırlanması
3. Topluluk güçlendirme	a. Toplum sözleşmesi b. Hane halkı partner listesinin kesinleştirilmesi c. Proje ve mali yönetim konusunda topluluk eğitimi d. Model ünitelerin inşası e. Model birimin değerlendirilmesi f. Tasarım ayarlamaları g. Ev tasarımının sunumu ve onaylanması
4. Proje uygulama ve izleme	a. Saha hazırlığı b. Ev inşaatı c. Göz muayenesi d. Çalışanların oryantasyonu e. Saha temizliği f. Gerçek inşaat g. Ev incelemesi ve kusur listesi h. Ev devir hızı i. Araç kutusu toplantıları
5. Katılımcı proje değerlendirmesi	Halk Sürecinin son aşaması olarak, toplulukla istişari bir değerlendirme yapılarak karşılaştıkları zorluklar ve projeden öğrendikleri toplanır. Bu süreç, topluluk üyelerinin projeden sonra ne kadar güçlendiğini ölçer. bir topluluk olarak evlerini inşa etme deneyiminin tamamı. Güçlendirilmiş bir toplum, UN-Habitat ile proje ortaklığının sona ermesinin ardından sürdürülebilirliğin en iyi güvencelerinden biridir. Projeye aktarılan fonların nihai denetimi toplum da bu noktada yürütülmektedir.

⁵³ UN Habitat 2015, Barınak İyileştirmede İnsanların Süreci - Cilt #1 Topluluklar Bir Araya Geliyor, UN Habitat, Manila) (Filipinler konut projesinden uyarlanmıştır)

Ek 8

Önerilen diğer okumalar ve kaynaklar

1. Temel Referans Belgeleri:

IPCC Beşinci Değerlendirme Raporu'nun kentsel alanlarla ilgili bölümü:

Revi, A., D.E. Satterthwaite, F. Aragón-Durand, J. Corfee-Morlot, R.B.R. Kiunsi, M. Pelling, D.C. Roberts ve W. Solecki, 2014: Kentsel alanlar. İçinde: İklim Değişikliği 2014: Etkiler, Adaptasyon ve Kırılabilirlik. Bölüm A: Küresel ve Sektörel Yönler. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli Beşinci Değerlendirme Raporuna Çalışma Grubu II'nin Katkısı [Field, C.B., V.R. Barros, D.J. Dokken, K.J. Mach, M.D. Mastrandrea, T.E. Bilir, M. Chatterjee, K.L. Ebi, Y.O. Estrada, R.C. Genova, B. Girma, E.S. Kissel, A.N. Levy, S. MacCracken, P.R. Mastrandrea ve L.L. White (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, Birleşik Krallık ve New York, NY, ABD, s. 535-612.
http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg2/WGIIAR5-Chap8_FINAL.pdf

IPCC-Cities konferansı için hazırlanan arka plan belgesi (2018):

David Satterthwaite, Diane Archer, Sarah Colenbrander, David Dodman, Jorgelina Hardoy ve Sheela Patel (2018). "Şehirlerde ve şehirlerin gayri resmi yerleşimlerinde ve ekonomilerinde iklim değişikliğine yanıt vermek". IPCC Cities konferansı için hazırlanan arka plan belgesi, Mart 2018.
<https://citiesipcc.org/wp-content/uploads/2018/03/Informality-background-paper-for-IPCC-Cities.pdf>

Environment and Urbanization dergisinden düşük ve orta gelirli ülkelerdeki şehirlerde iklim değişikliğini ele alan makaleler toplandı.

<http://journals.sagepub.com/page/eau/collections/climate-change-papers>

2. BM-Habitat Yayınları

2.1. Kitaplar

• Paris Anlaşması'nda Sürdürülebilir Kentleşme

BM-Habitat, (2017). Paris Anlaşması'nda Sürdürülebilir Kentleşme. Nairobi: BM-Habitat

• Yoksul yanlısı gecekondu iyileştirme çerçevelerine analitik bakış

BM-Habitat, (2006). Yoksul Yanlısı Gecekondu Yükseltme Çerçevelerinin Analitik Perspektifi. Nairobi: BM-Habitat

• Kentsel güvenliği inşa etmek: Gecekondu iyileştirme yoluyla

BM-Habitat, (2012). Kentsel Güvenliğin Oluşturulması: Gecekondu Yükseltme Yoluyla. Nairobi: BM-Habitat

• Dünyanın gecekondu mahalleleri: Yeni binyılda kentsel yoksulluğun yüzü?

BM-Habitat, (2003). Dünyanın Gecekondu Mahalleleri: Yeni binyılda kentsel yoksulluğun yüzü? Nairobi: BM-Habitat

• Gecekondu Almanağı

BM-Habitat, (2016). Gecekondu Almanağı. Nairobi: BM-Habitat.

2.2. Kılavuzlar

• Katılımcı, şehir çapında gecekondu iyileştirmesi için Hızlı Kılavuz: Kapsayıcı, şehir çapında gecekondu iyileştirmesi için katılım
BM-Habitat, (2018). Katılımcı, şehir çapında gecekondu iyileştirmesi için Hızlı Kılavuz [çevrimiçi]. Nairobi: UN-Habitat.<https://unhabitat.org/quick-guide-for-participatory-city-wide-slum-upgrading-participation-for-inclusive-city-wide-slum-upgrading/>

2.3. Makaleler

• Herkes için refah: Katılımcı gecekondu iyileştirmesi yoluyla kayıt dışı ekonominin geliştirilmesi.

Kioe Sheng, Y., Brown, A., & Gachie, . (2018), Herkes için refah: Katılımcı gecekondu iyileştirmesi yoluyla kayıt dışı ekonominin geliştirilmesi. Nairobi/Cardiff: BM-Habitat/Cardiff Üniversitesi

2.4. Web Siteleri

• Katılımcı Gecekondu Dönüşüm Programı

BM-Habitat, (2012). Katılımcı Gecekondu Yükseltme Programı (PSUP) [çevrimiçi]. BM-Habitat. Şu adresten erişilebilir: <https://unhabitat.org/urban-initiatives/initiatives-programmes/participatory-slum-upgrading/>

AYAĞA KALK:
Kent Yoksulları için
Dayanıklı Yerleşimler

HS Numarası: HS/058/19E

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN
YERLEŞİMLERİ PROGRAMI

P.O. Box 30030, Nairobi 00100, KENYA

Telefon: +254-20-7623120 +254-

20-7623120 Faks: +254-20-

7624266/7

E-posta: [unhabitat-](mailto:unhabitat-climate@un.org)

climate@un.org www.unhabitat.org/publications

UN HABITAT
FOR A BETTER URBAN FUTURE

